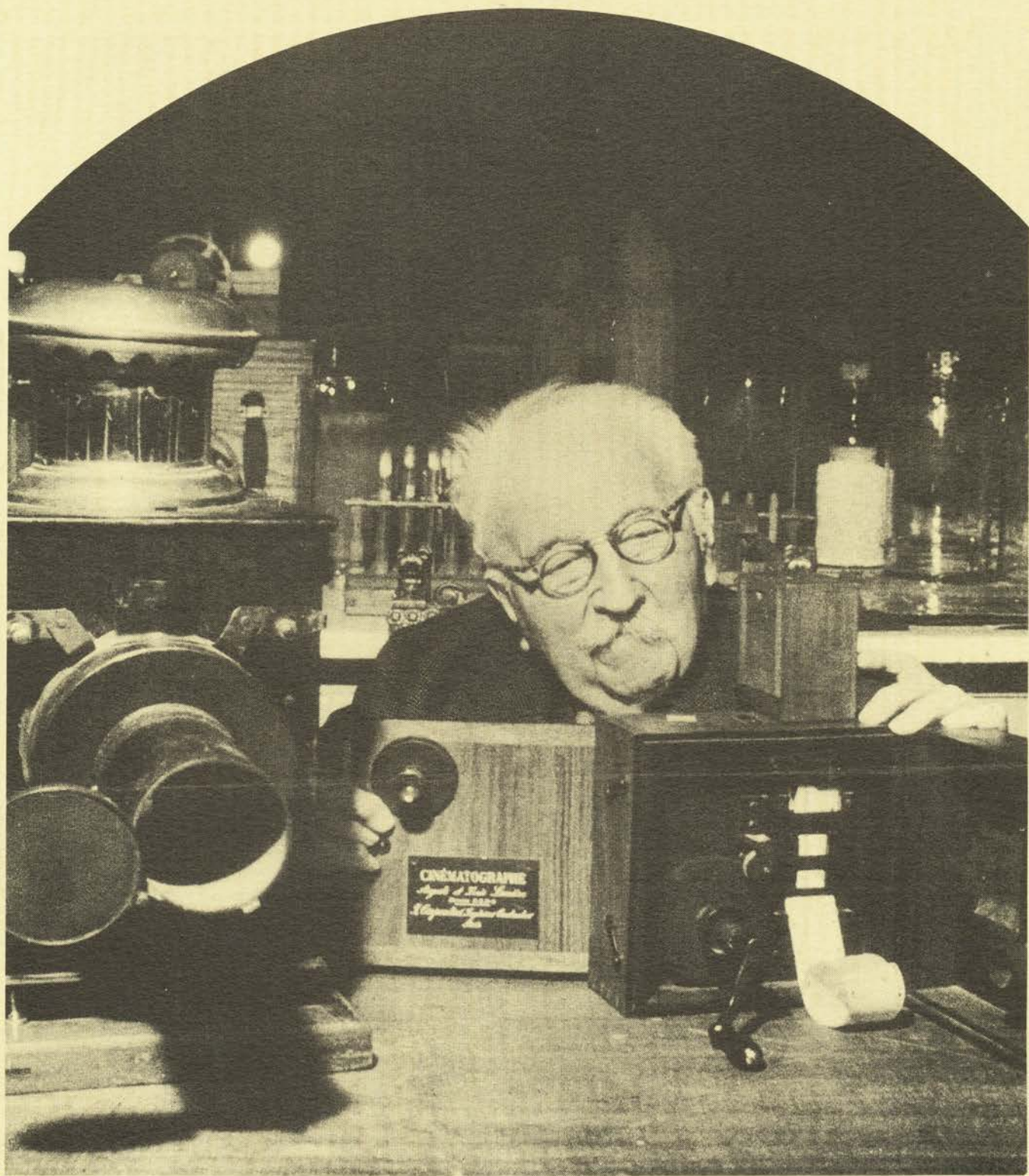
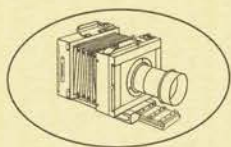

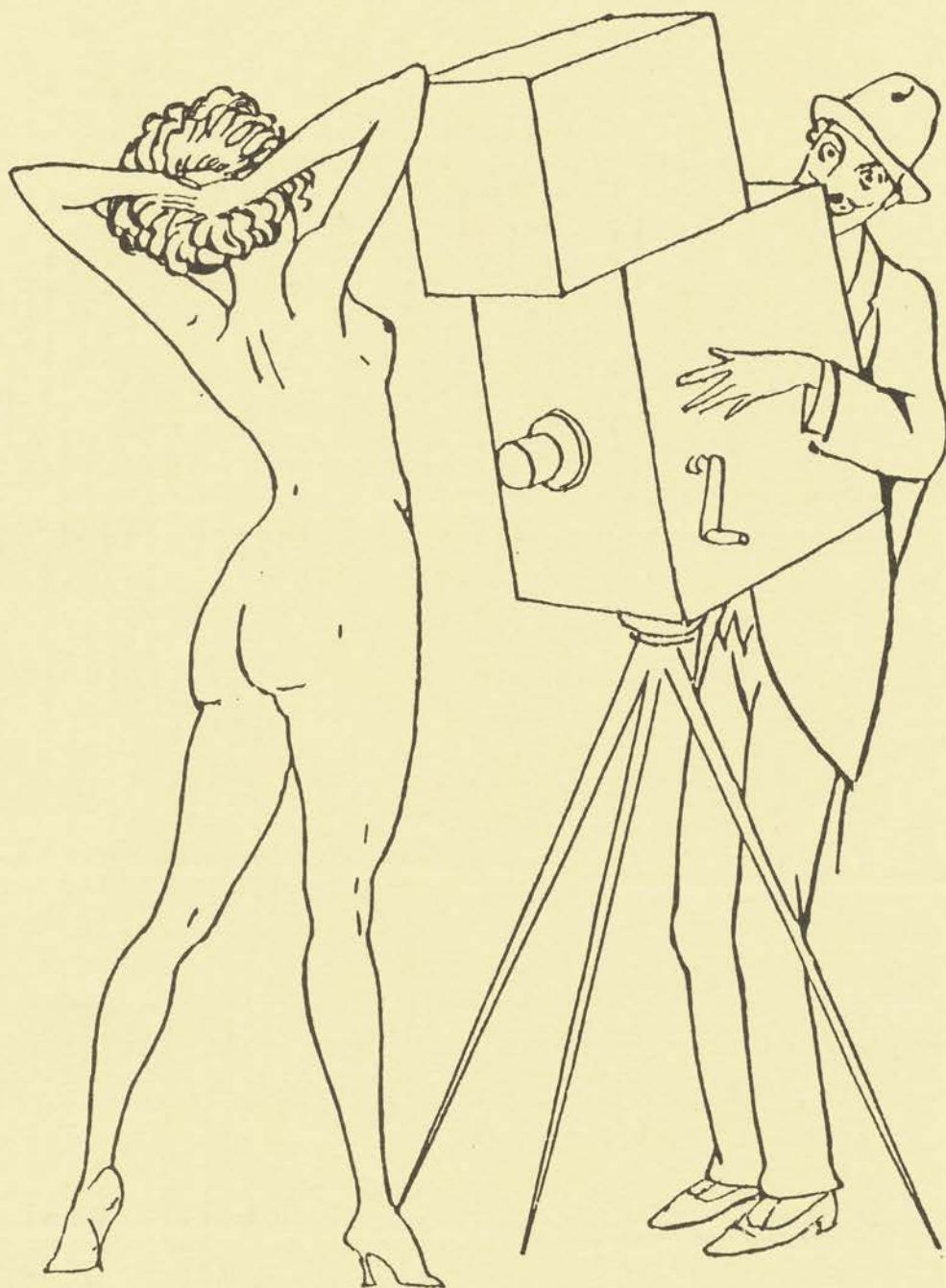
OBJEKTIV

Nr. 70

December 1995

Dansk Fotohistorisk Selskab

Den nøgne sandhed - kunne være titlen på fotografens nærgående optagelse fra "La Vie Parisienne", 1921.

Forside: Tillykke med 100-års dagen. Den 86-årige Auguste Lumière med sit første Cinématographe apparat - fotograferet i 1948.

INDHOLD

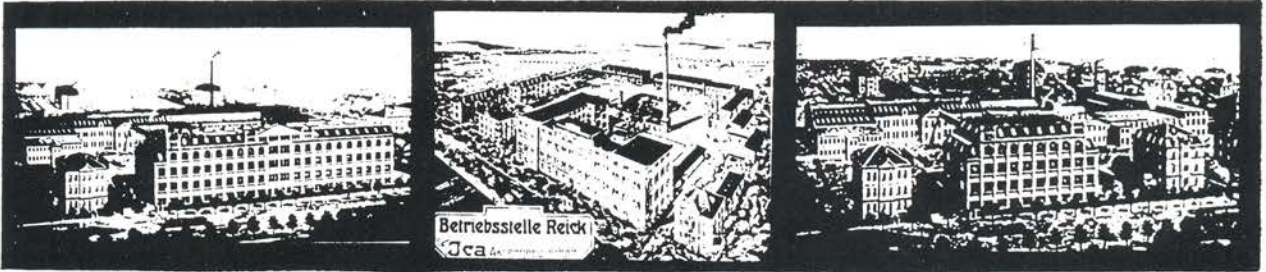
- 2 Dresden - den tyske kameraindustris højborg
2. del.
Lars Schönberg-Hemme
- 12 Georg Mèliés
- verdens første filmkunstner
Flemming Berendt
- 19 Filmens 100-års jubilæum i Danmark
- 22 Fotohistorikeren & samleren
- Helmut Gernsheim
Flemming Berendt
- 24 Verdens første fotografi
- optaget i 1826
Flemming Berendt
- 27 Udstillinger & boganmeldelser
- Samlerdillen:
- 40 Mit liv med Leica
Ole Schelde
- 44 En historisk samling i Hamborg
Paul Volkmann
- 46 Hr. Enjalberts revolver
Leo Hikhuijsen (Club Daguerre)
- 48 Et loppemarkeds fund
Åke Hultman
- 50 Dit & Dat
Mødereferat
Anvisningssalgslisten
Program for Kulturby 1996
Møderækken 1996

Computerudskrift: *Niels-Ove Rolighed*

Redaktion: *Flemming Berendt*

Dresden

Den tyske kameraindustriens højborg

Dresden er stedet hvor den tyske fotoindustri når sin største koncentration. Europas absolut største kamerafabrik kommer til at ligge her - endda i fire forskellige perioder og under fire forskellige navne. Men det begynder småt. I lang tid sker der ingenting og udviklingen finder sted i helt andre lande, i Frankrig og England.

2. Del

Lars Schönberg-Hemme

Perioden 1852-1909

Fotografisk set ligner Dresden midt i forrige århundrede alle andre store tyske byer.

Der er stor interesse i borgerskabet for den nye afbildningskunst og alle honnerte personer må for at være med på noderne aflægge fotografen et besøg. Der er et kolossalt marked for den slags, og fotografiet har den store fordel frem for andre afbildningsformer at det er økonomisk overkommeligt. Det er ikke kun adelige og de succesrige forretningsfolk der kan tillade at lade sig trække af. Det kan næsten alle - også folk fra de tjenende klasser.

Den fotografiske proces er ikke umiddelbart tilgængelig. Den kræver meget specielt apparatur og anvender kemiske processer som almindelige mennesker intet kender til. Den kræver derimod ikke kunstneriske anlæg hos den udøvende. Så på en måde er faget åbent for enhver der kan klare at finde ud af det tekniske.

Der er endnu ikke mange fotografer i byen, sandsynligvis højst en enkelt eller to. Til gengæld er der de omrejsende. Og netop disse omstændighe-

der - at folk helt uden kunstnerisk nerve kan lave billeder af folk og at det ofte sker i forbindelse med markedsgøgl til ret små priser, kaster fra starten et lidt tvetydigt skær over fotografiet, som det tager mange år at få fjernet igen.

Men det betyder ikke at der ikke findes gode fotografer i Dresden i perioden før indledningen til den fotoindustrielle æra. Der er faktisk flere som har indskrevet sig i fotografiets historie som store billedkunstnere.

Den ældste af dem er *Hermann Krone* (1827-1919). Han forsøger sig inden for faget allerede som sekstenårig student hjemme hos forældrene i Breslau. Sin uddannelse modtager han på kunstakademiet i Dresden. Som 24-årig nedsætter han sig med egen forretning i Leipzig, men føler sig som »udlænding« ikke rigtig accepteret i byen. Fra 1852 er han fotograf i det mere kosmopolitiske Dresden. Her bliver han modtaget med åbne arme og bliver samme år optaget i bestyrelsen for Dresdens Erhvervsforening - en sammenlutning af erhvervsfaglige organisationer som arbejder for at udbygge byens faglige tilbud.

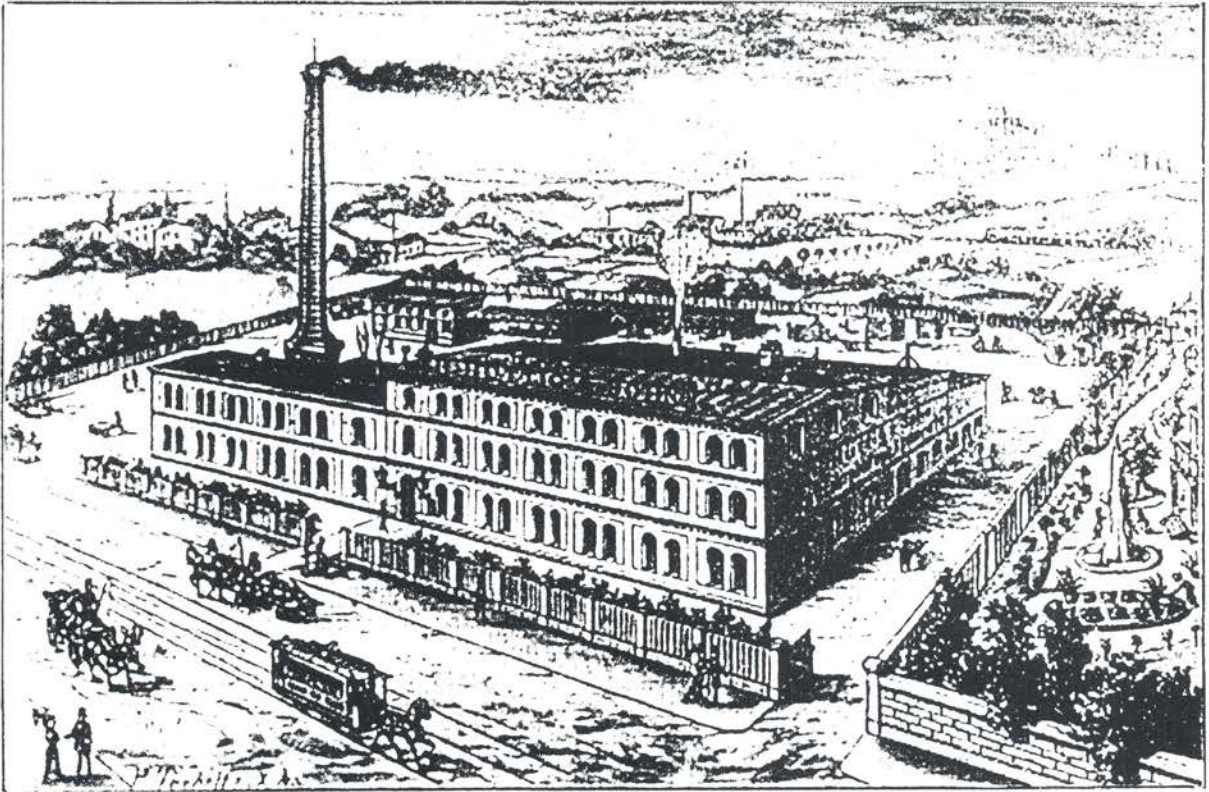

I sit kolloidum-atelier i Dresden ser man professor Dr. Hermann Krone, kongelig saksisk hoffotograf. Docent i fotografi ved Det Kongelige Polyteknikum i Dresden. Optagelsen er gjort i 1858.

Det er karakteristisk for Hermann Krone at han ikke alene er eksperimenterende, men også formidlende. Han kalder ligefrem sin forretning for »Fotografisk Portræt- og Læreanstalt«. Selv om han først og fremmest er fotograf, holder han op gennem tiden rigtig mange foredrag i erhvervsforeningen og andre steder hvor de mange fototekniske nyheder kan formidles til den brede offentlighed på en forståelig måde. Han er med i Erhvervsforeningens bestyrelse lige til 1908. Den Kongelige Polytekniske Læreanstalt benytter ham som docent fra 1870. I 1895 bliver han udnævnt til professor (i en alder af 68 år) og i 1913 til æresdoktor.

Som fotograf har Hermann Krone betydning både fordi han er en meget dygtig og kunstnerisk begavet billedskaber og fordi han gennem sin eksperimentering med alle tænkelige fotografiske metoder op igennem hele fotografiens barndom får betydning for den fotografiske industri der begynder at komme i gang i byen i 60erne og som udvikler sig til det helt store henimod slutningen af hans aktive periode.

Dertil kommer at hans mange bevarede billeder har haft stor lokalhistorisk betydning.

Hüttig & Sohns fabriksanlæg i Dresdner Schandauer Strasse 34. Tegning fra 1896.

Som et lille efterspil til historien om Hermann Krone kan det fortælles at da han i 1907 trækker sig tilbage fra sit professorat på grund af alder (81 år), mener man i landdagen at kunne nedlægge stillingen. Politisk bestemte besparelser er ikke noget nyt.

Men på dette tidspunkt er Dresden blevet sæde for en omfattende fotoindustri, og en af de førende fabrikanten, Heinrich Ernemann, må på vegne af 13 fabrikker inden for branchen udøve egentlig lobbyvirksomhed for at sikre at den for industrien så nødvendige fotografiske grundforskning opretholdes. Det lykkes ham at udvirke at professoratet ved kongeligt dekret genbesættes. En medvirkende årsag er nok at industrien tilbyder at betale en del af udgifterne.

Carl Friedrich August Kutzsch (1836-1910) er ren kunstner, en landskabsfotograf af guds nåde, og samtidig en mand der behersker det tekniske til perfektion. Han nedsætter sig i 1861 i Loschwitz uden for Dresden, får en stor kundekreds, og høster megen anerkendelse. I overensstemmelse med tidsånden er hans billeder præget af harmoni og stor skønhed. Stilleben og landskaber veksler med portrætter og arrangerede gruppebil-

leder. Stilen er på ingen måde sødladen som hos samtidige britiske fotografer, men må alligevel kaldes for rural og romantisk.

Den mest moderne af de gamle dresdner fotografer er *Hugo Erfurth* (1874-1948); men han er selvfølgelig også noget yngre. Han åbner atelier i 1896. Det særlige ved hans portrætter er den forenklede stil - »det rene billede«. Til det formål benytter han bl.a. oliepigmenttryk og andre stiliserende teknikker. Men der er ikke kun tale om noget teknisk/kemisk. Hans billeder er bygget så stramt og enkelt op at de nødvendigvis må løbe ind i problemer. Erfurth møder ikke megen anerkendelse. Hans forsøg på gennem sin portrætkunst at nå frem til det væsentlige ved et menneske virker fremmedgørende på publikum. Heldigvis for ham ser rektor for kunstakademiet, Gotthard Kuehl, anderledes på det. Pludselig er Erfurth mondæn, en af de mest mondæne i Europa. Alle der er noget ved musikken skal portrætteres af ham.

Krone, Kutzsch, og Erfurth er ikke de eneste fotografer fra Dresden der er blevet stående for eftertiden. Der er en hel del - foruden naturligvis

Bagsiden af et visitkortfotografi.

August Kotzsch

en meget større del som har haft deres udkomme som fotografer i byen. Fra midten af 60erne til 1890 er antallet ca. 50 for så i det sidste tiår af århundredet at blive mere end fordoblet. Det er en udvikling som er ganske analog med den man ser andre steder.

Det spændende er at så forholdsvis mange fotografer i Dresden har været kunstnere på deres felt og at det bl.a. betyder at vi i dag har gode muligheder for at sætte os ind i hvordan der har været i Dresden i forrige århundrede.

Fotopapir

Den tekniske side af fotografiens historie i Dresden begynder som fortalt i 1.del med brødrene Enzmans bemærkelsesværdige kamera fra 1839. Det næste der sker er dannelsen af en fotopapir-

industri. En række små virksomheder er kommet i gang i midten af 60erne - samtidig med at antallet af udøvende erhvervsfotografer stiger fra nogle få stykker til over 50.

I 1874 slutter 7 af disse små papirfremstillere sig sammen til et aktieselskab:

Vereinigte Fabriken photographischer Papiere A.G. Dresden.

Firmaet er bemærkelsesværdigt ved at være det første aktieselskab inden for den fotografiske branche i Tyskland overhovedet.

Det sikrer sig som det eneste firma i Tyskland import fra den førende franske fremstiller af råpapir. Denne omstændighed fortæller på sin egen indirekte måde at Tyskland på det fototekniske område stadig er et u-land i 1874. Men inden for fotopapir skal det hurtigt blive anderledes. Allerede i 1884 fusionerer aktieselskabet med flere andre fotopapirfabrikker og hedder nu:

Dresdner Albuminpapierfabrik AG.

Papirfremstillingen er langt større end til dækning af det hjemlige behov. Dresdner papiret bliver en stor exportartikel og får et godt navn. Indirekte får det også betydning. At Tysklands største fotopapirfabrik nu ligger i Dresden, trækker andre firmaer inden for de fototekniske brancher til.

Fabrik-Anlage der **Hüttig**-A.-G., Dresden-A. Schandauer
straße 76

einschließlich 5 zugehöriger Beamten- und Arbeiter-Wohnhäuser.

Größtes u. ältestes Camerawerk des Kontinents. ca. 800 Arbeiter.

Kamerafabrikken Hüttig AG. i 1906.

Hüttig & Sohn

Snedker *Richard Hüttig* (1827-ca.1910) stammer ligesom *Hermann Krone* fra Schlesien; men han står i lære i Görlitz i det sydøstlige Sachsen. Nok så afgørende er det at han som udlært svend får arbejde på snedkermester *Heßlers* værksted i Berlin. Her lærer han at fremstille atelierkameraer af fineste kvalitet til enkeltkunder.

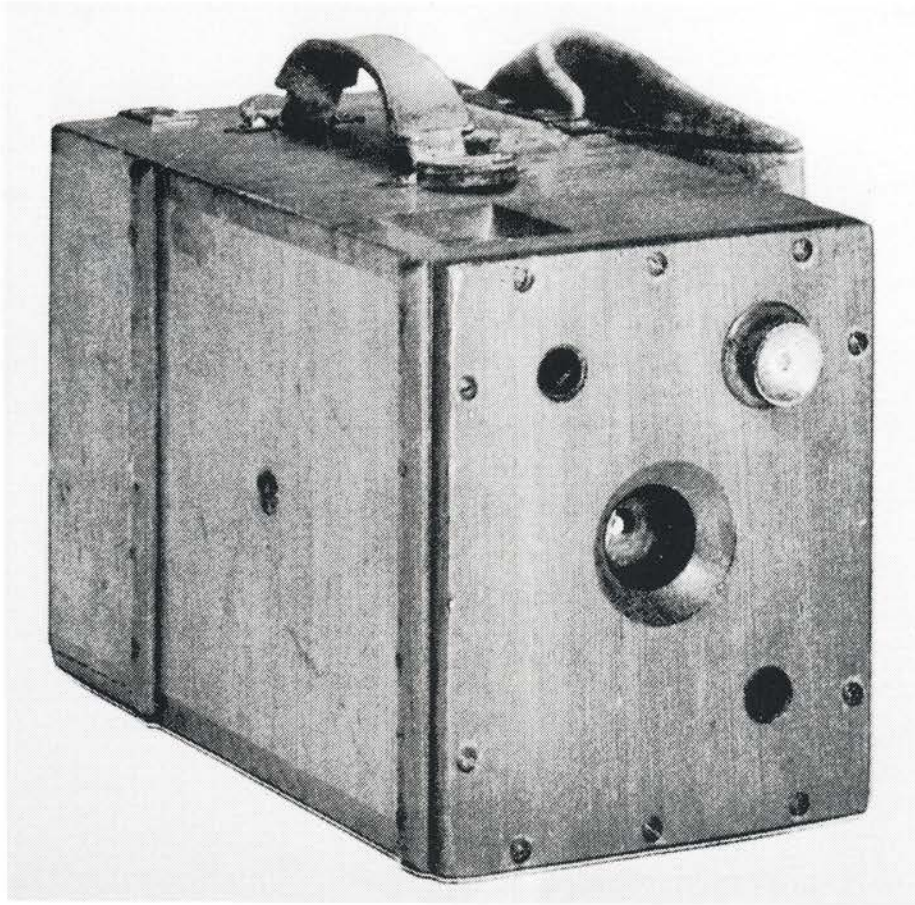
I 1862 bliver han mester og nedsætter sig i Berlin med én svend ansat. Hans speciale er kamerabygning - eller rettere kameraombygning. For det han gør er at opkøbe franske og engelske kameraer og tilpasse dem kundernes individuelle behov. Men i modsætning til så mange andre tilsvarende kamerasnedkere bliver *Richard Hüttig* stadig mere konstruktiv i sine omforandringer og det ender i begyndelsen af 80'erne med at han går over til at bygge sine kameraer selv - vel at mærke træarbejdet; for de forskellige metaldele, foruden bælg og objektiv må han købe i specialvirksomheder.

Konkurrencen i Berlin er hård. Direkte inspireret af den nye fotopapirfabrik og af den omstændighed at der ikke findes en eneste kamerasnedker i hele Dresden flytter han til byen og åbner sammen med sønnen *Carl Hüttig* firmaet:

Kunsttschlerei photographischer Apparate
Richard Hüttig & Sohn

Det skulle vise sig at være en god idé. Fra i 25 år at have været en lille håndværksmester bliver *Richard Hüttig* direktør for en hastigt ekspanderende virksomhed. Efter 6 år i Dresden og med mere end 100 medarbejdere må han ændre det første ord i firmanavnet til *Fabrik*.

Der er måske også en anden grund til ændringen i firmanavnet. Virksomheden er ikke længere kun et snedkeri. Stadig flere af kameraets dele fremstilles på fabrikken og der udvikles helt nye typer.

*Magasin-kamera til 12 plader, 9 x 12 cm, meniskuslinse 120 mm.
R. Hüttig.*

Første nyskabelse er et magasin-kamera der fremstilles fra 1892 til -96. Her kommer Hüttig tæt på Rudolf Krügenerens patenterede kamera (fra Frankfurt am Main), men ikke så tæt at der er tale om et plagiat.

Næste nyskabelse er spejlreflexkameraet »Zeus« fra 1896, og dermed har Richard Hüttig æren af at have fremstillet det første spejlreflex-kamera fra Dresden. Kameraet er fremstillet af træ til formatet 9x12 med magasin til 12 plader. Formen er kasseagtig og skjuler et indvendigt bælg-udtræk. Lukkeren er en gummidugsspaltelukker med indstillelig spaltebredde. Spejlet udløses automatisk, når lukkeren aktiveres, og bringes tilbage til skrå stilling, når lukkeren spændes.

Det er interessant at se at på dette tidspunkt få år før århundredeskiftet henvender firmaet sig i sine annoncer for Zeus-kameraet direkte til amatørerne. Det er dem der skaber mulighed for den gigantiske udvidelse Hüttig & Sohn foretager i de kommende 10 år.

I 1906 tilbydes 75 grundmodeller i mere end 660 varianter. Der fremstilles kameraer i 8 forskellige

formater fra 6x9 til 13x18 og både til plader og rullefilm.

Set med moderne øjne virker de mange varianter ikke som et videre fornuftigt produktionsprogram. Hüttig & Sohn er ganske vist Europas største kamerafabrik. Antallet af medarbejdere er oppe på mere end 800, men indtjeningen per medarbejder er meget lav. Som følge af den voldsomme udvidelse er firmaet allerede i 1897 blevet omdannet til et aktieselskab, og da sønnen Carl Hüttig i 1904 begår økonomisk kriminalitet til stor skade for firmaet og får en fængselsdom, glider det ud af familien Hüttigs hænder. Richard Hüttig dør fattig og glemt på et alderdomshjem i byen. Man kender ikke engang hans dødsår.

Ny leder af firmaet fra 1904 og frem bliver Guido Mengel.

Også han løber ind i vanskeligheder. I 1905 under den store strejke for kortere arbejdstid (fra 54 til 53 timer om ugen) blandt Dresdens kamerafabriksarbejdere indtager han en fuldstændig ubøjeelig holdning, som fører til store produktionstab. I tiden frem til det skelsættende år 1909 er Hüttig

& Sohn derfor meget svagt funderet økonomisk og der bliver som følge deraf ikke foretaget noget som helst nyskabende i denne periode.

Emil Wünsche

Emil Wünsche (1864-1902) har en anden indfaldsvinkel til fotobranchen og kamerafremstillingen end Richard Hüttig. Han er sælger - opvokset i Dresdens omegn og uddannet inden for handel og kontor. Som færdiguddannet ung mand får han job som bogholder i tørpladefabrikken Unger & Hoffmann, og det er her han får øjnene op for de forretningsmæssige muligheder ved handel med fotoartikler.

I 1887 starter han egen forretning i Dresden - i første omgang som postordrefirma med alt inden for fotografisk tilbehør. Målet er at betjene hele Sachsen, ikke kun Dresden.

Næste skridt på vejen frem bliver oprettelsen af Dresdens første egentlige fotoforretning i 1889 - fra starten et meget eksklusivt foretagende med store udstillingslokaler. Postordrefirmaet får adresse samme sted og må fra nu af snarere kaldes en grossistvirksomhed i større stil. På den tid kan man ikke trække en helt så skarp grænse mellem professionelle fotografer og hobbyfolk som i dag, og kredsen af andre fotoforretninger i Sachsen er i de nærmest kommende år meget beskeden.

I Emil Wünsches fotoforretning sælges fra starten kameraer fra Hüttig & Sohn. Men for at kunne byde på et alsidigt sortiment knytter Wünsche en række mindre virksomheder til sig som »faste leverandører«. Det gælder bl.a. kamerafabrikken *Paul Förster*, tilbehørfirmaet *Louis Lang & Co.*, og kartonagefabrikken *DienWiebel & Co.* Det drejer sig om firmaer der alle er fra Dresden og som alle starter op i årene 1893-94 under Emil Wünsches økonomiske paraply. Det ender da også hurtigt med at han helt overtager dem.

Særlig interessant er kamerafabrikken *Paul Förster*. Den bliver i løbet af få år Emil Wünsches hovedinteresse og vigtigste erhvervsgræn. Ganske vist bliver han ved at være sælger og grossist. Hele hans virksomhed må ses på den baggrund. Han er en af den slags storkøbmænd, der gerne vil bygge en hel koncern op med mange fremstillingsvirksomheder der kan levere varer til butikken. At en af disse virksomheder så går hen og bliver større end butikken er en anden historie.

Et Emil Wünsche-kamera kunne selv en dame betjene.

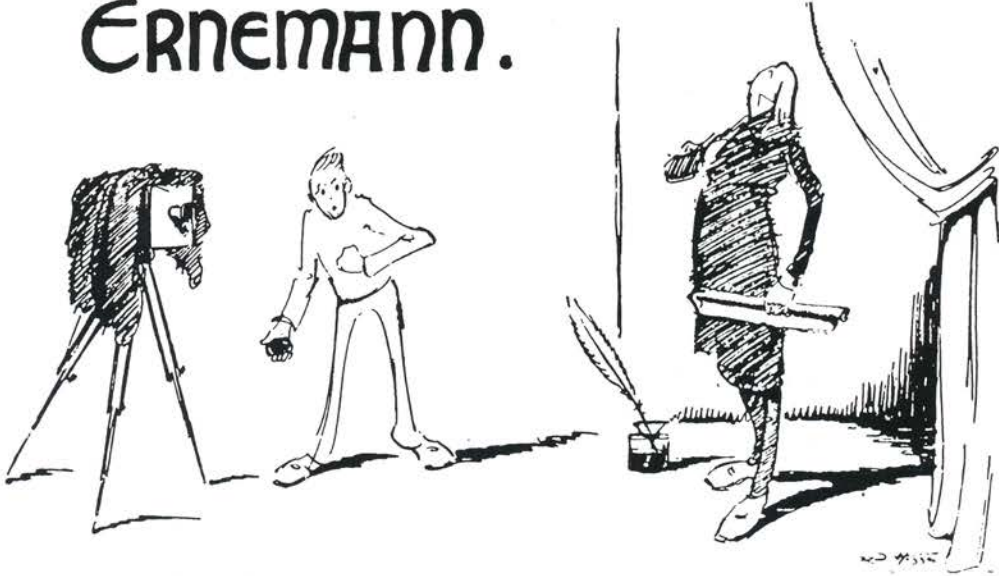
I 1897 flytter kamerafabrikken, som nu hedder *Fabrik photographischer Apparate und Bedarfsartikel Emil Wünsche* til forstaden Reick uden for Dresden i et helt nyt og meget moderne fabriksanlæg. Året efter omdannes Emil Wünsches samlede virksomhed til et aktieselskab.

For at kunne tage konkurrencen op med Hüttig & Sohn fremstilles alle tænkelige modeller og modelvarianter. Hvis man skal fremhæve nogle forskelle må det være at Wünsche ikke gør det meget i spejlreflex - kun en enkelt model ud af flere hundrede og at han opbygger et speciale i reproduktionskameraer, bl.a. nogle med meget store formater (op til 80x100).

Det væsentligste tekniske bidrag til kameraets historie fremstiller fabrikken fra 1907. Det drejer sig om en ny udformning af standarten til objektivbrættet på de gængse løbebundskameraer. Standartens to sider og det samlende bundstykke bliver fremstillet i ét stykke af form som et U ved hjælp af moderne letmetalsstøbeteknik.

Denne udformning bliver ikke tilstrækkelig patentbeskyttet og hurtigt overtaget af mange andre fabrikker - så længe det varer; for løbebundskameraet med bevægeligt objektivbræt er i 1907 inde i sidste fase af sin storhedstid.

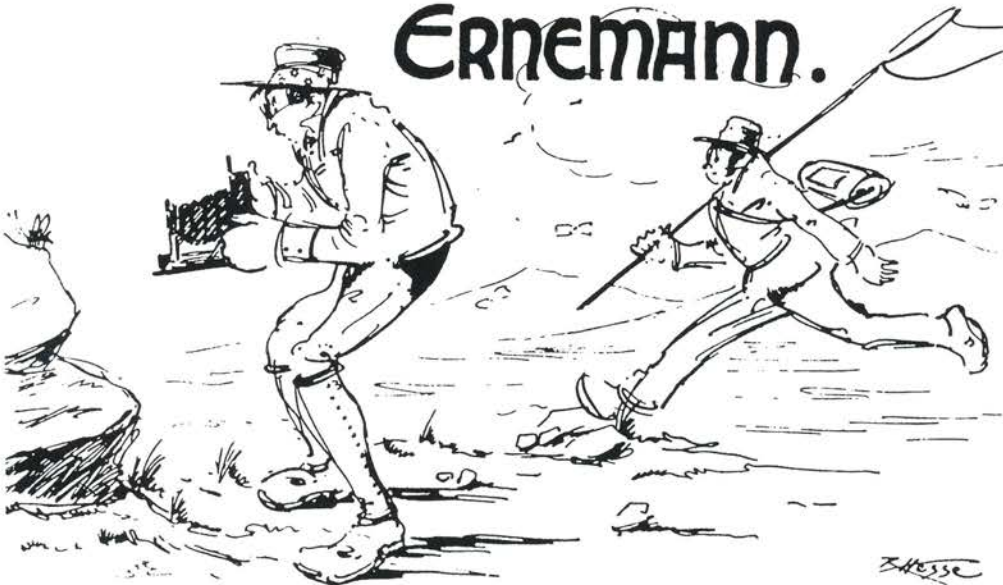
ERNEMANN.

„Sehr kritisch sind mit den Porträten
Intellektuelle = Autoritäten“

„Bei so etwas verwendet man
Natürlich nur den „Ernemann.““

ERNEMANN.

„Es fagen oft mit großen Spesen
Gelehrte nach ganz kleinen Mofen“

„Die rare Beute wird sodann
Doppelt durch den „Ernemann.““

ERNEMANN.

„O wundervolle Weihnachtszeit!
Der kühnste Traum wird Wirklichkeit“

„Vom Baby zum Student heran,
Der ganze Stamm hat „Ernemann.““

Ernemanns tre store fabrikker for fotografiapparater, kinoapparater og glasplader, 1918.

Heinrich Ernemann

Emil Wünsche begår selvmord i 1902 38 år gammel. Direktørposten overtages i første omgang af hans forretningspartner Louis Lang. Men fra 1907 nøjes han med at være leder af den stadigt expanderende foforretning og grossistvirksomhed i Dresden, mens aktieselskabet og dermed kamerafabrikken i Reick nu ledes af Ludwig Scheuermann.

Han overtager - ligesom kollegaen Guido Mengel fra Hüttig & Sohn - et utaknemligt job. Kamerafabrikken er, og har fra starten været, en kolos på lurfødder. Ved Emil Wünsches død er der 350 medarbejdere. Det er ganske vist kun halvt så mange som hos Hüttig & Sohn. Men sortimentet er lige så stort. Det betyder at omkostningerne per medarbejder er alt for store og den år-

lige indtjening meget lille. Selv om fabrikken under arbejdskampen i 1905 ikke stiller sig nær så stejlt over for arbejdernes krav som Hüttig, og i det hele taget må siges at være en meget mere medarbejdervenlig virksomhed, ender det alligevel med tab, som det ikke lykkes at indhente de kommende år. For den nye direktør står det i 1908 helt klart at enten må fabrikken fusioneres med de andre kamerafabrikker i byen - eller også må den lukke.

Ernemann

Heinrich Ernemann (1850-1928) er den tredje af »Dresdens tre store« kamerafabrikanter omkring århundredskiftet.

Han begynder småt, meget småt. I forrige århundrede er det ikke en god start på tilværelsen at være søn af en enlig tjenestepige på landet i Eichsfeld, et landområde i Preussen der grænser umiddelbart op til kongeriget Sachsen. Men det går alligevel rimelig godt. Han vandrer hjemmefra lige så snart han er færdig med landsbyskolen og er så heldig at få læreplads som kleinsmed i Stuttgart. Som ung mand rejser han til Sachsen for at gå på handelsskole i Pirna ved Dresden, det samme sted hvor hans senere konkurrent Emil Wünsche en halv snes år efter får sin handelsuddannelse.

I 1876 åbner han sammen med sin kone Therese en possement- og hvidevarebutik i Dresden.

Så mærkeligt det end kan lyde begynder Heinrich Ernemann fra 1880 ind imellem pudevårene, kantbåndene, og klunkerne også at sælge kameraer. Det skyldes hans hobbybetonede interesse for foto kombineret med hans sans for handel og hurtige forretninger med produkter der er oppe i tiden. Og fotografering er på dette tidspunkt ved at blive virkelig populær både som legetøj for dem der har råd og som erhverv for et hastigt stigende antal portrætfotografer.

Det ender med at han i 1889 overlader butikken til Therese og køber et konkursramt kamerasnedkeri i Dresden, *Franz Matthias*.

Han råder over en startkapital på 10.000 mark, som han har tjent i sin butik, og det er nok til at han kan modernisere snedkerværkstedet og ansætte 5 snedkersvende, deriblandt den tidligere indehaver.

Han holder flyttedag adskillige gange efterhånden som rammerne for hans virksomhed sprænges og i 1898 indvies en imponerende lille fabrik, *Ernemann-Stammhaus*.

Forretningsmæssigt set er Ernemann helt klart den succesrigeste af de tre store kamerafabrikker i Dresden. Og det kan der gives flere forklaringer på.

Heinrich Ernemann sørger hurtigt for at opbygge en egentlig konstruktionsafdeling og han har styr på sine patentansøgninger. Han betaler højere lønninger end sine konkurrenter og han har en egen evne til at knytte dygtige - og højt gagerede - specialister til sig. Til gengæld må de ofte finde sig i overarbejde. Meget hurtigt når han frem til at fremstille alle dele til kameraet selv - undtagen optikken. Måske er det hans fortid som kleinsmed der her spiller ind. Fra 1892 fremstilles alle metaldele på eget mekanisk værksted, og i det hele taget bliver Ernemanns kameraer og andre produkter meget tidligt præget af metal for at ende med at være helt uden trækomponenter. Det er nok også af stor betydning at Heinrich Ernemann personligt - som talentfuld autodidakt - deltager i den tekniske udvikling af produkterne - ved siden af at han er administrerende direktør.

Den mest iøjnefaldende forskel rent driftledelsesmæssigt mellem hans virksomhed og konkurrenterne Hüttig og Wünsche er nok det langt mindre udbud af modeller og modelvarianter. I 1900-kataloget drejer det sig om 40 modeller i i alt 60 varianter.

Fra 1901 indføres arbejdsdeling i ledelsen, idet hans svigersøn Johannes Heine bliver salgsdirektør. I 1904 indtræder hans søn Alexander Ernemann som teknisk direktør.

Ernemann-fabrikens sortiment er antalmæssigt begrænset, men bredt. Modellerne bliver efterhånden meget forskellige og der skabes en hel del nyt. F.ex. er det Ernemann der indfører bevægeligt bagstykke og forskydeligt objektivbræt på de store atelier- og rejsekameraer. Det er også Ernemann der første gang finder på at anbringe en lukker midt i objektivet (centrallukker).

I Sachsen er han den første der fremstiller egentlige objektiver (1907) - bortset fra meget primitive periskoplenser til amatørkameraer (Emil Wünsche fra 1900). Det er en meget stor satsning, og det går heller ikke glat. Men det lykkes, og det giver fra 1909 Ernemann en betydelig konkurrencefordel.

Spejlreflexkameraer kommer først sent ind i billedet, fra 1907, og er præget af at der på dette tidspunkt findes en række patentspærringer, især fra Hüttig & Sohn.

Filmoptagere og filmfremvisere bliver et speciale og baggrund for en meget stor produktion. Det er Ernemann der lancerer ordet »kino«, og han er den første der formår at fremstille en egentlig biograffremviser der kan tåle vedvarende drift. Kinoprojektoren »Imperator« helt i stål produceres fra 1909 til 1921 i mere end 10.000 eksemplarer.

I året 1909, som er sat som slutåret for denne del af beretningen om Dresdens kamerafabrikker, står Ernemann som den økonomisk bedst funderede af de tre store konkurrenter, eller rettere som den eneste der er godt funderet.

Heinrich Ernemann er helt åben over for den fusion som de to andre foreslår. Han synes ligefrem at en fusion vil være det eneste rigtige.

Alligevel bliver det ikke til noget for hans vedkommende. Han opfatter de betingelser de andre stiller som uacceptable. Man må nok konkludere at for ham - der har succes og tjener masser af penge på sin produktion - skal der måske ikke så meget til før han opfatter dem som uacceptable. Han er 59 år og han har åbenbart tillid til at den næste generation er dygtig nok til at tage kampen op på et europæisk marked, hvor konkurrencen bliver stadig hårdere.

Georges Mèliés

- verdens første filmkunstner

Flemming Berendt

I anledning af filmens 100-års jubilæum bringes den sidste artikel om nogle af filmens pionerer. Historien om Georges Mèliés er samtidig et bidrag til temanummeret "Kinematografiens udviklingshistorie".

GEORGES MÉLIÉS

George Méliès (1861-1938) flankeret af orakelguden Belzebuth, fluernes herre eller satan. Filmhistoriens første billedkunstner med direkte rødder til "fantasmagori" forestillingernes verden.

I 100-året for den første kommercielle fremførelse af filmen, måtte Paris være et rejsemål. Først gjaldt det om at præsentere historien om kgl. hof-fotograf Peter Elfelt og Jens Poul Andersens samarbejde omkring konstruktionen af de første kino-optagere og fremvisere i Danmark. For det andet at indhente materiale omkring den banebrydende filmkunstner, Georg Méliès. Præsentationen fandt sted på Musée du Cinéma beliggende umiddelbart over for Eiffeltårnet. Der var i forvejen fremsendt et manuskript på fransk med de behørigte fotografier i farve og sort/hvid. Museets kvindelige direktør tog venligt imod og gav i begejstrede vendinger udtryk for sin overraskelse, pludselig at blive gjort bekendt med beretningen om, at der i Danmark var blevet konstrueret et så smukt og enestående kinoapparat - en tro kopi af brødrene Lumières model. Museets ledelse ville nu sørge for at samtlige museer, arkiver og biblioteker blev informeret om de nye oplysninger.

Cinéma Museets faglige medarbejder var derefter cicerone i næsten 2 timer, hvor jeg tog museets mange filmklenodier i nærmeste øjesyn. Da det var anden gang, jeg så museet, blev en nærmere fordybning i de enkelte genstande mit mål. En meget stor del af de sjældne effekter, som beskrives i temanummeret "Kinematografiens forhistorie" kunne ses her, som tavse vidner til filmens historiske udvikling. Der var særlig én person som havde min interesse - illusionisten, film- og tusindkunstneren Georges Méliès (1861-1938). En person, hvis begavelse, initiativ og kunstneriske evner var med til at igangsætte filmens historiske udvikling. Her følger nu, hvad vi ved om Georges Méliès.

Den 28. december 1895

Den nyindrettede biograf "Cinématographe Lumière" var fyldt til bristepunktet. De næsten 200 indbudte gæster, specielt udvalgt af brødrene Lumière, var grebet af begejstringens rus. George Méliès havde knapt set den sidste film til ende, før han rejste sig op, klappede i hænderne og råbte bravo, bravo! Han styrede direkte hen til brødrene Lumières fader, Antoine Lumière, og tilbød denne kontant, her og nu, 10.000 francs for sønnernes fantastiske opfindelse - de "levende" billeder. Efter en meget kort betænkningstid udtal-

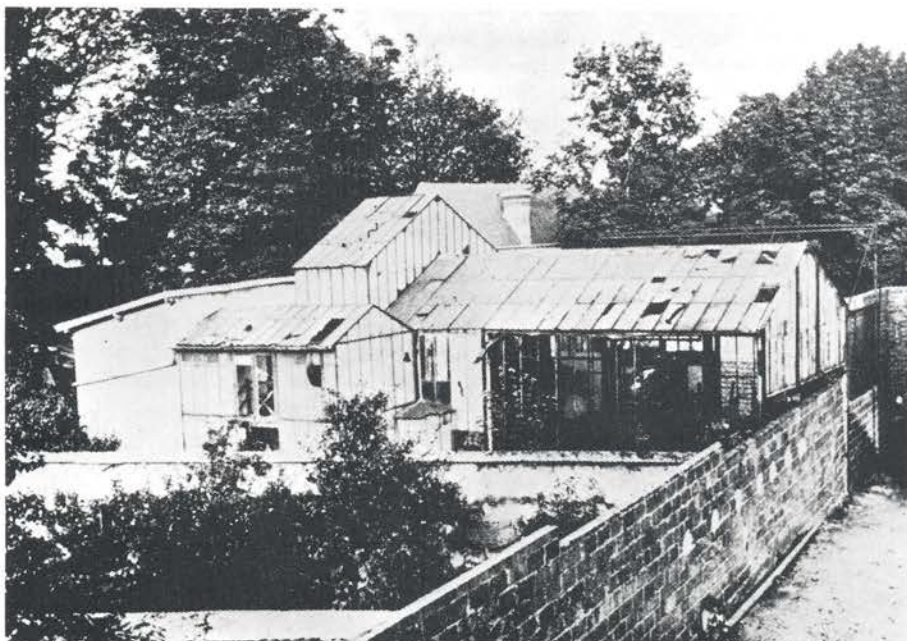
te Antoine Lumière følgende filmhistoriske ord: *"Unge mand, De bør egentlig takke mig. Opfindelsen er ikke til salg, desuden ville den for Dem betyde den rene ruin. Måske kan den udnyttes om nogle år, som en teknisk kuriositet, men derudover har den ingen som helst kommerciel fremtid"*. Den skuffede Georg Méliès måtte finde andre muligheder, men hvem var egentlig denne illusionist og troldkarl, som i flere år havde fået pariserne til at stå i kø for at opleve hans sensationelle teaterforestillinger?

Georg Méliès blev født i 1861 som søn af en sko- og støvlefabrikant, nærmere bestemt militærstøvler. Faderen blev en særdeles velbjerget skofabrikant og var overbevist om, at sønnen George ville følge i hans "fodspor". For ikke at miste sit økonomiske rygstød begyndte George at arbejde på faderens fabrik efter endt studentereksamen. Til faderens fortrydelse var han dog mere til besvær end gavn. Den radikale venstreorienterede kunstner frembragte politiske og rebelske karikaturtegninger, som vakte forbitrelse eller fryd, afhængig af på hvilken side af Seinen, læseren hørte til. 1884 blev han sendt til England for at studere engelsk, men samtidig med håb om, at det victorianske England ville lægge en dæmper på hans rebelske idéer. Det gik som så ofte før, faderen havde forregnet sig.

Eget teater

Efter hjemkomsten til Paris blev han tiltrukket af den berømte Robert Houdin, som havde etableret et illusionsteater. En blanding af farceagtige optog, tryllekunst og groteske skræksener, som fremførtes for et begejstret pariserpublikum. Den 25-årige Georg blev ansat, dette var stedet at lære sig teaterfaget. Moderen, fru Méliès, havde dog andre planer med den balstyriske og selvstændige søn, nu skulle han giftes. Den udkårne, eller rettere udvalgte, var en hollandsk pige, hvis medgift var på ikke mindre end 50.000 franc, penge, som kom meget belejligt. Robert Houdin ønskede at afhænde sit teater, og takket være sin kones medgift blev George Méliès sin egen teaterdirektør.

De få år, Georg havde arbejdet på faderens skofabrik, havde givet ham et grundigt indblik i mekanikkens verden. Pludselig kunne han bruge

*Europas første filmatelier i Montreuil-sous-Bois uden for Paris.
Færdigbygget 1897, byggesum 80.000 franc!*

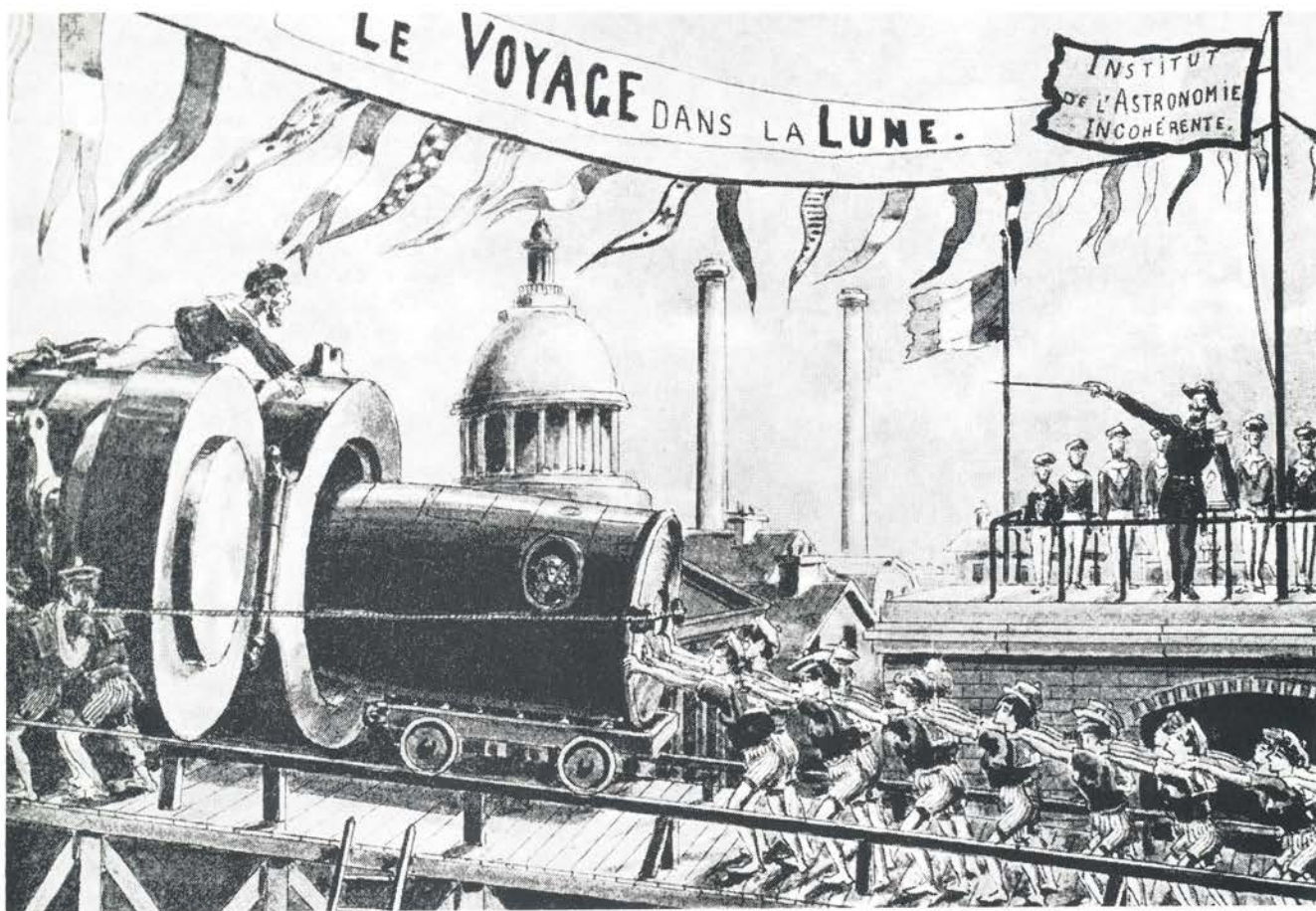
disse erfaringer på teatret. Ved hjælp af træ, pap, lys og farver opbygget omkring de mekaniske hjælpemidler, han konstruerede, fik han hurtigt ry som en illusionens mester. Hans forestillinger var altid henlagt til fantasiens verden, hvor episoder som det afhuggede hoved, der talende kom svævende hen over scenen, blev afløst af skelettet, der gjorde sig fri af sine lænker i fængslet. George Méliès elskede at omgive sig med mystik, han blev hurtigt en levende legende i byernes by. Det var derfor helt naturligt at brødrene Lumière havde inviteret ham til at overvære deres historiske filmfremvisning den 28. december. Méliès havde ofte selv anvendt *laterna magica* som filmisk hjælpemiddel i sine forestillinger, men dette han nu oplevede overgik alt, hvad han hidtil havde frembragt.

Da han jo som sagt ikke kunne erhverve sig brødrene Lumières filmforestillinger, optager, fremviser m.m., måtte han selv gå i gang med at konstruere en kinematograf. Apparatet blev færdigt i foråret 1896 hvorefter han straks begyndte at optage små dokumentariske hverdagsbegivenheder, indspillet skiftende steder i Paris. Hans første film adskilte sig ikke væsentligt fra brødrene Lumières. Det varede dog ikke længe før den eksperimenterende Georg ved en tilfældighed opdagede mulighederne for at lave trickfilm. Det begyndte en oktoberdag i 1896, hvor han havde taget opstilling på Place de

L'Opéra, kameraet var gået i baglås. Han fandt filmen sammenfiltret, men det lykkedes at få den tilbage på spolen og han fortsatte sin optagelse fra samme position. Da filmen blev fremkaldt, opdagede han til sin forbavselse, at bussen på Place de L'Opéra var forvandlet til en ligvogn, nogle mænd, som pludselig passerede, forvandlede til kvinder. Méliès var begejstret, fra nu af blev han fantasi- og trickfilms mester.

Brødrene Lumière betragtede deres "opfindelse" som en teknisk kuriositet, som man kunne vise bevægelige billeder med. De fleste af deres film var enten meget enkle handlingsscener eller dokumentariske optagelser, som skulle vises for et hungrende billedpublikum her og nu. Det gjaldt om at tjene så mange penge som muligt, medens tid var.

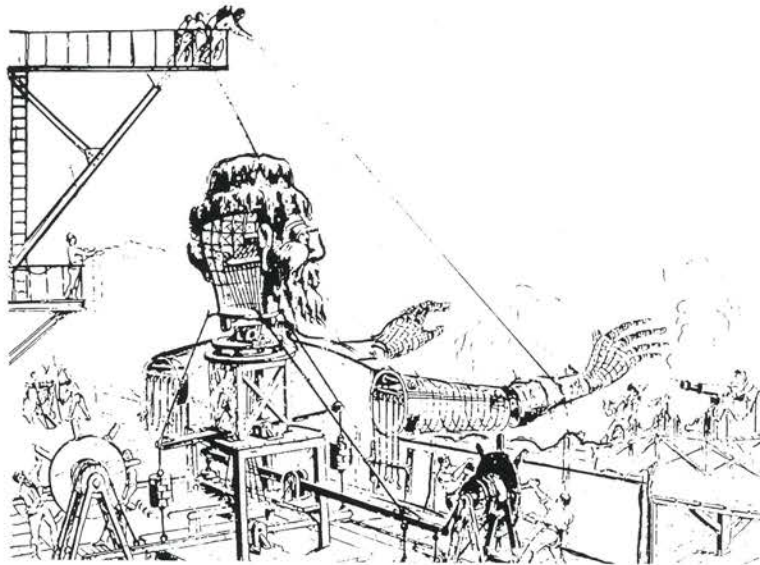
For George Méliès var kinematografien derimod noget helt andet. Efterhånden som han opdagede de skjulte muligheder i det filmtekniske, udviklede han sine egne idéer. Blandt hans mere seriøse film kan nævnes "Retssagen mod Dreyfus", "Kroningen af Edward VII" og "Askepot", men han frembragte også specielt korte film med afsluttede illusionsnumre. Filmene var teknisk og fagligt fremragende og kunne med lethed distribueres i Europa og Amerika. Filmenes titler siger meget om stil og indhold: "Fakiren", "Mefistos Laboratorium", "Faust og Margrete", "Djævelens Slot", og "Kristus går på vandet". Det

Måneraketten klargøres. Det franske flag er hejst - militærorkesteret spiller nationalmelodien - astronauterne skubbes ind i raketten - bom!

Månen ser lidt misfornøjet ud. Scene fra "Rejsen til månen".

Et imponerende teknisk apparat blev iscenesat for at virkeliggøre filmen "Erobringen af Nordpolen" i 1912.

næste skridt for Georg Méliès var at gøre filmene længere og mere handlingsmættede - hans banebrydende idéer førte direkte til spillefilmen.

Den første forudsætning for at kunne producere længere spillefilm var store kulisser og mange medvirkende. Der var behov for et indspilningsstudie. På sin landejendom Montreuil-sous-Bois uden for Paris begyndte Méliès at opbygge et filmstudie, som kunne leve op til disse krav. Bygningen skulle hovedsagelig bestå af glasvægge og glastag for at udnytte dagslyset maksimalt. En arkitekt fremkom med et forslag, hvis byggeomkostninger beløb sig til over 80.000 franc - det var alt for dyrt, mente Méliès. Han besluttede sig derfor til selv at bygge studiet, hvilket næsten var lykkedes, da en god brandstorm fik hele bygningen til at falde sammen. Den stædige og energiske Georg begyndte forfra, og inden han var færdig, havde det nye studie kostet mere end de oprindelige budgetterede 80.000 franc.

Selve studielokalet var 17 m langt, 6 m bredt og 6 m højt. Scenegulvet var fyldt med faldlemme, som tillod de agerende skuespillere at forsvinde og dukke op, næsten hvor som helst. I taget var der bjælkekonstruktioner med hejse spil, præcis som på et almindeligt teater. George Méliès blev samtidig direktør for sit eget filmselskab "Star-Film".

Eget filmselskab

Sideløbende etablerede andre filmselskaber sig, de største var "Pathè" og "Gaumont", som efterhån-

den blev hele filmfabrikker. Kinematografien udviklede sig til en betydelig international industri - Antoine Lumières spådom viste sig at være en gammel mands mangel på forudseenhed.

Desværre fik filmen efterhånden også et dårligt rygte, "fine" folk rynkede på næsen, selv skuespillerne betragtede kinematografien som et billigt taskenspilleri, som havde svært ved at tiltrække sig talentfulde aktører. Illusionisten Méliès anstrengte sig yderligere. Han eksperimenterede med dobbelteksponeringer, ultra korte og langsomme optagelser, kort sagt gav han sine konkurrenter søvnløse nætter - ingen kunne eftergøre hans trick. I hans film "Orkestermanden" fra 1900 spillede Méliès alene og samtidig på alle instrumenter i orkesteret - en film som fik publikum overalt i verden til at måbe.

Rejsen til månen

Den betydeligste af Georg Méliès film er "Rejsen til månen" (1902), i øvrigt den eneste eksisterende. Det er en parodi på Jules Vernes berømte science-fiction roman. Filmen blev indspillet i 1902 og var på 280 meter. De fantastiske begivenheder og science-fictionagtige miljøer, særlig landskaberne, vakte kolossal opstandelse. Publikum strømmede til billetlugerne, det blev den hidtil største kassesucces. Filmen blev betydningsfuld i den forstand, at utallige efterligninger blev skabt.

Den færdige kulisser fra filmstrimlen.

Méliès film blev også en vidunderlig satire på datidens dyrkning af videnskaben, som skulle løse alle menneskenes problemer. Den var ligeledes et opgør med den selvglade borgerlighed, som aldrig tabte fatningen, undtagen når man anvendte våben imod systemets fjender. Det var et gennemgående træk, at den rebelske filmmand i sine film parodierede det selvretfærdige. Méliès var tro mod sin fortid som karikaturtegner. Takket være Musée du Cinéma skaber, Henri Langlois, er figuren "manden på månen" og andre effekter reddet for eftertiden og kan opleves på det storslåede Museum i skyggen af Eiffeltårnet.

Farvefilm

Mange af Méliès film blev produceret i farver. Ganske vist var farvefilmen ikke opfundet, men han havde ansat over 100 kvinder, som sad og farvelagde de enkelte sort/hvide billeder på hver kopi. Det var tidskrævende og bekostelig, desværre er alle disse film gået tabt. George Méliès storhedstid var fra 1900-1907, hvor han udelukkende producerede saga- og eventyrfilm. I 1912 skabte han sin sidste film, "Erobringen af Nordpolen" - pludselig svigtede publikum - nu

ville man se mere realistiske, dramatiske nutidsdramaer. I 1914, ved Den Første Verdenskrigs udbrud blev alle hans film omdannet til skosværte. De franske soldater kunne nu marchere i krig med blankpudsede støvler. Den store filmkunstner var ruineret, hans kone døde og snart var han glemt af alle.

Méliès genopstår

Men i 1924 træffer han, ved en tilfældighed, en af fortidens store stjerner, Jeanne s'Alcy - han giftede sig med hende i en alder af 63 år. De køber i fællesskab en lille legetøjsforretning i Montparnasse. Chefredaktøren for et fransk filmblad er tilfældigvis kunde i butikken og beslutter sig til at trække den store gamle filmmand frem i lyset. Han arrangerer en galla-aften, hvor George Méliès hædres og tildeles en medalje og modtager fremover en passende pension, så han ikke behøver at have økonomiske bekymringer på sine gamle dage - døden indhentede ham i 1938. George Méliès var verdens første filmskaber, men først og fremmest en stor billedkunstner, hvis visioner har trukket spor helt frem til vor tid. ●

Museumsklenodie 11

Et af Danmarks Fotomuseums klenodier er J.P.A. "Kinofremviser Nr. 1". Apparatet er fremstillet i ca. 1897 og har været flittigt brugt af kgl. hoffotograf Peter Efelt. I sommeren 1989 blev kinofremviseren deponeret fra Nationalmuseets depot i Ørholm. Fhv. museumsleder Sigfred Løvstad gik i gang med at samle og konstruere enkelte dele for at gøre den brugbar, bl.a. udstyret med en halogenlampe. Her udstillet på Koldinghus. Foto: Mogens Svane.

"Dansk Film 100 år" i Schwerin

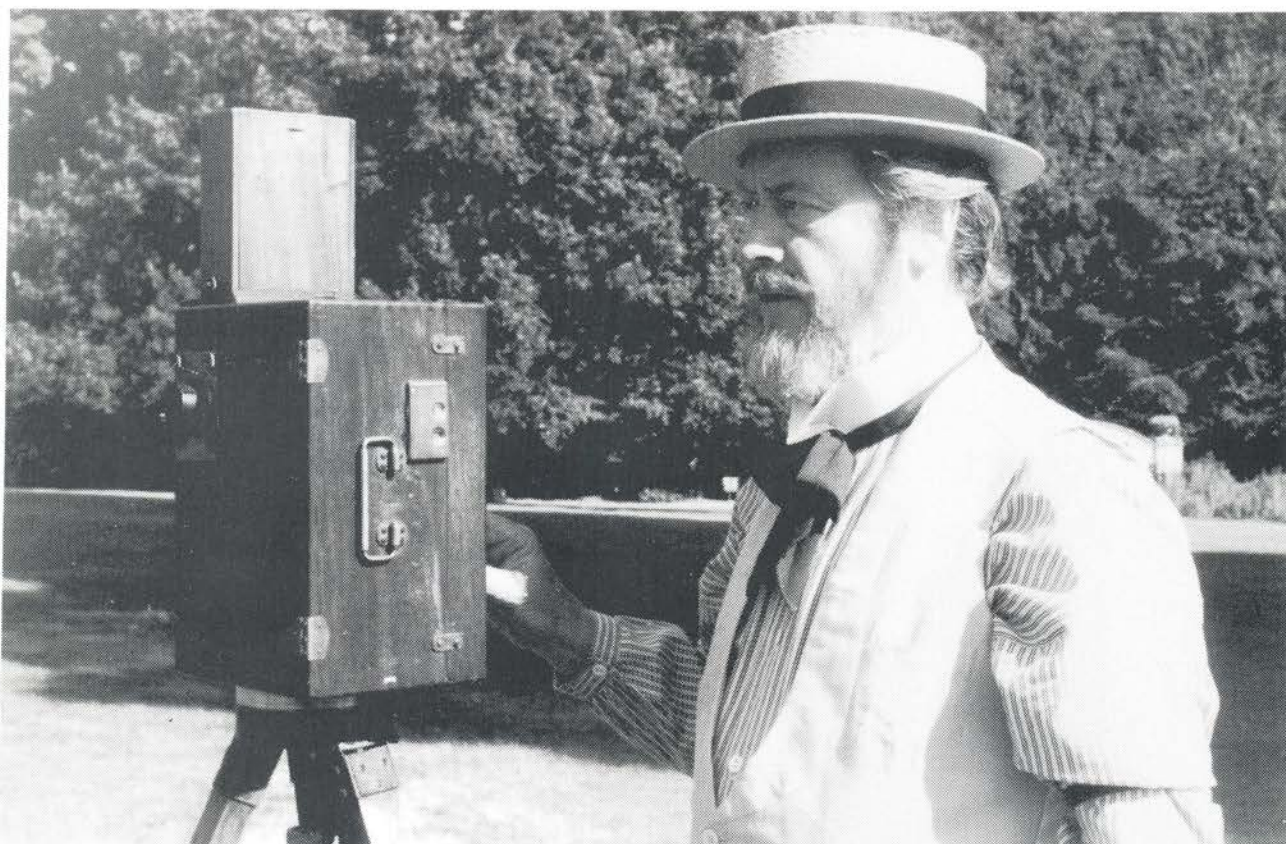
*Direktør Mona Jensen, Det Danske Filminstitut, åbner udstillingen i Schwerin. Foran det første tonefilmkamera i Danmark. Optog bl.a. "Ditte Menneskebarn".
Foto: Mogens Svane.*

I 1904 blev kgl. hoffotograf Peter Elfelt med følge indbudt af Storhertugen af Mecklenburg-Vorpommern til at vise levende billeder for hertugfamilien, Dr. Alexandrines forældre og den tyske Kejserfamilie. Forestillingen fandt sted den 13. september på slottet i Schwerin. Med dette som udgangspunkt etablerede Det Danske Videoværksted i samarbejde med Danmarks Fotomuseum, Det Danske Filmmuseum, Det Danske Filminsti-

tut samt Danmarks Radio/TVs arkiv en nostalgisk filmforevisning på slottet. Sideløbende vistes en udstilling i en biograffoyer i byen. Peter Elfelts "Kino Nr.1" spillede hovedrollen. Den 6. september overværede ca. 250 særligt indbudte gæster seancen. Udstillingen har tidligere været vist i Det Danske Hus i Paris, på Koldinghus fra 8/7-20/8 og sidst på El-Museet i Bjerringbro fra 13.-31. oktober.

Filmoptagelse med brødrene Lumières kamera

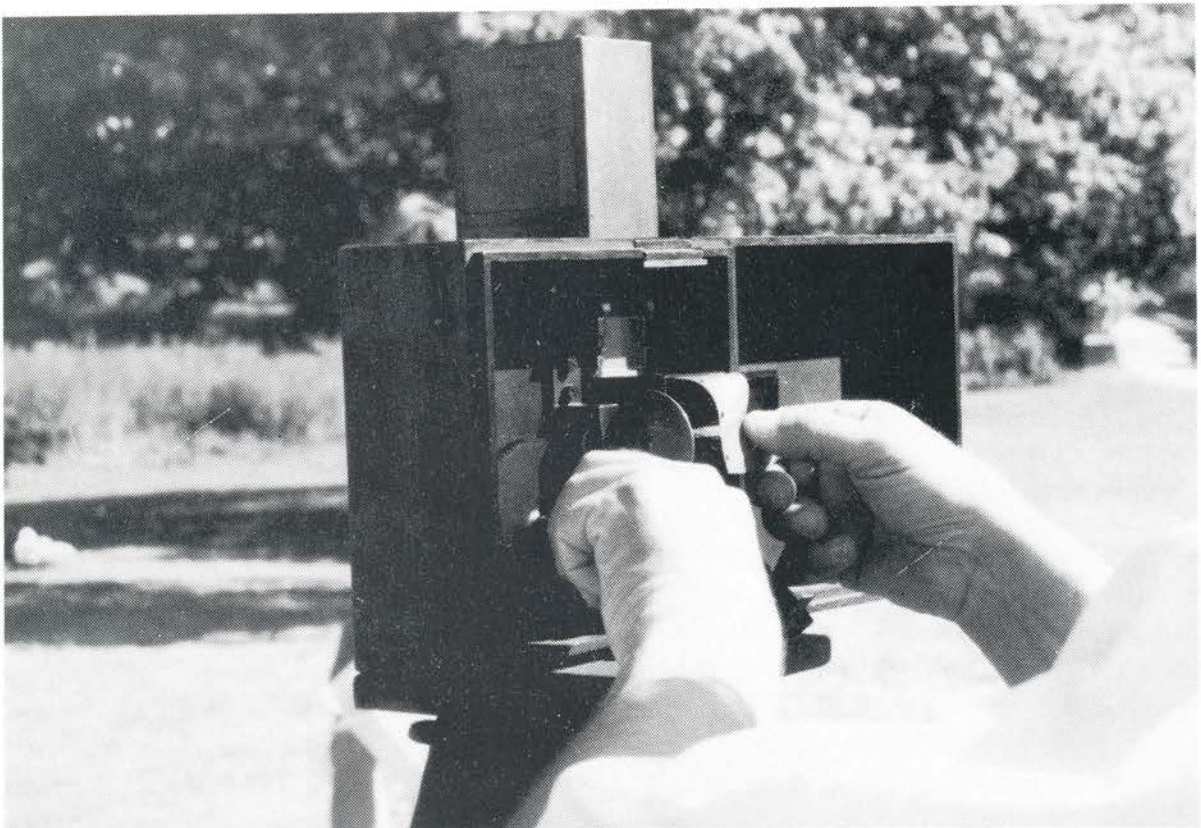
*Filmfotograf Henning Kristiansen håndterer "Nellerød-kamera" nr. 252.
Foto: Mogens Svane.*

I et samarbejde med filmmuseerne i Toulouse og Lyon samt den franske TV-station Canal Plus har filmproducenten Fabienne Servan-Schreiber søsat et projekt til 7 millioner kroner. Planen går ud på, at 40 af verdens førende filminstruktører hver bidrager med 50 sekunders film (17 meter), optaget med brødrene Lumières første apparat. Råfilmen er fremstillet efter de originale opskrifter, ligesom optagelserne foretages under præcis de samme betingelser som i 1895. Filmoptagelserne klippes sammen til en enhed af den franske fotograf Sarah Moon og udsendes på TV-kanalen den 28. december 1995.

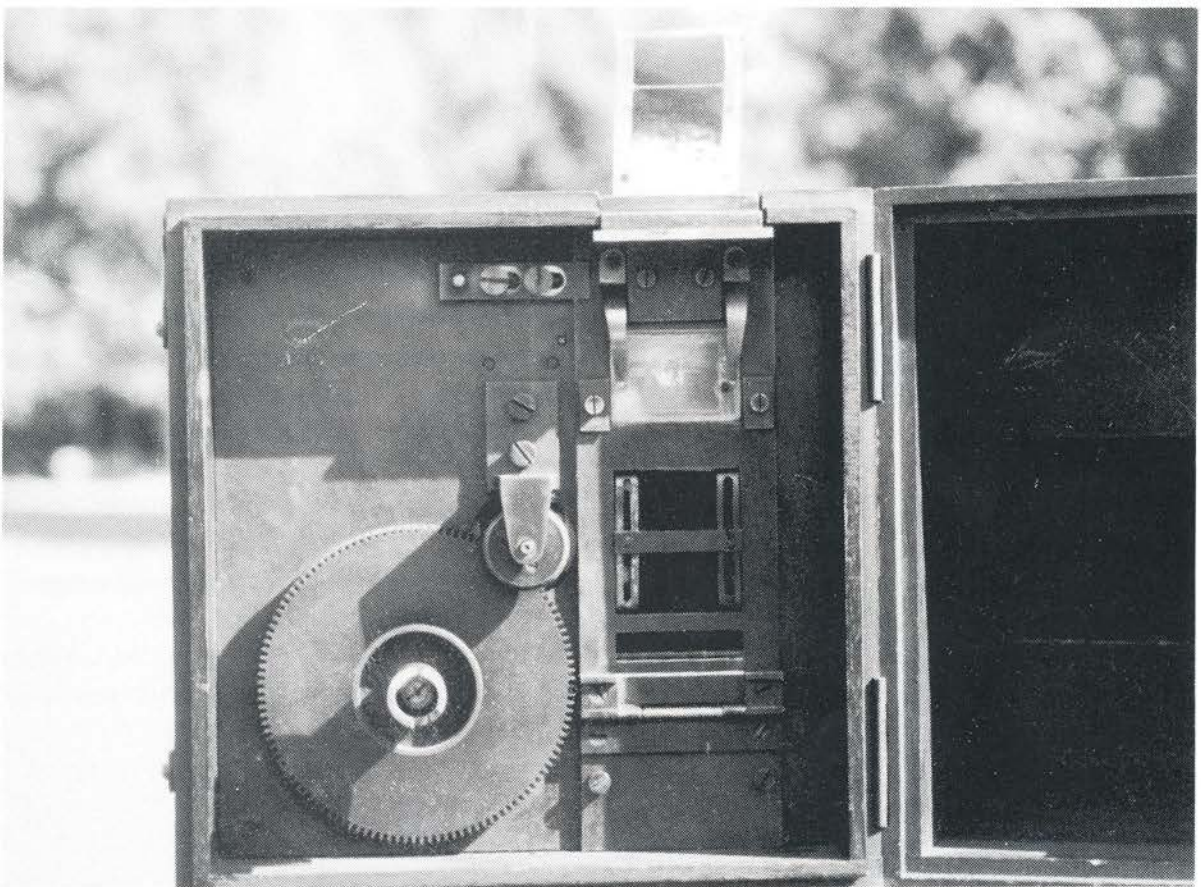
De udvalgte danske instruktører er Gabriel Aksél og Bille August. De første optagelser blev gjort 11. august ved ruinerne i Aldershvile Slotspark i Bagsværd. Hovedpersonen var, som omtalt, den lille "cigarkasse" i træ med håndsving. Apparatet som igangsatte film- og biograf-industrien. Skuespillerne Axel Strøbye og Holger Perfort ses i

hovedrollerne, suppleret af J.P.A. kinooptager nr. 252 (se Objektiv nr. 49. S. 14). Den "sammenstukne" filmhandling forbliver ukendt indtil premieren.

"At stå bag det kamera er en fantastisk oplevelse. Et øjeblik er det, som om ånden fra de to brødre strømmer igennem kroppen. Tænk, at de har stået med nøjagtig de samme betingelser og samme værktøj. Det er dybt fascinerende. - Og at skabe et værk sammen med 39 andre instruktører er også fantastisk. På en måde hilser vi på hinanden gennem filmen. Vi bliver som én stor instruktør-familie over hele jorden" - siger Gabriel Aksél, der synligt nyder denne ganske særlige dag i sit liv. "Da jeg stod op i morges, var det som at stå op og begynde en ny, stor film. Jeg har tænkt på dette værk hele måneden og har diskuteret det med min familie. Jeg besluttede så, at det skulle være en hyldest til den syvende kunstart, til filmen og brødrene Lumière" - slutter Gabriel Aksél.

Den specialfremstillede Lumièrefilm isættes. Foto: Mogens Svane.

Lumières filmformat er 35 mm med ét rundt perforeringshul pr. billede. Bemærk filmstrimlen, som fungerer som mat-skive! Foto: Mogens Svane.

Fotohistorikeren & samleren

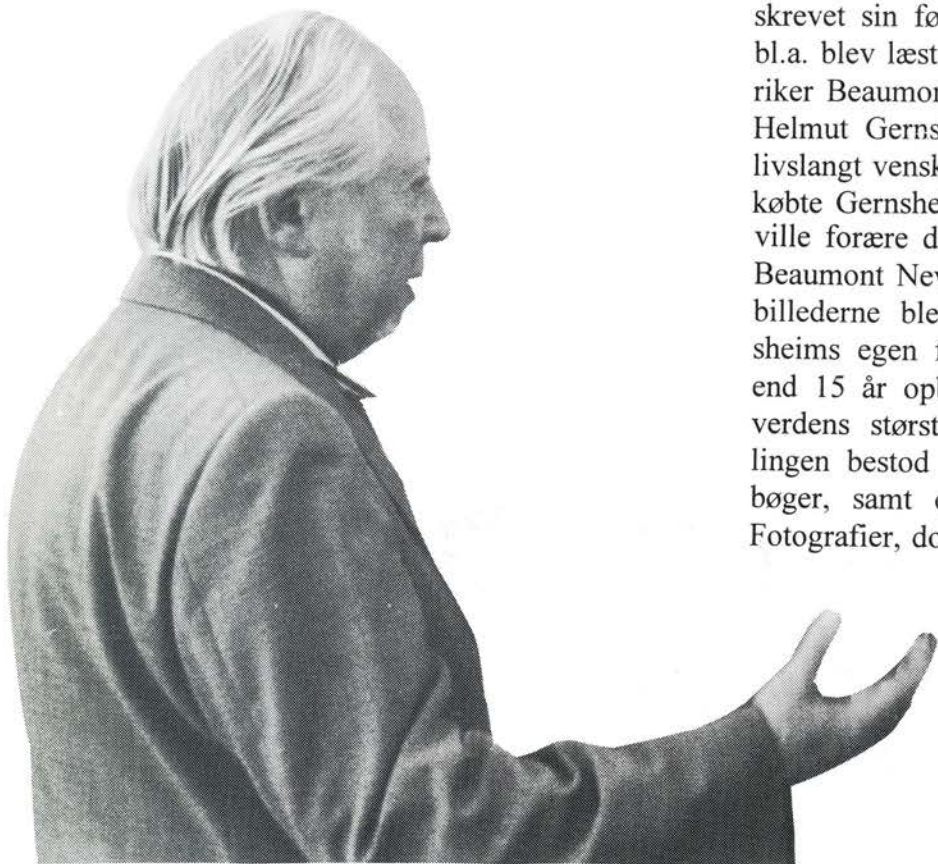
Flemming Berendt

Den 20 juli døde fotograf, fotohistoriker og professor Erich Robert Helmut Gernsheim i sit hjem i Lugano, Schweiz, 82 år gammel. Hermed var der sat punktum for en utrolig karriere som fortolker af fotografiens spændende historie.

Helmut Gernsheim blev født den 1. marts 1913 i München. Efter endt skoleforløb kom han i 1933 på universitet i Augsburg, hvor han bl.a. studerede kunsthistorie. 1936 begyndte Gernsheim en uddannelse på Bayerische Lehr- und Versuchsanstalt für Lichtbildwesen i München. Efter endt læretid som fotograf blev han ansat hos Uvachrom AG, hvor arbejdsområdet var farvefotografering. Nazisternes overtagelse af magten i Tyskland fik den humanistisk indstillede unge mand til i 1937 at rejse til London, hvor han fik ansættelse hos bilfabrikken Rolls Royce som farvefilmfotograf. Samme år viste han sin første fotoudstilling i både London og Paris. Under en

rejse til Østrig i 1940 blev Gernsheim midlertidigt interneret, men fik lov at rejse tilbage til London i 1941. 1942 traf han sin første kone, Alison Eames, som var kunsthistoriker og fascineret af fotografiens historie. Fra 1947 og frem til hendes død i 1969 arbejdede ægteparret i fællesskab på det store værk "Fotografiens Historie". Denne bog på 183.000 ord suppleret med deres fotohistoriske samling betragtes som en grundpille i den fotohistoriske forskning.

Fra 1942-45 var Gernsheim fotograf ved Warburg Art Institute, University of London, men afslutningen på Den anden Verdenskrig i 1945 blev et vendepunkt for ham. I 1942 havde han skrevet sin første bog "New photovision", som bl.a. blev læst af den senere så kendte fotohistoriker Beaumont Newhall. De to mænd mødtes i Helmut Gernsheims hjem i Regent Park og et livslangt venskab var skabt. For at glæde sin ven købte Gernsheim nogle gamle billeder, som han ville forære denne ved en middagskomsammen. Beaumont Newhall mente dog, det var bedre, at billederne blev begyndelsen på Helmut Gernsheims egen fotohistoriske samling. På mindre end 15 år opbyggede Alison og Helmut en af verdens største fotohistoriske samlinger. Samlingen bestod af ca. 32.000 billeder, ca. 3.500 bøger, samt over 300 breve og dokumenter. Fotografier, dokumenter og gaver strømmede ind

Victoria-tidens hjemmehygge - damerne her fordyber sig i et parti skak - noget som oftest var forbeholdt mændene.

- endog Margaret Camerons gamle flygel blev dem tilbudt. Den store samling blev senere solgt til University of Texas, Austin. En dubletsamling havnede på Fotografiska Museet i Stockholm.

Helmut Gernsheim's store interesse var den victorianske periode med den fine og lærde fotograf Julia Margaret Cameron og forfatteren Lewis Carroll som de altoverskyggende symboler. Det lykkedes Gernsheim at skabe interesse omkring sin person, særlig efter udgivelse af bøgerne om Cameron og Lewis Carroll. Helmut Gernsheim blev bl.a. formand for "Historie de la Photographie", R.I.P., Arles, æresmedlem af dels "Photographic Historical Society of America" og "M.S. Institute USA". I 1980 modtog han en guldmedalje fra "Accademia Italia delle Arti" og endelig var han æresmedlem af "Club Daguerre" i Frankfurt.

Bibliografi:

- 1942 New photovision
- 1948 Julia Margaret Cameron

- 1948 The Man behind the Camera
- 1949 Fotografen Lewis Carroll
- 1949 Focus on Architecture and Sculpture
- 1950 Beautiful London
- 1951 Masterpieces of Victorian Photography
- 1952 Those Impossible English *
- 1954 Roger Fenton, Photographer of the Crimean War
- 1955 Churchill, his Life in Photographs
- 1955 The History of Photography. 1955. *
Norsk udg. 1966.
- 1956 L.J.M. Daguerre *
The history of the Diorama and the Daguerreotype
- 1959 Queen Victoria, a Biography in Word and Picture
- 1960 Historic events 1839-1939
- 1962 Creative photography. Aesthetic 1839-1960
- 1962 Edward VII and Queen Alexandra *
- 1963 Fashion and Reality 1840-1914
- 1965 A Concise History of Photography
- 1966 Alvin Langdon Coburn
- 1980 Lewis Carroll, Victorian Photographer
- 1982 The Origins of Photography
- 1984 Incunabula of British Photographic Literature

* Bøger skrevet i fællesskab med hans kone Alison.

Verdens første fotografi

- optaget i 1826

- fundet af Helmut Gernsheim i 1952!

I oktober 1991 traf jeg Helmut Gernsheim under et fotohistorisk seminar i Lübeck, hvor den kendte fotohistoriker fortalte mig historien om, hvorledes det var lykkedes ham og hans kone Alyson at opspore verdens ældste kendte fotografi, optaget af Joseph Nicéphore Niepce på dennes landsted i Gras nær Chalon-sur Saone i Frankrig.

Flemming Berendt

Helmut Gernsheim havde et ganske godt kendskab til Dansk Fotohistorisk Selskab, hvilket overraskede mig aldeles. Det viste sig, at Gernsheim få år forinden havde været på besøg i Det Kongelige Biblioteks Kört- og Billedafdeling, hvor han naturligvis havde truffet den daværende leder, førstebibliotekar Bjørn Ochsner. Døren var hermed åben for en længere samtale. Temanummeret "Lysets Spor", som han havde fået tilsendt i 1989 var et oplagt samtaleemne. De mange nye oplysninger, som mag. art. Ida Haugsted havde gravet frem, fascinerede ham meget, måske ville han bruge materialet i forbindelse med sin skribentvirksomhed, det blev dog aldrig til noget.

Helmut Gernsheim var tilsyneladende glad for at fortælle historien om, hvorledes ægteparret havde opsporet verdens ældste fotografi. Den lille sirlige og trinde mand, med det fine grå hår, begyndte at fortælle:

"I 1820'erne eksperimenterede Joseph Niepce med at fastholde et billede i camera obscura. Til forsøgene anvendte han bl.a. litografisk kalksten, glas og zink, men i foråret 1826 havde han fra de parisiske optikere Charles og Vincent Chevalier hjemtaget et parti kobberplader. Hensigten var at udføre ætsninger for at kunne fremstille kopier af sine "heliografier". På dette tidspunkt havde broderen Claude Niepce bosat sig i England, her arbejdede han på konstruktion af en dampmaskine. Brødrene førte en flittig korrespondance vedrørende deres eksperimenter, desværre blev en del af brevene brændt af sikkerhedsgrunde, men de få som er bevaret, blev grundigt studeret af ægteparret Gernsheim, og det lykkedes at rekonstruerer forløbet af Joseph Niepces eksperimenter.

I slutningen af september 1827 rejste Joseph til London for at besøge sin bror Claude, der lå syg. Londonbesøget gav ham samtidig lejlighed til at kontakte Det Kongelige Videnskabernes Selskabs sekretær Francis Bauer. Han forærede denne et ukendt antal heliografier samt enkelte billedaftryk, alle motiver fra landstedet Gras. Dette blev senere bekræftet af Francis Bauer i en artikel til londonbladet Littary Gazette i februar 1839. I artiklen hed det bl.a.: "at Joseph Niepce i 1827 havde forevist ham de første vellykkede eksperimenter med at fastholde et billede af virkeligheden".

Francis Bauer døde i 1841, hvorefter plader og billeder blev solgt til Dr. Robert Brown - efter yderligere et par ihændehavere havnede de i 1884 hos redaktøren for Photographic News, H. Baden Pritchard, denne døde få måneder senere. Hans enke udlånte dem året efter til en international udstilling for opfindelser i London. Det viste sig, at de også blevet ophængt på en retrospektiv udstilling i Crystal Palace i London 1898.

Dette var nogenlunde de research-oplysninger, Alison og Helmut Gernsheim havde da jagten på de forsvundne billeder satte ind i 1948. Planen var nu at få offentliggjort en notits i The Times for at lokke evt. ihændehavere frem i lyset. Men hverken denne eller en ny notits i 1950 blev optaget af bladet. I mellemtiden havde Gernsheim præsenteret Lewis Carroll, forfatteren til Alice in Wonderland, som en hidtil upåagtet fotograf af småpiger, i en bog, som vakte opsigt i kunst- og litteraturkredse. Gernsheim fremsendte en ny notits, og pludselig var The Times interesseret i hans forehavende. I april 1952 blev artiklen om

Alvson og den 39-årige Helmut Gernsheim med verdens formentlig første "fotografi".

de savnede Niepce-billeder publiceret. Helmut Gernsheim fortæller videre:

"Få dage senere kom der et brev fra afdøde Pritchards søn, som havde noget at berette. Et møde kom i stand, sønnen erindrede godt Niepces billeder, han fortalte bl.a., at de ikke var blevet tilbageleveret efter udstillingen i 1898. Hvorvidt de var blevet stjålet eller på anden måde bortkommet, havde han ingen anelse om. Min kone og jeg blev enige om, at vi nok måtte opgive tanken om at genfinde billederne".

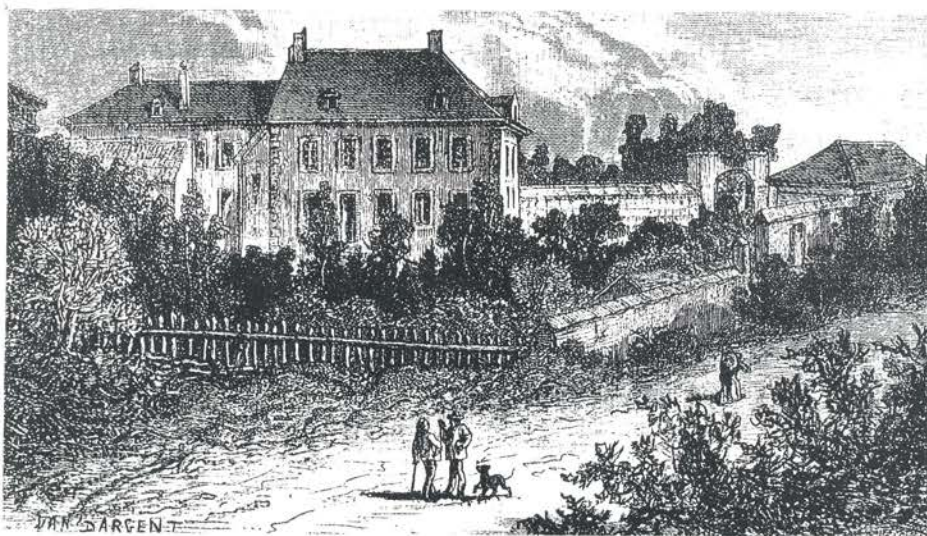
Vi havde nu siddet og drukket dansk vand i næsten en halv time, så jeg antydede, at en flaske fransk rødvin var at foretrække, han indvilgede og fortsatte sin beretning:

"Efter ca. 18 måneders forløb kom der pludselig et brev. Alison åbnede det og kom glædestrålende ind i mit bibliotek og råbte: "Niepce-billederne er fundet!"

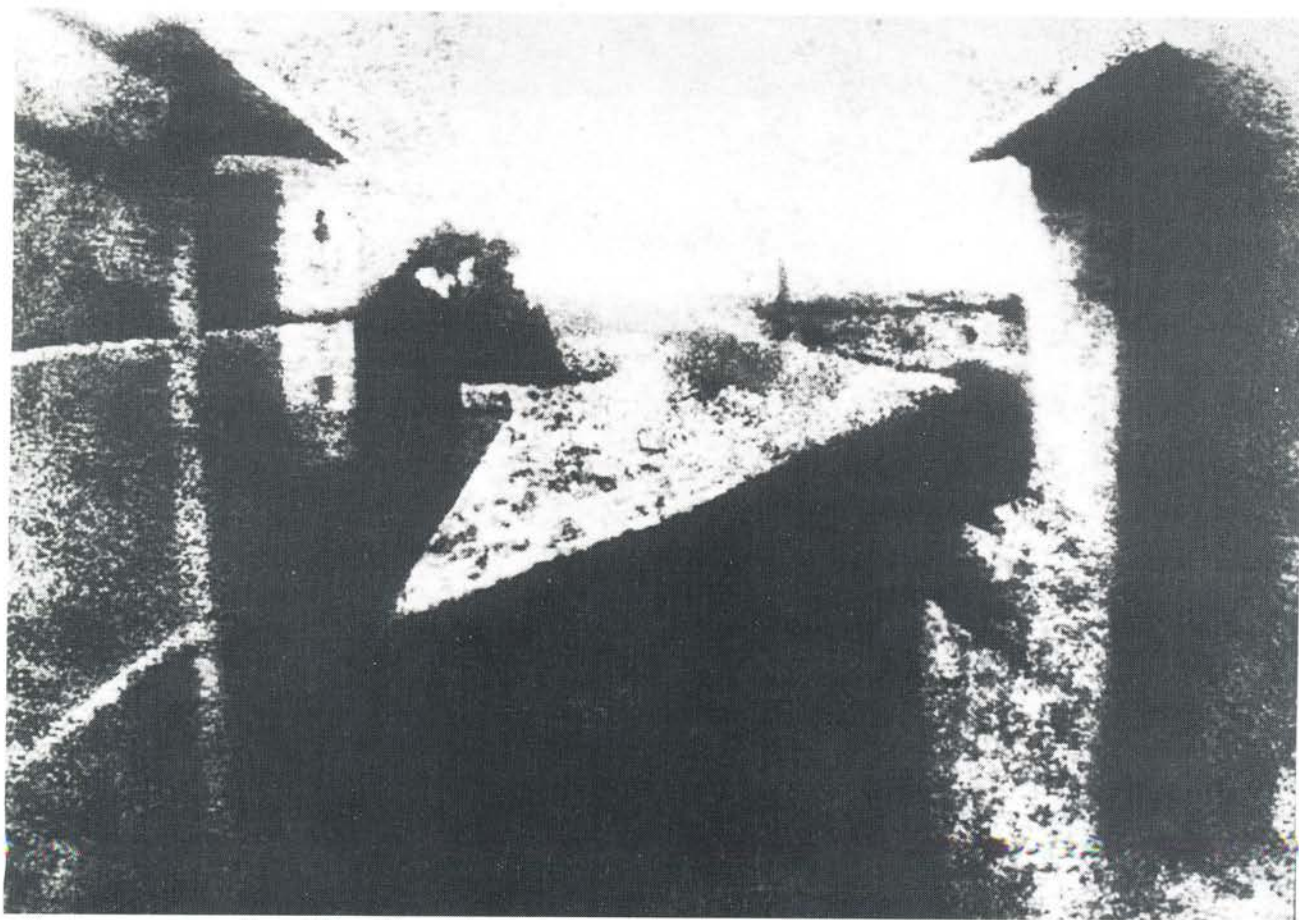
Det viste sig, at man havde fundet en deponeerings seddel fra et opbevaringsmagasin i London blandt H. Baden Pritchards efterladte effekter til et opbevaringsmagasin i London. Her havde en kuffert stået siden 1917, året hvor den gamle fru

Pritchards døde. Som alle ved, er England ikke stedet, hvor ting smides ud eller sælges på auktion. Lettere opstemt af vinen - og varmen i lokalet - fortsatte Helmut Gernsheim:

"Kufferten blev indløst og blandt tøj, bøger og andre effekter lå, fint indpakket, de efterlyste Niepce-billeder. Sønnen meddelte os, at billederne var blevet fuldstændig væk, men vi var da velkommen til at se dem. Få dage senere ankom vi til hans bolig for at tage de "usynlige" billeder i øjesyn - efter en kort præsentation fremviste han os et "spejl" i en smuk gulddramme med ordene: "De vil blive skuffet, men jeg har advaret Dem". Med rystende hånd tog jeg billedet og gik hen til vinduet, hvor jeg på traditionel måde beskuede billedet i den vinkel man normalt ser et daguerreotypi, men intet var at se. Dernæst ændrede jeg synsvinklen - pludselig så jeg de karakteristiske to tårne med gårdspladsen i midten, et motiv jeg kendte så godt fra mine besøg i Gras. Den spejlagtige metalplade blev vendt i mine hænder, på bagsiden læste jeg følgende: "Monsieur Niepces første eksperiment med at fikser et permanent billede af naturen", samt årstallet 1827, skrevet med Francis Bauers håndskrift. 1827 var årstallet for præsentationen i Det Kongelige Videnskabernes Selskab. Pludselig var vi

La Maison du Gras. Gravure de Van Dargent.

"Jeg stillede apparatet i værelsets åbne vindue og rettede det imod dueslaget. Jeg gjorde forsøget efter den proces, du kender, og jeg så på det hvide papir, (viserskiven) hele partiet af dueslaget, og et svagt billede af noget af vinduskarmen, som var mindre belyst end resten".

(Brev fra Niepce til Claude april 1816, 10 år før det endelig lykkes at fiksere billederne. Belysningstiden var 8 timer!).

ved gådens løsning, beviset på, at Joseph Nicéphore Niepce er opfinderen af fotografiet, hvilket ændrer årstallet fra 1839 til 1826".

Litteratur:

Niepces letters 1816-1817.

Objektiv nr. 24. Sept. 1982. S. 54-66.

Objektiv nr. 28. Dec. 1983. S. 49. ●

Begærets dunkle dyb

Fra serien "Euations". Foto: George Steeves, Canada.

Louisiana Museet i Humlebæk byder på en rystende, chokerende men også livsbekræftende og meget anderledes fotoudstilling. Fotografierne har en fællesnævner, seksualiteten, kroppen og døden. Hvorvidt de enkelte fotografer spejler tidens ånd må være op til hver enkelt beskuer at afgøre, men at man dyrker ungdommen, kroppen og skønheden kan enhver overbevise sig om ved at stille ind på hvilken som helst TV kanals reklamespot. Døden fortrænges, hæsligheden fortrænges - og alligevel ved vi, at det omgiver os. AIDS er det altafgørende skræmmebillede, i går dig, i dag mig. Livet skal leves her og nu. Pornoindustrien, og snart cyberspace-kulten, er blevet pengemaskiner uden blusel, uden moral, med et tag i masserne, som er skræmmende. Storbyens kroge af afvigende eksistenser blotlægges som var det en udstilling af biler. Marginalgrupperne endevendes. Vi oplever det hele, de homofile, de lesbiske, S/M klubben, massage-klinikkens baglokale med spankingrum, hvor det intime, det perverse, alt virkeliggøres i fællesskab med ligesindede. Fotografierne er fremragende fotokunst, sjældent har man set mørkekammerarbejde af denne art. Billederne er store, intet gemmes af

vejen - det hele smides lige i synet på tilskueren. Man har da også opsat et skilt, som advarer børn og "følsomme" sjæle. Hvem sagde: "iscenesat fotografi", men formålet helliger midlet. Her, hvor man er vant til kunst med stort K, angribes man hårdt og brutalt af menneskets mest dyriske lysster. Næppe har man set så mange blottede intime legemsdele. Det billedhistorisk interessante er, at fotografierne nu, på lige fod med de andre kunstarter, kan fremvise visuelle billeder med lige så stor sjælelig gennemslagskraft, som f.eks Goya, Zorn m.fl. Det er på mange måder en rystende udstilling Louisiana har sat på plakaten - det er flot gjort. Man er et andet menneske efter at have set disse 24 fotografers arbejder; to fra hvert af de nordiske lande og resten fra Europa, USA og Canada. Tag op til Louisiana og se fotohistoriske billeder, men kom ikke og sig, at De ikke er advaret.

F.B.

Udstillingens navn: BOREALIS 7 (nordlys) er fællestitlen for en række udstillinger organiseret af Nordisk Konstcentrum, Sveaborg, i samarbejde med museer og udstillinger i de nordiske lande. Et tresproget katalog på 179 sider er indholds- og trykkemæssigt et pragtværk. ●

Gå til filmen!

- Experimentarium fejrer 100-året.

Eksperimentariums storslåede bidrag til filmens 100-års jubilæum omfatter en lang række aktiviteter, bl.a. kan man optage sig selv på videokassette: Ved fem opstillinger kan man optage sig selv midt i den færdige optagelse! Tag selv et videobånd med eller køb et på stedet. Her har du mulighederne for at optage dig selv!

Klatretur på Rådhusuret (30 sekunder)

Hop ind i filmen (30 sekunder)

Filmtricks (30 sekunder)

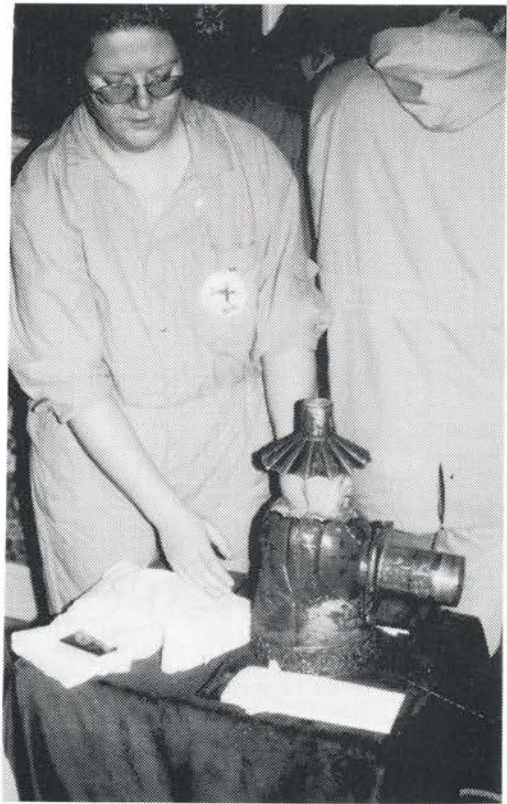
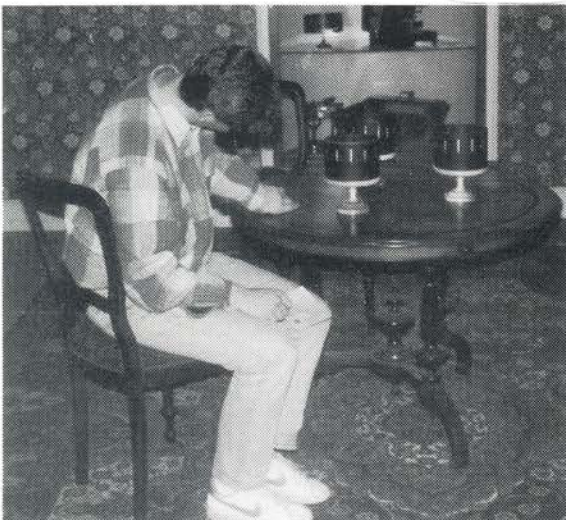
Bamses Hus (Brum Brum sangen, 1 min 56 sek.)

Hokus Pokus sangen (1 min 8 sek.)

Sæt liv i figuren (tegnefilm) (20 sek.)

Børnene kan selv deltage i de mange aktiviteter.

Filmens verden studeres.

Foto: F. Berendt

Kort sagt; vil du opleve film & fotohistorie på en anden måde - da grib barnet ved din hånd og besøg EKSPERIMENTARIUM.

GÅ TIL FILMEN

®

Experimentarium

EN AKTIV Udstilling
HVOR DU SELV SPILLER HOVEDROLLEN

- Kan du få kokosnødder til at lyde som hestehove eller trylle linealsmæk om til pistolskud?
- Kan du gætte film-musik?
- Drømmer du om at stikke næsen i Marilyn Monroe's kavalergang eller blive forsvaret af Arnold Schwarzenegger?
- Prøv at lægge forskellig lyd under de samme billeder - og oplev dagdrømmeren forvandle sig til voldsmand
- Optag dig selv sammen med Bamse og tag videoen med hjem

100
ÅR MED LEVENDE BILDEDER

Åbningstider

man, ons, fre: kl 9-18

tir, tor: kl 9-21

lør, søn: kl 11-18

Tuborg Havnevej 7 - 3927 3333

Strindberg & Fotokunsten

August Strindberg: Selvportræt med døtrene Greta og Karin 1886. 12 x 9 cm.

August Strindbergs fotografier udstilles for første gang i Danmark på Gl. Holtegaard i Søllerød. Det sker i dagene 19. januar - 25. februar 1996.

Åbningsdagen er TIRSDAG 12-20, ONSDAG-FREDAG 12-16, LØRDAG og SØNDAG 12-17. Entre voksne 20 kr, pensionister 10, børn gratis. Man finder nemt til Gl. Holtegaard med bil, frakørsel TRØRØD-GL. HOLTE på Helsingør motorvejen. Bus 193 fra Holte Station og bus 195 fra Vedbæk Station.

Den svenske forfatter August Strindberg (1849-1912) ledte hele sit liv efter nye kunstneriske udtryksformer. Han arbejdede selv med at virkeliggøre sine fotografiske ideer, og ind imellem arbejdede han også sammen med andre fotografer. Der er kun bevaret omkring 60 af disse billeder, hvoraf størstedelen er portrætter, og en mindre del har karakter af eksperimenter.

Otto Johansson og August Strindberg: Harriet Bosse. Furusund 1904. 16,5 x 12 cm.

Hans naturvidenskabelige fotografier er en afdeling for sig. Med sine billeder af himlen, af iskrystaller og af videnskabelige forsøg, forsøgte han at aflure naturen nogle af dens hemmeligheder.

Udstillingen viser, hvor utrolig moderne Strindberg er i sine billeder, og hvordan hans kunstneriske nysgerrighed udvidede rammerne for anvendelse af kameraet. I mange år anså man hans billeder for "bare" være en del af hans selvudforskning. I dag vil alle erkende dem som selvstændige, dybt originale kunstværker, som strækker sig langt ud over hans egen tid. At kun få procent af hans oprindelige produktion er intakt gør ikke de bevarede billeder dårligere. Tværtimod understreger de, at Strindberg kan blive ved med at fascinere os.

Han arbejdede i flere perioder intensivt med at afprøve fotografiets muligheder. Under et ophold i Gersau, Schweiz i efteråret 1886 arbejdede han med, gennem lyssætning, komposition og rekvi-

sitter, at karakterisere personerne i sine portrætter, at nå frem til sjælen.

Som kunstnerisk fotograf er hans mest kendte billeder dem, han selv kaldte "opponentfotografier", det vil sige fotografier, som stod i opposition til tidens romantiske tradition. Det var en serie selvportrætter, hvor han afbildede sig selv i forskellige roller, bl.a. som forfatter, sportsmand, guitarist, russisk nihilist, ægtemand og familiefar. I sin tid i Berlin 1892-93 fik han ideen til det psykologiske portræt, og han eksperimenterede med at fotografere uden linse, som han mente gav et usandfærdigt og forvrænget billede. I 1906 udviklede han sammen med fotografen Herman Andersson det såkaldte "Wunderkamera". Med det kunne han fotografere ansigtet i naturlig størrelse uden brug af linse i et blødt naturligt lys. Modellernes ansigter bliver her sjælfuldt modelleret frem.

Håndbog i fotogravureteknik

Eli Ponsaing: "Fotogravure - en ny metode". Format: 25 x 17,5 cm. 104 sider. ISBN 87-21-00396-3. Borgens Forlag 1996. Kr. 160,-.

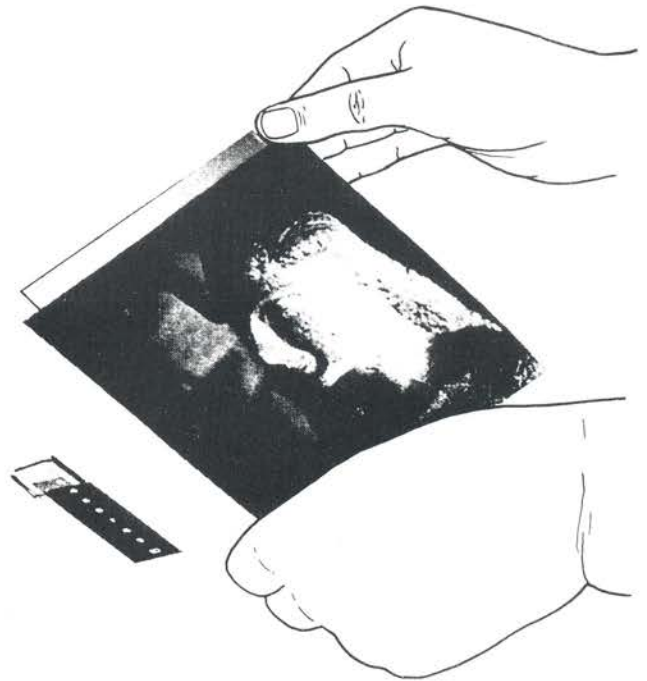
Johan Severin

Så udkom endelig grafikerens Eli Ponsaings lærebog i den nye fotogravureteknik, som han udviklede i 1989, medens han endnu var lektor ved "Kunstakademiets Grafiske Skole". Den nye fotogravureteknik beskrev Eli Ponsaing dengang i et beskedent kompendium, udsendt af "Kunstakademiet" i foråret 1990, ligesom han i de følgende år underviste ikke så få grafikere og fotografer på kurser i København, Bergen, Trondheim, Malmø og på Gotland.

Metoden, der er ret enkel, giver et fotogravurresultat helt på højde med den hidtil anvendte teknik med syre og andre kemikalier. Det epokegørende er derfor, at fremstillingsprocessen er 100% miljøvenlig, samtidig med at det kan ske uden de store investeringer i apparatur og teknik. Det er ikke for meget sagt, at Eli Ponsaings fotogravureteknik har givet fotogravuren en velfortjent renæssance. Især har skandinaviske fotografer taget metoden til sig i deres kunstneriske eksperimenter med unikke halvtonebilleder, hvilket bl.a. ses på de mange nordiske fotoudstillinger, som afholdes i disse år.

Med sin nye håndbog imødekommer Eli Ponsaing et udtalt ønske og behov hos mange grafikere og fotografer om at få del i hans viden og erfaringer i, hvorledes den nye fotogravureteknik praktiseres. De mange gode råd og anvisninger, bogen indeholder, er næsten ubetalelige for den fotograf eller kunstner, der vover sig i kast med selv at skabe sine fotogravurer. Resultatet er da også blevet en helt usædvanlig håndbog på dansk og engelsk forsynet med et halvt hundrede arbejdstegninger, der led for led viser, hvordan man bærer sig ad med at reproducere en film på en trykplade og derefter trykker sine egne fotogravurer.

I sine pædagogiske bestræbelser på at forfatte en fagbog, der både kan anvendes af såvel novicer som af viderekommende i faget, har Eli Ponsaing skrevet sin bog, så det er muligt at læse den i to

planer, nemlig enten med eller uden uddybende beskrivelse af arbejdsgangen. Faktisk er det lykkedes for forfatteren at gennemføre sin idé ved hjælp af bogens typografi, som i alle henseender er optimal, og som gør det muligt også sidenhen at bruge bogen som et opslagsværk, der altid kan være ved hånden for den udøvende fotogravurekunstner.

En leverandørfortegnelse til brug for indkøb af de nødvendige remedier og materialer, samt en særlig ordforklaring over anvendte udtryk i bogens tekst mangler naturligvis ikke. Som bilag til bogen er indhæftet en original fotogravure udført og trykt af Eli Ponsaing i den teknik, som bogen beskriver og er en lærebog i. Alene denne fotogravure er bogens pris værd, forsynet med stokastisk raster, som er det nyeste og mest epokegørende i den grafiske verden i dag. Bogen er fremstillet med støtte af "Ophavsretsfonden.

Poul Steffensens billede "brev fra Fronten" blev meget populært i 1916, da mange sønderjyder var udskrevet til militærtjeneste.

Johan Severin: Fotogravure før og nu.
 Katalog til særudstillingen på Danmarks Grafiske Museum
 og Dansk Pressemuseum, 22. sept. 1995 - 19. nov. 1995.
 Derefter på Odder museum.
 48 sider med illustrationer. ISBN: 87-982364-8-2.
 Kr. 40,-, bestilling på telf. 66 12 10 20.

I forbindelse med udstillingen "Fotogravure før & nu" har Grafisk Museum fremstillet et yderst læseværdigt og smukt katalog med støtte fra Egmont-Fonden. Forfatteren, bistået bl.a. af Eli Ponsaing har i ultrakort form skrevet om fotogra-
 vurens danske historie belyst gennem Egmont H. Petersens virke i årene 1898-1914. Kataloget er fyldt med interessante oplysninger om teknik-
 kens udvikling. Vi får tillige informationer om de mange kunstforlag, som frembragte gravure-bille-

der, der ofte kunne måle sig med fotografiet. Med en afsluttende fyldestgørende ordforklaring, bliver man godt hjulpet igennem dette smukke skrift, som hermed er anbefalet på det varmeste. På udstillingen, som er tilrettelagt af Eli Ponsaing, kan bl.a. ses en meget sjælden fransk bog: Arsène Houssaye: La comédie française 1680-1880, 1880. Et af de første værker illustreret med fotogra-
 vurer. Billederne er af usædvanlig høj kvalitet fremstillet af Goupil & Cie. Bogen er opslået ved et foto-gravure af Sarah Bernhardt, billedet er en åbenbarelse.

I forbindelse med udstillingen afholdes et seminar "Højlys & Dybtryk - fotogravure i Norden" på Museet for Fotokunst, Brandts Klædefabrik i dagene 26-29. oktober

Strandvejen før og nu

- kendte folk og kendte huse

Strandvejen før og nu 1-2. Lisbeth Hein, Hannelene Toft Jensen, Kris Münster, Kenno Pedersen, Knud Skadhauge, Claus M. Schmidt, Niels P. Stilling, Torben Topsøe-Jensen og Jeppe Tønsberg. Billedtekster og redaktion Bo Bramsen. Ca. 1000 fotos, kort og tegninger, i alt 880 sider. Indbundet i blåt helbind. Politikens forlag 1995. ISBN: 87-567-5478-7. Kr. 499,- for begge bind.

Som et kært supplement til det topografiske værk "København før og nu og aldrig" udgivet fra 1987-1993 af Palle Fogtdals forlag, er det en stor glæde at Politikens forlag har taget tråden op og udgivet dette 2 binds værk om den smukke Strandvej fra Svanemøllen til Helsingør. Der findes kun to væsentlige bidrag til beskrivelse af denne strækning: journalist William Hastes bog "Strandvejen, dens Huse og Mennesker" fra 1930, og Torben Topsøe Jensens "Fem mil langs Øresund" fra 1968 - dette nye 2 binds værk er et fint supplement.

Takket være fondsmidler og en utrolig indsats fra værkets skribenter, som mere eller mindre har bidraget con amore, generøs levering af billedmateriale fra de implicerede lokalhistoriske arkiver, så man er sluppet for den normale betaling for levering af billeder ('brugerbetaling' pålagt af staten), er det lykkedes at få prisen ned til kr. 499,-. Hvor får man så meget læse- og billedstof for så små penge?

Hvem ka', Bo Bramsen og Co. kan!

På strækningen fra Svanemøllen til Kronborg ligger der ca. 4000 villaer, hvoraf man har udvalgt ca. 200, hvor bygningerne har særlig topografisk og personalhistorisk interesse for et bredere publikum. Værket lægger ikke kun vægt på de ældre tider, hvor strækningen var et sandt hjulspor, men strækker sig langt ind i vort århundrede. De over 1000 illustrationer giver et enestående billede af Strandvejens historiske be-

tydning, både politisk og som stedet hvor betydningsfulde personer enten rekreerede sig eller havde deres bopæl.

I bøgerne bliver man mindet om mange enkeltheder, bl.a. havde jeg da glemt, at Karl 12. den 4. august år 1700 gik i land ved Humlebæk "för at erövra landet" - det lykkedes som bekendt ikke helt. Hvad jeg også fandt så interessant var, at hofjægermester, forstmand og biavler Alexander Brun (1814-1893) havde været gift 3 gange med damer, som alle hed Louise til fornavn, hans landsted fik derfor navnet Louisiana - gæt selv, hvad der ligger på stedet i dag.

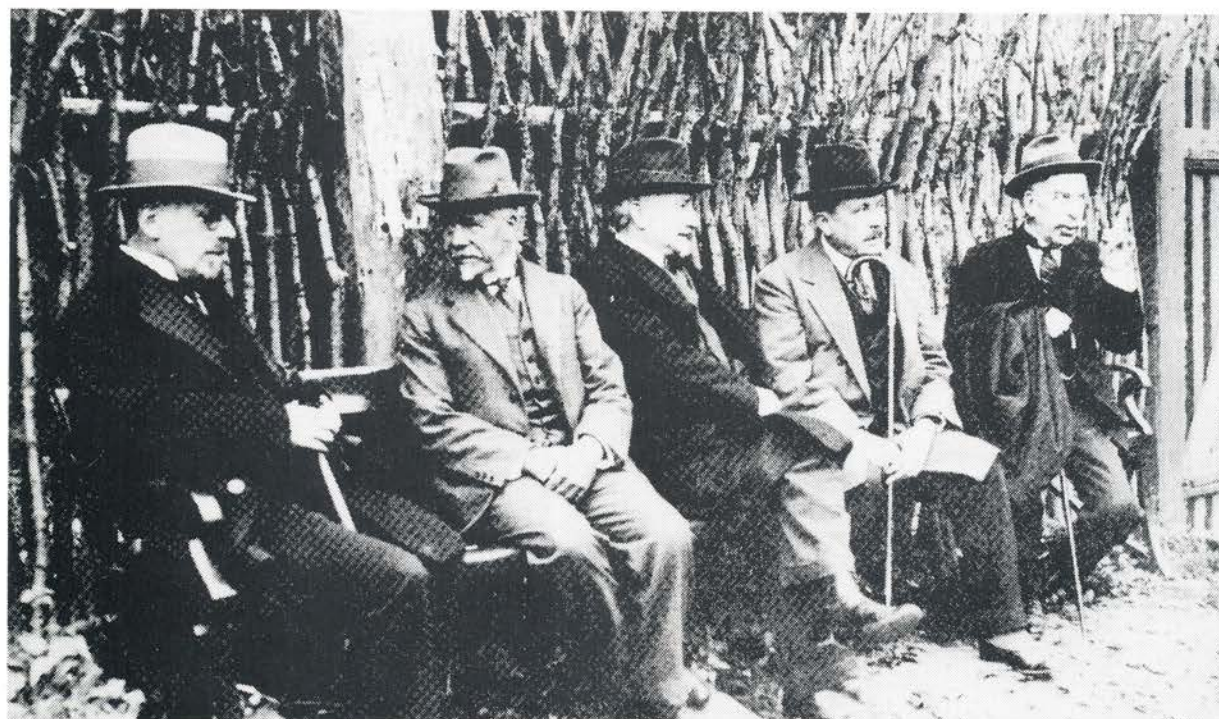
Danmarks længste og smukkeste villavej har altid været beundret og beskuet. Hver søndag valfarter københavnerne ud ad vejen for at se, hvorledes de "rige" bor - efterhånden er de rige ikke så velbeslåede, som de var engang. Men de, som er tilbage, bor godt. Fra Rungsted beskrives Rungstedlund, Johannes Ewald og Karen Blixens lyksaligheder, men her boede også en vis hr. Simon Spies med b-damer. Kroer, badhoteller og rekreationshjem for rig og fattig, villavejen har det hele - hvilket beskrives med veloplagt pen af den 83-årige Bo Bramsens "indforskrevne" skribenter. Tak til dem alle.

For den mere billed-fotohistorisk interesserede er disse 2 bøger et særdeles kærkomment værk. De mange gamle fotografier, en del aldrig set før, er et væsentligt bidrag til identifikation af andre billeder, måske dem i ens egen samling. Køber man dette værk, som er en oplagt julegave, og læser det i vinterens løb - kan søndagsturen til foråret 1996/97/98/99 osv. gå ad Strandvejen - dertil kommer den skønne natur - hvad med et ophold i Humlebæk - telefonnummeret står i Objektiv!

F.B.

Fra før verden gik af lave. To friske fyre med porter og brændevin på Skodsborg Badehotel 1890. Byhistorisk Arkiv, Søllerød.

"Strandvejskomitéen" 1921 til bevarelse af det gamle Strandvejsmiljø mellem skov og strand. Nr. 3 fra venstre er kgl. hoffograf Peter Elfelt, som var en af frontkæmperne. Byhistorisk Arkiv, Søllerød.

FOGTDALS ILLUSTRERET TIDENDE

Irma-butik på hjørnet af Jernbane Allé og Bogholder Allé i Vanløse. De ansatte piger skulle holde frisuren tildækket med en hat eller lign.; det forlangte Carl Schepler. Ca. 1920. Samling: Tune Laug.

På en eller anden måde bliver Illustreret Tidende altid nærværende og aktuel. Hvordan mon det kan være? I bladene fra juni og august er der (igen) noget af interesse for foto- og filminteresserede.

I 1907 var åbningstiden for mange små detailhandlere fra kl. 4 om morgenen til kl. 20 om aftenen, og man måtte kun eje én forretning, med mindre det drejede sig om udsalg fra egen fabrik. Nye tanker blev tænkt. En ung snedkersvend - lige hjemkommet fra en tur på "Valsen" i bl.a. Tyskland - åbnede i 1895 sin første kælderbutik i Ravnsborggade på Nørrebro. Den første Irma-butik. I 1942, ved hans død, var det blevet til over 70 butikker med ca. 1000 ansatte. Den patriarkalske forretningsmand, Carl Schepler, skænkede mange penge til velgørende formål, men forlangte også, at hans "Irma-piger" skulle vælge mellem job og ægteskab. De "gode gamle dage" (?).

Nordisk Film havde fundet en guldåre, pengene strømmede ind, en formue blev skabt, men ingen får lov til at være alene. Konkurrenterne viste sig - Kosmorama, Dania Film, Biorama og Fotorama

m.fl. - alle ville de frem til truget. Ole Olsen fik i 1914 en slem rival, Benjamin Christensen. Han var manden, der vidste, hvornår det rigtige tidspunkt var til stede for at indgyde sit publikum århundredets gys. Titlen var "Det hemmelighedsfulde X" - en spionhistorie a la Hitchcock. To år senere fremviste han personligt i selveste Sing-Sing fængslet "Hævnens Nat", succesen var hjemme, og to år senere skabte han en af dansk filmklassikere "Heksen". Filmen byggede på hekseri og overtro. "Et kulturhistorisk foredrag i levende billeder", var en arbejdstitel som passede godt på den halvdokumentariske fremvisning af middelalderens heksetro. Med dette bidrag har Illustreret Tidende synkroniseret sin 1910-1920 udgivelse i anledning af filmens 100-års jubilæum. Et af numrene fortæller også om da "Filmen faar Lyd" - Al Jolson synker ned på knæ og "græder" tåreperseren Mammy - hermed besegles i 1927 stumfilmens skæbne.

Illustreret Tidende kan med lethed bestilles på telefon: 33 15 86 86 fra 10-14 mandag-torsdag, fredag 10-12.

Østergade 25, Assens. Gården, delvis nedrevet. Baghus i bindingsværk, der tidligere hørte til den nu brændte Jerichaugård, som ligeledes var opført i bindingsværk. Billedhuggeren J.A. Jerichau fødtes i nr. 23 den 17. april 1816.

Jette R. Orduna:
 Hugo Matthiessens Assens og omegn
 Format 20,5x20,584 sider. Stift bind.
 Forlaget Hikuin. kr. 120,-. ISBN 87-87270-72-2.
 Bestilling: 86 66 76 66. Fax: 86 66 76 11.

Hugo Matthiessen (1881-1957) var i en menneskealder museumsinspektør på Nationalmuseets middelalderafdeling. Hugo Matthiessen var desuden en ypperlig fotograf, hvis ædle apparatur var et "Nellerød" kamera nr. 290 til glasplader 12x16,5 cm. Apparatets robusthed fremgår af, at der blev eksponeret mere end 10.000 plader, inden det kom på museum. I hans fotografiske odysseé, at gennemfotografere de danske købstæder, er vi nået til den 5. i den planlagte række af 50 bøger i alt.

Den ledsagende tekst til Assens-bogen er skrevet

af cand.mag. Jette R. Orduna, som kyndigt beskriver formål og hensigt med optagelserne. Forfatterens afsluttende bemærkninger giver Mathiessen og bogen første karakter: "Karakteristisk for Hugo Mathiessens mange fotografier er den meget personlige stil, der præger motivvalget samt det charmerende islæt, han formåede at give bygningerne, idet opmærksomheden afledes fra det faktum, at boligerne måske var kolde og utidssvarende. Sidst, men ikke mindst, er billederne præget af en tidløs stemning, og de er derfor stadig meget seværdige". De fotografiske optagelser er gjort i maj 1916 samt 1937 og 1948. De 63 billeder er som sædvanlig trykt med omhu. Den smukke duotone gør fotografierne meget nærværende. ●

2. Nordiske Fotosalon 1995

STELLA POLARIS

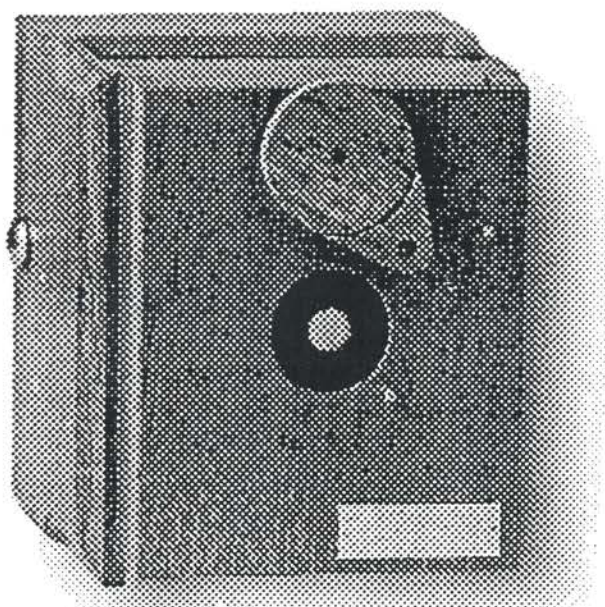

Københavns Rådhus blev en flot ramme omkring KFAKs 100-års jubilæum. I nogle montre havde Niels Resdahl Jensen bidraget med et skønsomt udvalg af tiden amatør fotografiapparater - suppleret med en række gamle fotografier udlånt af Andrew Daneman.

Foto: Peter Egg Due.

Glem alt om digitalkamera,
Macintosh eller PC'er.

Robert Rigby Pinhole Camera

PINHOLE TRÆKAMERA I 4X5" FORMAT TIL PLANFILM- ELLER POLAROID KASSETTER. FAST HUL-BLÆNDE 166, STATIVGEVIND TIL HØJ OG TVÆRFORMAT. EKSPONERING - FJERN KLAPPEN FORAN "HULLET" OG BELYS CA. 1-2 SEK. VED 100 ASA I DAGSLYS. BRÆNDVIDDEN SVARER TIL CA. 55 MM VIDVINKEL I ET 4X5" KAMERA.

Kr 950.- excl moms

Bestil nu – begrænset antal

Tlf. Århus 8628 7344

Tlf. Odense 6611 6838

photo av
engros

Mit liv med Leica

En af vort selskabs entusiastiske Leica-samlere fortæller i to afsnit hvorledes en "mani" kan udvikle sig. Det kan også medføre erhvervelse af stor viden om et enkelt fabrikkats konstruktion og udvikling - en viden som nye samlere kan lære af.

1. del.

Ole Schelde

"Forelskelsen"

For mit vedkommende gik "jagten" ind for alvor, da Leica-kameraet i 1975 fyldte 50 år. Leitz-fabrikken i Wetzlar udsendte en flot plakat, forestillende noget, den kaldte "Leica-Stammbaum" - samtidig udsendte den italienske forlægger Rogliatti en bog om Leica, "The first 50 years", omtrent samtidig udsendtes et smukt hefte i stort format på glittet papir "Leica Story", hvori man sidestillede udviklingen af det nu så kendte kamera med de store politiske verdensbegivenheder.

Interessen

Min interesse for at eje et virkelig godt og universelt kamera går helt tilbage til drengeårene, hvor en forelskelse i en absolut uopnåelig gjorde det at eje et fotografi af den skønne til en besættelse - kun ved hjælp af et "Leica-gevær" kunne et sådant billede tilvejebringes - men det lå desværre helt udenfor mine økonomiske muligheder - altså måtte jeg selv prøve at konstruere et sådant apparat - det tog tid - de mange tekniske problemer opslugte mig helt, og inden apparatet var færdigt, var der gået et par år, og interessen for den uopnåelige var taget stærkt af. Derimod var interessen for fotograferingen blevet vakt -

ikke mindst efter at jeg i 1954 i Odd Fellow-palæet havde hørt og set Walther Benzer, der holdt ligefrem sprudlende diasforedrag med billeder udelukkende taget med Leica-systemet. I studietiden tjente jeg en hel del ved fotografering af børn, bryllupper, skoleklasser m.m. En del af pengene gik imidlertid til bestandig forbedring af mit Leicaudstyr.

Allerede som 17-årig købte jeg mit første Leica, en førkrigs model II med ucoated Summar - det lyder ikke af meget i dag, men var efter tiden et glimrende apparat, som jeg da også fik mange fine resultater med. Prisen var høj, kr. 900,-, to måneders lærerløn i 1951. Efter tre år havde jeg forbedret mit udstyr til det mere tidssvarende III f - altså et apparat med både lange tider, op til 1 sec., og med den for selskabsfotografering så nødvendige blitzsynkronisering. Af objektiver havde jeg en 3,6 cm Elmar, en 5 cm Summicron og en 9 cm Elmar 1:4, desuden havde jeg to år tidligere bygget en nøje kopi af Leitz spejlflekshus, og til dette havde jeg en 13,5 cm Steinheil Culminar, en hjemmebygget bælg og en gammel 30 cm Voigtlander "Portræt Eyroscop", men lidet egnet til småbilledfotografering. Som

Leica model "A" fra 1925-30 med fast Elmar 5 cm/1:3,5 cm.

søger havde jeg dels en universalsøger, dels en sammenklappelig 9 cm lysrammesøger, som jeg desværre skilte mig af med.

I 1955 byttede jeg, efter en annonce, mit IIIf kamerahus med et M3. Desværre viste det sig et år senere, at M3 huset var tyvekoster, stjålet fra NOCO. Politiet ringede mig op, da tyverierne blev opdaget, og jeg måtte pænt aflevere mit dejlige kamera. M3'eren havde betydet et vældigt spring fremad hvad angår fotografisk formåen - skulle jeg nu miste dette skønne apparat? Heldigvis viste direktør Thiele fra Noco sig uhyre forstående - jeg blev en dag kaldt til hans kontor i Nørre Farimagsgade. Foran ham stod mit kamera og han sagde til mig, da jeg ytrede ønske om at generhverve det - at nu var det jo brugt, så jeg kunne få lov til at købe det for kr. 1000,-. Glad var jeg, men jeg måtte ud i byen og stifte min første gæld. Min farmor viste sig sød og forstående, så et par dage efter havde jeg mit kære M3 tilbage. I 1957 tog jeg lærereksamen, det var dejligt at afslutte 5 års læsning og få et bevis derpå, men jeg var næsten endnu gladere, da det samtidig lykkedes mig at blive optaget som medlem af Dansk Fotografisk Forening blot i kraft af indsendte arbejder - som fotograf var jeg jo autodidakt - normalt krævedes 4 års læretid.

I 1964 sprang Leitz på "Spejlrefleks-vognen" en postgang for tidligt - det første Leicaflex var nok bygget med den berømte Leitz-kvalitet, men med udvendig lysmåling var apparatet et af det amerikanske publikum fremtvunget misfoster, som da også efter kun 4 år på markedet blev afløst af det langt mere effektive og pålidelige SL kamera. I 1966 byttede jeg dog det ene af mine to M3'er

til et Leicaflex med det deraf opstående dilemma med to objektivrækker. Efter få måneder opgav jeg Leicaflex'en og anskaffede i stedet den meget universelle M2, som kamera nr. to. Først i 1972 gik jeg for alvor over til SL typen, idet det nye makro objektiv "Elmarit-R" 6 cm 1:2,8 gav så fantastiske muligheder, at det på mange måder overgik målsøger kameraet.

Så kom jubilæumsåret 1975 - en flot Leica III kunne hos Fag-Foto på Frederiksberg købes for kr. 350,-, den var magen til et af de første apparater, jeg havde haft som stor dreng - og en dag havde en kollega på Danmarks Lærerhøjskole et mærkeligt gammelt Leica med på kursus - et Leica med fast optik - og det ville slet ikke mere... om jeg ville overtage det for kr. 100,-, jo - måske - jeg var meget betænkelig, jo så lad gå da, kr. 100,-, det havde nr. 20xxx og var fra 1929 - det kunne jo være ganske sjovt at have et af de ældste Leica'er stående på hylden til pynt. Da jeg kom hjem skruede jeg forsigtigt objektivet af, nu kunne jeg se lukkergardinet - der sad nogle gamle filmstumper i klemme - da først de var fjernet, kørte den gamle lukker pænt - man kunne faktisk fotografere med apparatet - afstanden måtte man klare på øjemål, men søgeren var af den samme Newton type som på mit sidste Leica IIIf. Et par år efter - det var vist i 1977 - blev jeg tilbudt et Leica IIIg, dvs. den sidste gevindmodel inden Leitz helt gik over til M-modellerne med bajonet - kr. 800,- jeg betænkte mig længe, det syntes dengang mange penge for en ting til at stille på hylden ved siden af den gamle Leica - til sidst slog jeg til, så havde jeg altså det ældste Leica model I eller "A" og det sidste med gevind IIIg - foruden den M2 og Leicaflex SL, jeg benyttede på mine mange rejser, til still fotografering.

Et jubilæumsår

Som sagt så kom jubilæumsåret 1975 - Leica fyldte 50 år og fik plakaten "Leica-Stammbaum" - jeg genså her adskillige af de gamle apparater, jeg som helt ung havde benyttet mig af - det kunne egentlig være sjovt at prøve at få fat i nogle af dem igen - forudsat det kunne gøres til en fornuftig pris. En annonce i "Kramboden" i Politiken kostede dengang kun 15 kroner, det kunne nok være et forsøg værd. I oktober 1975 mødtes jeg med den første, der besvarede min lille annonce - det var lægen og løberen Jens Jen-

"Standard Leica" 1936 med løs afstandsmåler i fod. Elmar 5 cm/1:3,5. Fuldt udskiftelig.

sen, søn af den berømte digter Johs. V. Jensen - han havde set min annonce, og da han ikke mere syntes at have brug for apparatet og teleobjektivet, så ville han overlade begge dele til mig for en sum af kr. 500,-. Apparatet var en model A ombygget af Leitz til model II med Elmar 5 cm og med en førkrigs, ucoated 9 cm Elmar. Apparatet havde en historie, det havde været med på ekspeditioner både på Grønland og på Jan Meyn - jo, jeg ville gerne give 500 kroner.

Ikke længe efter fandt jeg indsat til salg et lille lidt ramponeret Leicaudstyr hos den lokale fotohandler. Et Leica IIIc med et mærkeligt rødt lukkergardin, et russisk 2,8 cm objektiv, en universalsøger og et sjovt tilbehør med snoretræk "Ofroc" til fjernudløsning af et Leica - det hele skulle koste kr. 500,-, det havde fotohandleren lovet den gamle dame, der senere fortalte mig, at hendes afdøde mand havde været direktør i BP i Persien under Den Anden Verdenskrig. Det pudsige snoretrækapparat skulle senere vise sig at være et af de sjældneste tilbehør, Leitz fremstillede i trediverne. I dag vurderes det blandt tyske samlere til DM. 1.800,-, men om dette havde jeg i 1976 ingen anelse. Langsomt dukkede det ene apparat op efter det andet - enker, hvis mænd havde været så glade for det lille Leica, unge mænd, der havde arvet bedstefars apparat, men som hellere ville gøre det i kontanter til f.eks. indkøb af et smalfilmapparat.

Så fik jeg fat i Rogliattis bog "The first 50 years" - underforstået Leica'ens historie. I Tyskland opstod på denne tid en forening Leica Historica og i Danmark stiftedes Dansk Fotohistorisk Selskab - jeg blev medlem af begge foreninger - interessen for de gamle apparater steg - i Rogliatti's bog kunne man se hvilke produktionstal de forskellige typer havde. Det overraskede mig, at mit første Leica model II nu viste sig at være et forholdsvis sjældent apparat kun ca. 15.000 stk. var produceret - herfra gik så dels de sikkert ikke få, der var blevet ødelagt under krigen - dels de heller ikke få, der var blevet ombygget til model III, dvs. påmonteret de lange belysningstider.

Helt fra begyndelsen af trediverne havde det været Leitz's politik at have tre modeller, en meget enkel uden afstandsmåler fra 1932, en noget bedre model II med afstandsmåler og tider fra 1/20 til 1/500 sec., og fra 1933 en model III med både afstandsmåler og lange belysningstider, mellem 1/20 og 1 helt sec. Disse tre modeller var grundstammen i systemet - et "system" blev kameraet fra det øjeblik, man i 1931 fandt på at lave udskiftelig optik og at standardisere objektiverne, således at ethvert Leicaobjektiv kunne benyttes på et hvert Leicakamerahus - man kalder dette, at Leitz "O" - stillede kameraet.

Fortsættes.

PHOTOGRAFICA

NEW & SECOND HAND

EFTERLYSNING

VI GIR TOPPRISER FOR SAMLER OG ANTIKT FOTOUDSTYR

SÆRLIG INTERRESSE :

Leica

Leica Standard 39ø
Leica 1 39ø
Leica IIIg
Leica M1
Leica M2 (mint)
Leica M3 (mint)
Leica M4 Jubilæum
Leica R SL2 50 år's Jub.
Leitz M Elmarit 90/2,8
Leitz 39ø Summaron 28/5,6
Leitz M el. 39ø Summicron 50/2,0
Leitz M Summicron 35/2,0
Leitz M el. 39ø Stemar 35/3,5
Leitz M Tambar 90/2,2 spot
Leitz 39ø stereo Elmar 35/3,5
Leitz 39ø Elmar 90/4,0

CONTAX

Contax 1, a,b,c,d,e,f
Contax Obj. til d.o.
Contarex Bullseye
Contarex Special
Contarex Professional
Contarex Super
Contarex Elektronik
Contarex objektiver

Nikon

Nikon M
Nikon S, S2 og S3
Nikon SP
Nikon objektiver til d.o.
H A S S E L B L A D
SWC C el CF Compur

SKINDERGADE 41, 1159 KBH K, 33 14 12 15

En historisk samling!

- Paul Volkmanns fotohistoriske samling

Af Paul Volkmann

Oversættelse: Birthe Hansen

Bearbejdelse: Flemming Berendt

Dansk Fotohistorisk Selskab forsøger at arrangere en ekskursion til Hamburg i maj måned 1996, sandsynligvis den 20. maj. Vi er blevet inviteret til at se en af Tysklands største private samlinger af fotografika. Tilmeldingskupon m.m. publiceres i Objektivs april-nummer. Samleren Paul Volkmann har sendt os en beskrivelse af sin samling, som her gengives!

Paul Volkmann.

Samlingen

Den historiske samling er udstillet i mit private hus, hvor den optager hele 2 etager. Samlingen baseres såvel på dr. Rudolf J.Lohers privatsamling som på hans arkiv for anvendt optik i München. De ældste klenodier består af en række glideboks-kameraer i forskellige formater, desuden Giroux MERCURY BOX fra 1839 og et eksemplar af det ældste glidebokskamera fra Hamburg, fremstillet af fabrikant Clasius i forstaden Hamburg omkring 1845.

Samlingen bygger tillige på fotografika fra Steinheil-museets effekter. Nogle helt usædvanlige objektivkonstruktioner fra forsøgslaboratoriet. Objektiver fra den såkaldte Steinheilske tidsalder: 1. PERISKOP i verden, 1. APLANAT fra 1865, 1. ANTIPLANET, 1. ANASTIGMAT. Af andre legendariske objektiver kan bl.a. nævnes Suttons væskeobjektiv, samt det nok endnu mere sjældne Gründske væskeobjektiv fra 1899, Voigtländers jubilæumsobjektiv fra 1892, diverse prototyper og serieobjektiver: HYPERGON, PANTOSKOP, og IMAGON. Samlingen omfatter desuden lysstærke natobjektiver.

En lukkersamling

Konstruktionen af specielle lukkere var foruden objektiverne af stor vigtighed for den fotografiske udvikling. Den besøgende vil opleve en mangfoldighed af internationale lukkermekanismer, herunder prototyper fra de førende tyske fremstillere: Gauthier, Deckel, Ernemann, Goerz og Linhof. Samlingen omfatter desuden primitive

foldelukkere fra fotografiens begyndelse til enkle fjederlukkere og pneumatiske konstruktioner, indsamlet gennem mere end 30 år. Samlingen er uovertruffen, hvad angår mangfoldigheden i antal konstruktioner, oftest udstillet med det tilhørende kamera.

Leica

I udstillingsmontrer vises næsten samtlige gevindleicaer fra COMPUR og ELMAX til den sorte 3f og den sorte 3g. LEICA 250, halvformat LEICA m.m. Desuden et stort antal sjældne LEICA-kopier, f.eks. Gerstendörfers Wiener Leica WICA, og de ligeså sjældne fremmedobjektiver som ASTRO 1.0 /75 mm, et 300 mm DALLMEYER objektiv med koblet afstandsmåler samt specialsøger, kun overgået af det sjældne MEYER-TELEMEGOR 250 mm med koblet afstandsmåler. Man vil også kunne opleve det ekstremt lange ASTRO-objektiv, som menes at være blevet anvendt til optagelse af den britiske radarstation ved Dover under Den 2. Verdenskrig.

Sjældenheder

En samling meget fine tropekameraer, hvor Ernemann, Goerz og Stegemann er usædvanligt flot repræsenteret: 2 CLARISSA 4,5x5 tropekameraer, dr. Rudolphs natkamera med NATPLASMAT 2.0 - suppleret med tilsvarende franske og engelske modeller. ERMANOX 9x12 med ERNOSTAR 1,8/165 mm. Af samme sjældenhed er den britiske ERMANOX-kopi, Ernemanns geværkamera samt et tysk 4,5x6 kamera "COSMOS" udstyret med Dr. Rudolphs berømte PLASMAT

2,0/90 mm. Pragteksemplaret i denne afdeling er uden tvivl en ERMANOX med et 1,4/70 mm objektiv, som ikke blev markedsført.

Fra det tidligere Zeiss museum stammer en "NATKOLIBRI" med et forsøgsobjektiv "V 1931 Nr. 13 2,0/45 mm" (BIOTAR-Type). Af andre kuriositeter kan nævnes MASINETTEN og et GEBR. BOPP-BERLIN-kamera med et bemærkelsesværdigt RÜO-CALENIAR 1,5/40 mm objektiv, som i 1923 kom på markedet før ER-NOSTAR. Mange af disse sjældenheder kostede ved fremstillingen det samme som en lille personbil.

Spionkameraer

I den historiske samling finder vi selvfølgelig også hele striben af CONTAX-kameraer, f.eks. CONTAFLEX med belysningsmåler. I en montre med miniature- og spionkameraer finder man det sjældne Kilfitt urkamera UCA, som blev fremstillet til fyrsten af Liechtenstein. Tændstikæsk-kameraer, anvendt af agenter under 2. Verdenskrig. Bertsch automatik kamera fra ca. 1860, forbilledet for alle senere miniaturemodeller. Et brevdue-kamera fra ca. 1870. Prototype af MINICORD fra Goerz/Wien med TTL-måling, det eneste kendte eksemplar i verden. Dr. Krügeners håndtaskekamera (1889), samt hans bogkamera i lille og stor udgave, og endelig spadserestok-kameraet BEN AKIBA fra 1904.

Detektiv & rejsekameraer

Detektiv- og magasinkameraer hører til de kameraer, som fotografen let kunne transportere og ubemærket fotografere med, de blev fremstillet umiddelbart efter tørpladens fremkomst i perioden fra 1880 til ca. 1920. Vi bliver præsenteret for et bredt udsnit af disse apparater. En specialitet er et detektivkamera fra Brunsch med påmonteret søgerkamera, en sjældenhed blandt pseudo-refleks og to-øjede, hhv. en-øjede kameraer.

Rejsekameraer af enhver type står opstillet i en anden montre. Et usædvanligt fransk troperejsekamera fra 1881, et (Stanhope) kamera med et "objektiv" uden linser. Et komplet bjergbestigerkamera Invicibel fra 1889 i originaltaske er ligeledes en stor sjældenhed. Samlingen indeholder også Carte-de-Visite-kameraer og multi-kameraer.

Farvekameraer

Tyskland ydede et bemærkelsesværdigt pionerarbejde ved udviklingen af de første farvekameraer, selv om æren for opfindelsen af farvekameraet tilskrives Frankrig. På udstillingen kan vi se det første franske farvekamera, Du Hauron fra 1897, flankeret af konstruktioner som Bermphols JOSPE fra 1925, samt Dr. Staebles to-farvekamera med gyldent objektiv i en gylden compur-lukker.

Kodakboks m.m.

Den historiske samling omfatter også et udvalg af rullefilmkameraer. KODAK BOX model 1888, professor Stebbings rullefilmkamera nr. 2, et af de ældste rullefilmkameraer i verden. Et kamera fra firmaet Stirn "Berlin", hvoraf kun 3 eksemplarer kendes. Usædvanligt er også et Liesegang rullefilmkamera fra ca. 1885 i træ.

Til specialiteterne i kamerakonstruktioner hører en samling vidvinkel- og panoramakameraer. AEG-fiskeøjekamera, fremstillet i Berlin til nordlysforskning, med en billedvinkel på 180 grader. Franske og amerikanske panoramakameraer fra tiden omkring år 1900.

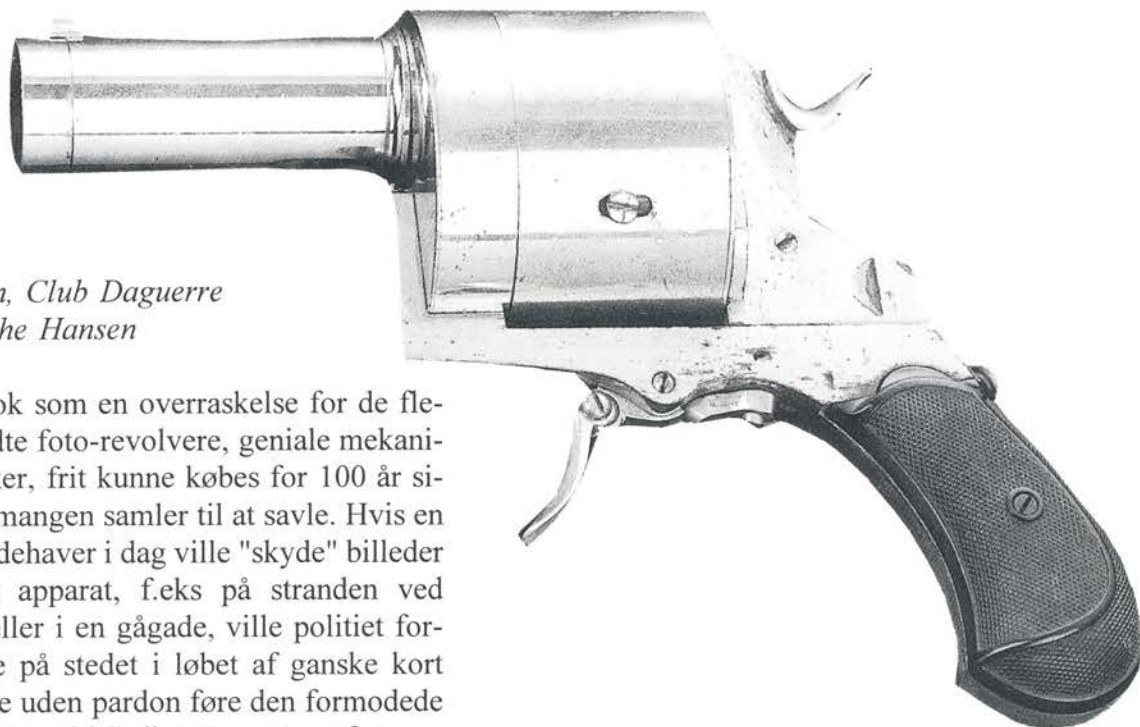
Inden man forlader denne enorme samling fotografika, må man ikke glemme at beskue den billedhistoriske afdeling. Daguerreotypier, ambrotypier, ferrotypier, fotografier på træ, porcelæn, læder o.s.v., alt findes i mange variationer. Vi vil også kunne opleve en physionotrases-tegning, som er lavet med camera lucida før 1839.

Kinoudstyr

En særlig afdeling med kino-udstyr kan byde på bdr. Lumières "Cinematograph Lumière" fra 1894/95 samt Busch Glaukars gummilinsobjektiv og det af Astro fremstillede Transfocatorobjektiv, som sørgede for en variabel brændviddeindstilling i forbindelse med det normale objektiv. Det første 9,5 mm amatørkinokamera fra 1902 - som også kan anvendes som projektor. Desuden en lang række af de berømteste kinoapparater gennem tiderne.

For at intet skal mangle, er en montre fyldt med optisk legetøj. Laterna magica - herunder et sjældent eksemplar udformet som en buddha - et zootrope, samt et praxinoskop med dampmaskinekraft. Diorama-billeder med dag- og nateffekt.

Hr. Enjalberts revolver

*Leo Hilkhuijsen, Club Daguerre
Oversat af Birthe Hansen*

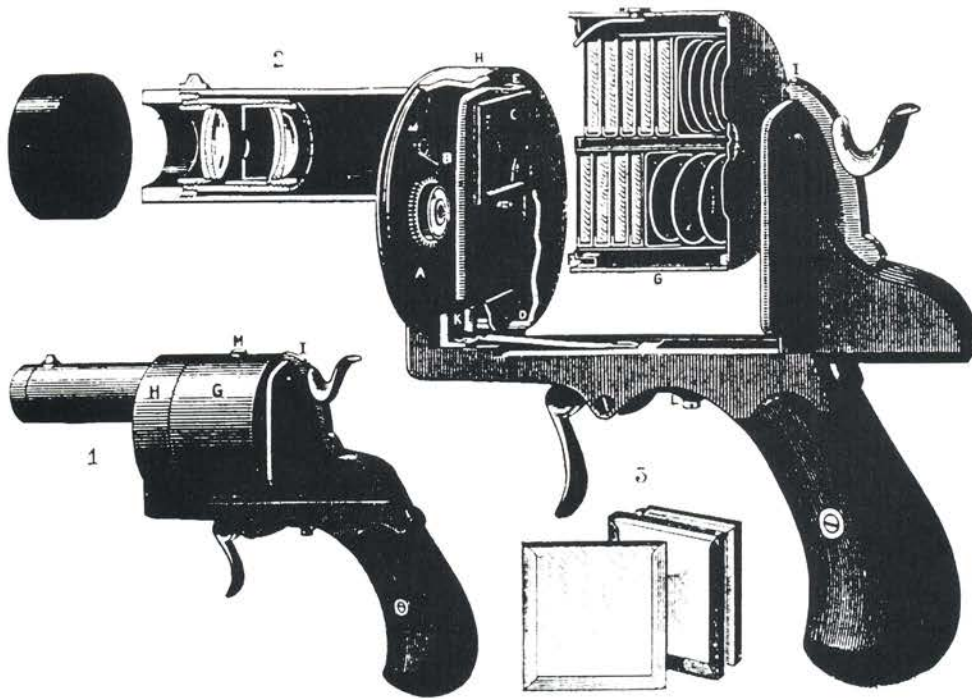
Det kommer nok som en overraskelse for de fleste, at de såkaldte foto-revolvere, geniale mekaniske mesterværker, frit kunne købes for 100 år siden. Det vil få mangen samler til at savle. Hvis en foto-revolverindehaver i dag ville "skyde" billeder med sådant et apparat, f.eks. på stranden ved Klampenborg eller i en gågade, ville politiet formodentlig være på stedet i løbet af ganske kort tid, og man ville uden pardon føre den formodede ugerningsmand bort i håndjern samt tage foto-revolveren i forvaring. Heraf kan man udlede, at i gamle dage, i al fald på dette område, kunne man tillade sig mere end i dag.

"Hvor og til hvilken pris kan man købe den fotografiske revolver?" Med dette spørgsmål henvendte sig en læser i 1884 til redaktionen på det hollandske tidsskrift "Die Natuur". Redaktøren blev ikke svar skyldig. "Ved kameraets opfinder, Hr. Enjalbert, som optræder på 32 Boulevard Sebastopol i Paris. Dog kender vi ikke prisen, som kameraets fabrikant forlanger, men kan meddele, at firmaet Liesegang, Kavalleristrase 6, Düsseldorf, sælger kameraet til en pris af 120 DM", informerede de sagkyndigt den videbegærlige læser.

Allerede længe før 1880 drømte mange konstruktører i verden om et lille kamera med hvilket øjebliksbilleder pr. hånd ville være muligt. Man var nemlig træt af at skulle slæbe rundt på store trækameraer, tunge glasplader og kilovis af tilbehør. På grund af de første tørpladers lave lysfølsomhed var det ikke muligt at optage gode øjebliksbilleder med håndbetjente kameraer. Imidlertid lykkedes det Charles Bennett først i 1878 at forøge filmfølsomheden bl.a. ved opvarmning af bromsølv-gelatinelaget i fremkalderprocessen. På grund af den bedre kvalitet og den standardiserede lysfølsomhed over for det blå i lysspektret, fik kamerakonstruktørerne bedre muligheder.

Franskmanden E. Enjalbert søgte den 14. februar 1882 om patent på sin opfindelse af en "Photo Revolver de Poche" - fotografisk revolver. Dette apparat lignede den ægte revolver, fremstillet af opfinderen Samuel Colt fra 1835 så meget, at navnet "foto-revolver" valgtes med rette. Hvilket man ikke kunne sige om den næsten ensbenævnte foto-revolver fremstillet af landsmanden astronomen Pierre Jules César Janssen. Apparatet lignede mere en astronomisk kikkert end et våben.

I det afskruelige løb befandt sig det berømte rapid-retlineære-objektiv, der siden sin opfindelse til stadighed var blevet forbedret af J.H. Dallmeyer. Denne dobbeltachromat havde fået tilføjet "rapid", da den med sin relative åbning på 1:8 eller endda 1:6,3, efter datidens målestok besad en høj lysstyrke. Objektivet havde en brændvidde på 60 mm, og dets skarphedsområde kunne indstilles fra 4,5 m til uendeligt. Kameraet var altså under gunstige lysforhold aldeles velegnet til øjebliksoptagelser. Belysningstiden var 1/50 sec. Der kunne optages 10 billeder på glasplader 2x2 cm, anbragt i magasinet. Man skulle blot rette "våbnet" mod offerets brystkasse og trykke på aftrækkeren. Billedet svarer nogenlunde til søgerbilledet på et småbilledkamera med standard-optik 50 mm, på hvilken man må se bort fra 1/3 af langsiden, som om man ville belyse et negativ på 24x24 mm.

Tegning 1 gengiver hele revolveren. Tegning 2 viser den tilbagetrukne objektiv-fatning. I slæde med spændehane. Tromlen G ligger således frit. I mørkekammeret forsynes den med 10 glasplader (20x20 mm). Glaspladerne skulle først fastgøres i små blikrammer, benævnt "chassis".

Både på tegning 1 og 2 ser man bag løbet den faste cylinder H. Heri befinder sig små hjul og fjedre, som får den indbyggede rotationslukker A til at arbejde. Den centrale lukkeraksel er udformet ved enden som en firkant, der rager ind i tromlen G. Denne tromle kan drejes en halv omgang. Gør man dette, sker der forskellige ting. Lukkeren spændes og blokeres af små tænder ved K. Den belyste glasplade i chassisholderen C bliver sammen med den lille ramme trykket ned i det nedenfor liggende magasin, som efter drejningen af en halv omgang nu står åbent. Drejer man derefter tromlen endnu en halv omgang, således at punktet M igen står åbent, skydes der endnu en ubelyst glasplade fra det øverste magasin ind i chassisholderen C. Hanen I er forsynet med en lille tap foran, som efter hver halve omdrejning klikker i et hak, der forefindes i tromlen.

Betjenes aftrækkeren, forskyder tilbageløbstappen K sig, som blokerer lukkeren, lukkerskiven drejer og glaspladen, som befinder sig i chassisholderen C, bliver belyst. Med to yderligere drejninger af magasinet på 180 grader begynder den ovenfor beskrevne vekslen mellem belyst og ikke belyst glasplade forfra, og lukkeren bliver spændt påny.

Morale

Hvis de således kunne tænke dem, at gå på jagt med en sådan foto-revolver, gives hermed følgende gode råd fra 1888:

"Retter de dette apparat mod en person, husk da på, at personen kunne frygte, at hans liv stod på spil og derfor kunne falde død om.

Det anbefales derfor, at dække kameraet til med et klæde før brug".

Den 31. august fik Enjalberts foto-revolver hammerslag hos Christie i London. Dkr. 475.000,-. Privat køber.

Litteratur:

De Natuur, hollandsk tidsskrift, årgang 1884, s. 164-166.
Encyclopedia of Photography, Arno Press, N.Y.
A History of the Photographic Lens, Rudolf Kingslake, 1989.

Et loppemarkeds-fund

Efter at have åbnet "väska" læser jeg: Zeiss Ikon Tengoflex!

Åke Hultman

Den årlige sommerferie skulle holdes hjemme i Sverige, det var hele familien enige om. Dalarne og Värmland, det vil sige Zorn og Selma Lagerlöf. Der var forskellige meninger om hvilken vej vi skulle køre. Det blev den hurtigste, highway E4. Det skulle vise sig at være et godt valg.

Efter ca. 8 mils kørsel ser vi et skilt ved vejkan-ten: "LOPPMARKNAD-ÖPPET". Bremsen trædes i bund, og vi drejer til venstre. Med livet i behold iler vi ind i butikken. Børnene sidder tilbage i bilen og halvsover.

En diaprojektor for 150,-, et gammelt indrammet fotografi 225,-, et instamatic for 25,- og til venstre for dette står et 6x6-kamera. Min købsstrategi for ferien er, ikke at komme hjem med 20 boks- og 10 bælgkameraer - så hellere noget med messing og mahogni. Et ædelt objekt!

Alligevel rækker jeg frem efter bokskameraet og ser navnet Zeiss Ikon. TENGOFLEX - min puls ryger op på 200.

Det kamera har jeg set i Objektiv for nogle år siden, og det er ikke et hvilket som helst kamera.

Jeg erindrer mig McKeowns lov: hvis jeg ikke køber apparatet, kommer lejligheden aldrig igen. Hvis jeg køber det, vil jeg inden længe finde det samme kamera til en billigere pris. Beslutningen tages, der tinges om prisen, jeg får den ned på 140,- incl. originaltasken. Billigere kan det ikke blive - husker jeg forkert er tabet til at overkomme.

Ugerne går - ferien afsluttes, men en dag kaster jeg mig over Objektiv. Et kendetegn er blænde-markeringen 11-16-22. I min iver ser jeg kun 11 og 22. Tallet 16 er næsten usynlig, med luppens hjælp ser jeg resten, hermed passer den til beskrivelsen i Objektiv.

Objektivet er Frontar 1:11. Lukkeren har fast tid 1/25 s. Kameraet er et pseudoreflexkamera. Der findes en indbygget forsatslinse til fotografering mellem 1 og 3 m. Tengoflex blev fremstillet i et begrænset antal og leveredes til Sverige i 1943 i forbindelse med, at fabrikken blev nedlagt (ødelagt). Værdi kr. 5000,-. Det blev feriens bedste fund - tillige har den betalt abonnementet på Objektiv flere år frem!

BILDENS HUS

- ett Sundsvallsprojekt

Swedish Camera Collection i Sundswall

Swedish Camera Collection's fotohistoriske samling er nu blevet overflyttet fra Göteborg til Bildens Hus i Sundswall.

Samlingen af fotografika under betegnelsen: Swedish Camera Collection er nu deponeret under indsamlingsfonden "Kameramuseets Vänner". Den nye bestyrelse beholder navnet S.C.C. med repræsentanter fra Sundswall kommune, Landstinget i Västernorrland, Riksförbundet Svensk Fotografi, Svenska Fotografernas Förbund og Kameramuseets Vänner, samt ejeren af samlingen. Den omfattende samling er allerede på plads i

Sundswall og sat på "lager" indtil fotomuseet er indrettet. Projektet Bildens Hus er nu inde i 2. fase, som omfatter følgende: detaljeret planlægning af udstillinger og aktiviteter. Bygning- og lokaleplan disponeres vedr. de forskellige funktioner. Finansieringskalkyler - indtægter og udgifter m.m. og endelig en bygningstilladelse fra kommunen. ➔

"Dit & Dat"

MØDEREFERAT

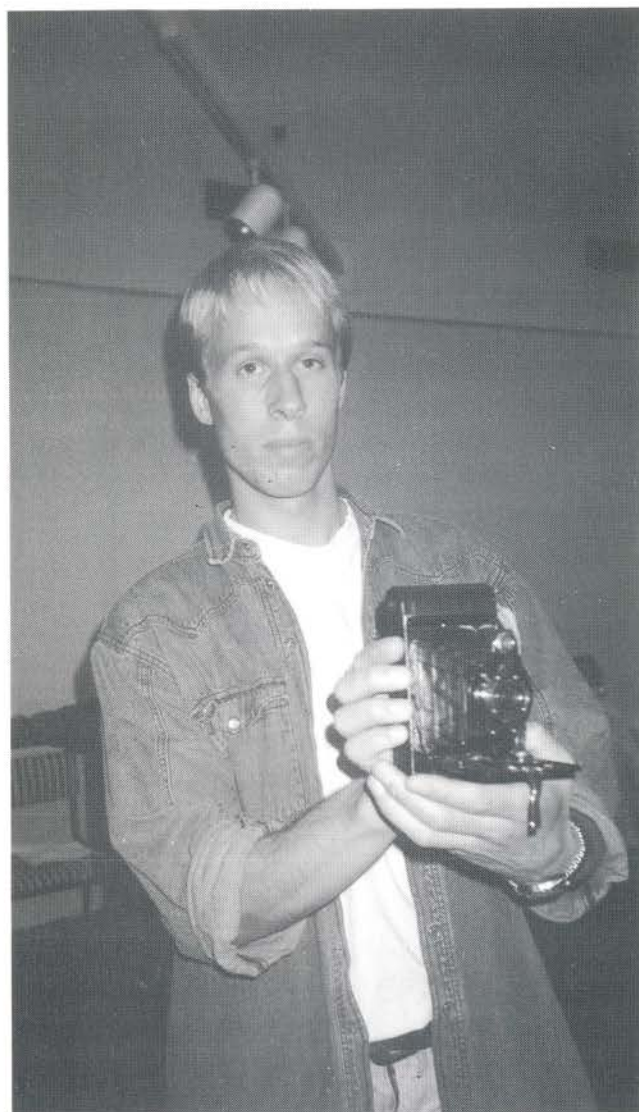
Flemming Berendt overrækker det sjældne udstillingskatalog til formanden for KFAK Ove Lyngsie.

September.

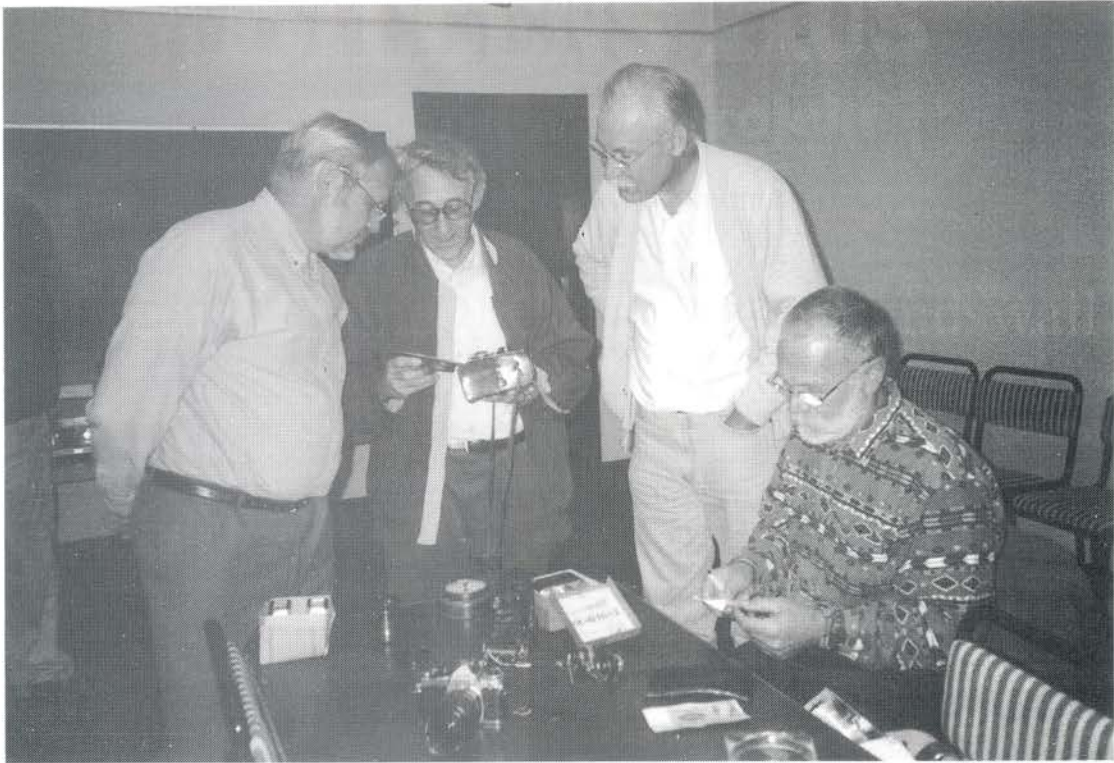
Dansk Fotohistorisk Selskab fik mulighed for at hylde den 100-årige fotoklub KFAK lidt før end alle andre. KFAKs medlemmer var inviteret - hermed blev vi næsten 60 mennesker. Foreningens formand Ove Lyngsie fortalte lidt om KFAK, hvorledes foreningens medlemmer arbejder, deres intentioner og mål. Som aftenens højdepunkt havde næstformanden Egon Andersen lavet en særdeles interessant diasserie. Et næsten 45 minutters indslag viste den hæderkronede forenings mange gamle medlemmer, deres strålende billeder - kort sagt - KFAKs lange levnedsløb blev oprullet og kvalificeret kommenteret. Det viste sig endog, at enkelte hidtil ukendte billeder fik etikette på. Næste punkt var at Flemming Berendt på selskabets vegne overrakte Ove Lyngsie KFAKs første udstillingskatalog fra 1904 - doneret af Lars Rønnow Larsen i Bruxelles og skænket som gave fra D.F.S. Aftenen afsluttedes med almindelig hyggesnak om "de gode gamle dage", samt lidt skrot-salg.

Lørdag den 30. september

Loppemarked & anvisningssalget var efter den sædvanlige recept. Køb og salg gik noget trægt - en vis mathed er ved at sænke sig over købelysten efter de store dødsboer, som har været udbudt de sidste 2-3 år. Anvisningssalget var som vanligt dirigeret af Andreas T. Mørch og Co. Omsætning kr. 7,000,-.

Klapkameraer har mange medlemmers bevågenhed.

*Som man ser, er lystigheden stor, glæden mangfoldig og udgifterne minimale.
Foto: Tune Laug.*

Bordene var godt fyldt op med fotografika.

Foto: Tune Laug.

Oktober

I anledning af filmens 100-årsdag var mag. art Mogens Svane aftenens foredragsholder. Efter at Andreas T. Mørch havde budt velkommen til de 52 fremmødte, fortalte Mogens om den lykkelige udgang på forsøgene med at redde Kurt Petersens store kinosamling. Kurt fik derefter overrakt en T-shirt med et billede af "Bramminge-kameraet fra ca. 1897. Samlingen vil blive præsenteret i "Filmens Hus" som efter planerne skulle stå klar i 1996.

Mogens Svane havde medtaget nogle korte videofilm, bl.a. en optagelse gjort med Kurts kinoapparat Askania fra 1920'erne, desuden så vi nogle af brødrene Lumières første film. Det har vist sig, fortalte Mogens, at "arbejderne forlader Lumiérefabrikken" eksisterer i 2 udgaver. Den entusiastiske filmmand fortalte i korte vendinger løst og fast om de forskellige tiltag omkring 100-års jubilæet. Kurt Petersen havde medbragt nogle kuriositeter, som blev fremvist og demonstreret. Tak til Mogens og Kurt. Aftenen sluttede med salg af et mindre parti fotografika.

Sommerens hit - en T-shirt med "Bramminge-kameraet".

Lørdag den 28. oktober

Kl. 9:30 begynder folk at stille op til loppemarked - alle havde travlt med at nå det.

Kl. 10:00 byder Kaj Kempel velkommen til alle i de dejlige lyse lokaler på Vestbygården i Vejle og straks er alle i gang med at handle 'på jysk'. Dvs. stille og roligt og med tid til en sludder med hinanden - vi ses jo ikke så tit herovre.

Kl. 12:00 middagspause, hvor der ikke denne gang var aftalt fælles spising.

Kl. 13:00 stilles der med fælles hjælp op til eftersyn af anvisningssalgseffekterne.

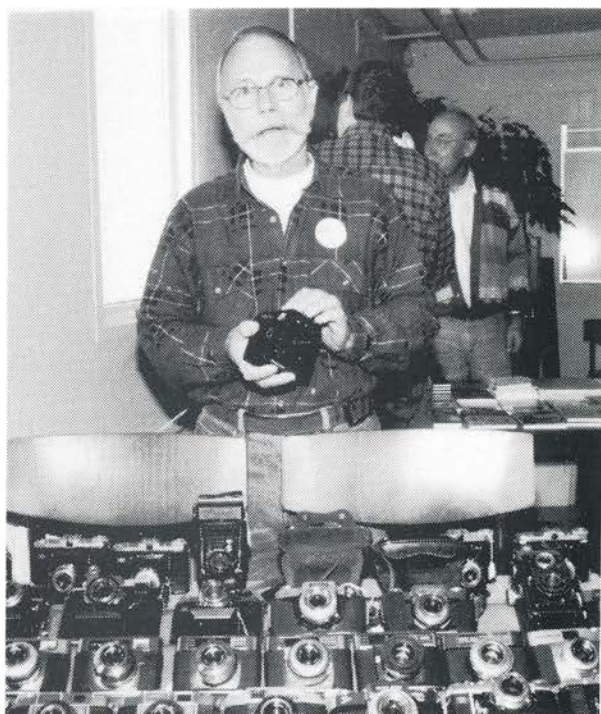
Kl. 13:30 trækker Bjarne Meldgård fra Danmarks Fotomuseum de heldige vindere af en sjælden Kodak-linse og T-shirts. Derefter nyt fra museet.

Ole Ladegård havde lavet en flot udstilling af billeder fra sin fotosamling. Tak for det, Ole.

Kl. 14:00 begynder anvisningssalget og selv om det var jævne varer, blev alt solgt.

Kl. 16:00 var det forbi, alle havde haft en god dag med tid til snak og hyggeligt samvær. Og næste gang vil der være noget at læske halsen med. Omsætning kr. 8,000,-.

Kaj Kempel

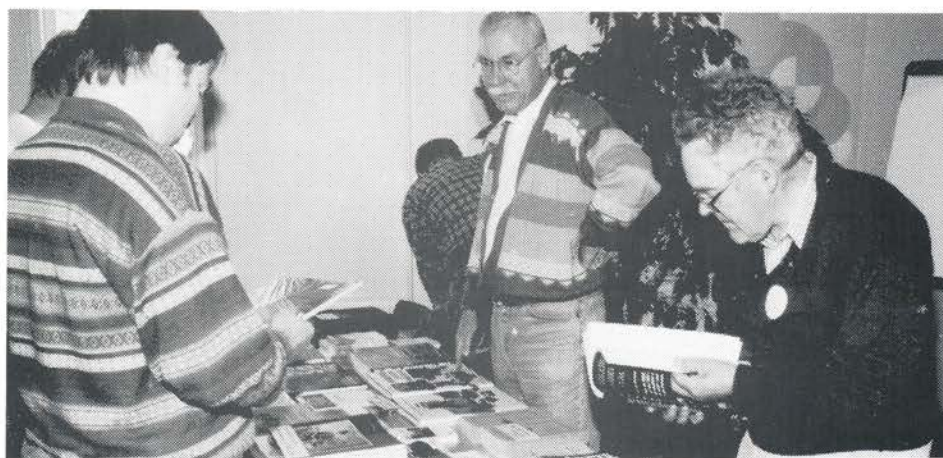
Et flot udvalg af fotografika.

En flot T-shirt til søndagsturen.

Her begynder landskabsfotograferingen!

Danmarks Fotomuseums bogudsalg havde stor succes!

*Foto: Kaj Kempel.
Foto: F. Berendt.*

Anvisningssalgslisten

København, lørdag, d. 30. september 1995.

Anvisningssalgsefterne særges som best, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig INTET ansvar for eventuelle fejl eller mangler og den anlønte tilstandbeholdelse. Køber og sælger erklæger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes KONTANT på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives ikke. Undtaget er bud fra medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved hammerlagskøb vil efterterne blive sendt pr. postoprkrævning. Den, der afgiver bud for tredje mand, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgsefteren:

Niels R. Jensen, Rygårds Alle 33A, 2900 Hellerup. Tlf.: 31 62 09 62.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H. slag
1	King Regula III bk	A/B		10
2	Voigtlander Vito B	A/B		50
3	Belca Belica, Trioplan, DDR	A		70
4	Cine-Kodak-Eight, model 20	A/B		75
5	Topcon Ic-1 auto	A/B		110
6	Voigtlander Jubilar 6x9, 1931, 175 år.	B		50
7	Contax III, lukker blokeret	C		220
8	Ernemann Film K. 6,5x11, 116 film	A		120
9	Anso V. P. No. 1.	B		70
10	Dix la, Xenon 2/50	A/B		260
11	Delmonia, 2-øjet reflex	B		70
12	Ikonhot lysmåler, virker	B		200
13	Voigtlander Brillant	B		120
14	Zenit TTL, Helios 2/58	A/B		40
15	Eumig C3	B		1250
16	Mahognikamera, 13x18, Budez-Müller, meget dekorativ	A		20
17	Kodak Dualflex	B		100
18	Kodak No.2 Folding Pocket Brownie	B		10
19	Yashica Umatic-Power	B		50
20	Agfa Opticus, gl. projektor	B/C		160
21	ICA Lola 155, 9x12 klap	B		20
22	Agfa Silhouette - L	B		50
23	Balda Ib	A/B		60
24	Kodak No.1 Pocket Junior, 120 film	A		20
25	Pentona, Trioplan, DDR	A		180
26	Mcopta Admira	A		220
27	Mcopta Admira 8F	A		40
28	Cabin 5x5 mini-projektor	A		10
29	Aretie Ia	A		20
30	Yashica 41, gld. 2-øjet reflex	A		140
31	Fotzak, Trier, 6x6 klap	B		220
32	Rolleit VP, Krauss, Stuttgart	A		40
33	Zeiss Ikonette, Frontar 1.9, 18cm, 504/12	B		20
34	Fujica Single 8, P1	B		25
35	Færrbild Gun Camera, type AN-N6	B/C		50
36	Cinette 5-16, 16mm legetøjs filmfremviser	A/B		40
37	Wrema L24A, 5x5 slides, 150 watt 24 volt	A/B		130
38	Zeiss Nettar 6x9, Novar, 518/2	A/B		30
39	Adox 6x6, Adoxnar 6.3/75	B		50
40	Polaroid Land Camera model J-66	B		40
41	Certis 6x9 klap	B		200
42	Kodak Monitor Six-16	A		160
43	Kodak Rainbow Hawk-Eye, No.2A, blå	A/B		
44	Fotex, Made in Denmark	A/B	500	
45	Triofot Kujapiin, æske, brugsanvisning, Dansk Patent anmeldt	A/B	150	

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H. slag
46	Microcolor, Italy, Minikamera med lysbillede fra København.	A	100	80
47	Kikkert, ældre model med ultrakompaktsylblende	B	150	
48	35mm flimgengiver, hånddrevet med 2 film	B	150	
49	Episkop til postkort	C	100	130
50	Kodascope model C, filmfremviser	B	200	
51	Petersson Contact Printer	A		30
52	35mm flimgengiver, hånddrevet med 3 film	B	150	140
53	Voigtlander Heliar 4,5/24cm, no. 101478	B	300	ud
54	Kodaslide Homeprojektor, org. emballage, brugsanvisning	A		10
55	Paximat 5x5, 2,8/85 og 3,5/150, i kuffert	A	100	110
56	Rhaco Møniksen, forsatslinser i etui	B		40
57	Robot fra flyvebånet med stilkasse	B	700	
58	Beli projektor, bakielt	B	100	
59	View Master, med 9 hjul fra USA	B	100	70
60	Minolta 16 E-E, taske	B	200	
61	Kikkert 6x30, ældre elegant model	A	175	
62	Objektiv Teleskop 1.7x Zeiss Ikon, Stuttgart	A	200	250
63	Forsats til Contaflex I og II, samt 2 modlysblander	A	150	
64	Kodak No.2 Folding Autographic Brownie	A		60
65	Zeiss Nettar 517/16, Novar	B		60
66	Kodak Folding Brownie Six-20, England	A		60
67	Kodak Junior 620, Dr. Nagel Werk, Stuttgart	B		50
68	Polaroid EE100 Special	B		110
69	Voigtlander Viomatic II	B		80
70	Kinax II, 6x9	B/C		40
71	Voigtlander 6x9, Voigtar 6,3	B/C		30
72	Rolleiflex 20, U.S. Camera Co.	C		30
73	Kodak Tourist II Camera	A/B		40
74	Zeiss Nettar 515/2, Novar 4,5/11cm	A/B		30
75	Agfa Billy, Igetar f/8,8	A/B		20
76	Agfa Standard 6,5x11, D6-film	B		30
77	Voigtlander Bessa 6x9	B		30
78	Zeiss Cocarette 514/2, Novar	A/B		100
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				

Anvisningssalgslisten

Vejle, lørdag, d. 28. oktober 1995.

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig INTET ansvar for eventuelle fejl eller mangler og den andrønt tilstandsbeholdning. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes KONTANT på stedet med stavel køber som sælger. Kredit gives ikke. Undtaget er bud fra medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalgsløbet. Ved hammerfaldskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for tredlemænd, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen:

Niels R. Jensen, Rygårds Allé 33A, 2900 Hellerup. Tlf.: 31 62 09 62.

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H. slag
1	Hapo 35	A		90
2	Petri Color 35 E	A		110
3	Bencini Comet II, Milano	A		130
4	Weist 135DL	A		50
5	Ricoh Auto Half (fjeldermonor ?)	B		100
6	Braun Gloriette, Cassar 2,8/45	B		60
7	Agfa Movex 88L	A		110
8	Eumig Servomatic	A		50
9	USSR bælg, 42mm	A		60
10	Selvbygget bænkamera med vekselslæde			150
11	Voigtlander Vitomatic Ia	A		180
12	Sabina, bækelt. Made in Greece	A/B		250
13	Voigtlander Brillant	B		140
14	Photax, fransk bækelt	A/B		50
15	Agfa Sillette L	B		40
16	Altix	B		50
17	ICA Sirene 105, 6x9 klap	B		160
18	Ihagee 9x12 klap	B		140
19	Polaroid 103	B		70
20	Agfa Karat	B		150
21	Regula Disc MX	B		30
22	Zenit E, Helios 2/58	B		60
23	Kodak Cresta Brownit, bækelt	B/C		20
24	Kodak Vest Pocket med griffel	A/B		170
25	Bolex B8, Yvar 12,5mm og 36mm	B		180
26	Kodak Tourist Camera	B		70
27	Bell & Howell Zoom Reflex	B		50
28	Agfa Movex 8	A		160
29	Ricoh Auto 126	A		50
30	Samoca 35	A		175
31	Zeiss Ikonflex	C		150
32	ICA Icarrette, Tessar 4,5/105	B		160
33	Klapkamera, 9x12, Knoll Dobh-Anastigmat	B		100
34	Mahognikamera, 13x18	B/C		600
35	Mahogni, 1/2 plade, Ross London, defekt			150
36	Halina AI, 2-øjet reflex	B		120
37	Lubitel 166B, 2-øjet reflex	A		100
38	Unoscop 351, projektor, F. Weist, Sweden, Kuffert	A/B		50
39	Franka Solida Record 6x6	B/C		20
40	Kowaflex model E, SLR, lukker hængter	B		100
41	ICA Halloh 510, Tessar 6,3/13,5	A/B		100
42	Murer Express, magasinikamera	B		140
43	Eumig S2	A/B		10
44	Eumig C5	B		50
45	Keystone KA1, 3 objektiver	B		110

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H. slag
46	Kodak No.3A Folding Pocket	B		110
47	Kodak 3 Serie III	A/B		150
48	Kodak No.3 Folding Pocket	B		140
49	APM Kershaw Anastigmat, England	B		50
50	Ensign 9x12 klap, England, Bælg defekt.	B		70
51	Rollecorder, nr. 776414, Tronar	B/C		300
52	Kodak Brownie 8mm	B		20
53	Minolta Zoom 8	B/C		70
54	Agfa Parat I	B		50
55	Kodak Brownie Startet, bækelt	B		20
56	Yashica 8-ES	B		20
57	Tyske smalfilmblade, ca. 100 stk.			50
58	Rodekasse med bl. a. diasletter			110
59	Exakta VX 500, 2,8/50 og Sienheil 2,8/135	B	550	475
60	Zeiss Ikon Contaflex, Tessar 2,8/45	C		130
61	Voigtlander Vito CLR	C		80
62	S.E.M. Kim, fransk 24x36, 1947	C		120
63	Metharis 9x12 plade, 5 kassetter, uden optik	D		20
64	Kodak Vest Pocket	B/C		90
65	Agfa Colorflex	C		110
66	Kodak Junior 620, Stuttgart	B		110
67	Kodak 3A Autographic model B, Tessar	C		50
68	Zeiss Ikon Comessa	C		40
69	Voigtlander Vito Automatic	B		50
70	Goerz Tenax 8x10,5	B		280
71	Kodak No.3A Folding Brownie	C		380
72	Fotomagasinet 1961-1963, komplet			50
73	Bogen om Leica, Theo Kissebach			50
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				

Folk væltede ind

Fotoloppemarkedet på Brandts Klædefabrik i Odense i begyndelsen af oktober måned blev igen en kæmpesucces. Folk stod i lange køer for at kigge på herlighederne, som ca. 20 kræmmer/samlere havde sat til salg på lange borde. Der blev skubbet og mast, købt og solgt som på et persisk marked.

Intet var for stort eller småt, for dyrt eller billigt. Tilbehør som objektiver, stativer, flash og filtre blev revet væk, altsammen gode brugsting til private.

Museet for Fotokunst, Støttekredsen, der stod for arrangementet fik et pænt overskud på ca. 15.000 kroner, der går til museets anskaffelse af fotografi. Måske gentager man loppemarkedet til næste år!

Det var i høj grad nyere fotografika som blev faldbudt!
Foto: Niels Nørregaard, Otterup.

PHOTO Deal
IV/95
October/November/December
US \$ 5,95
E 3,50

Exclusive
Contarex prototypes (2)

Photographica - second hand and photo specialities

Nikon's legendary model

Stylophot: Photos from a „fountain pen“

Agfa chronicle part 2

75 years Rollei (2): The Rollei 35, its prototypes and its inventor Heinz Waaske

Ottomar Anschütz
The beginnings of press photography (2)

● 10 pages of classified advertisement bargains ●

Danmarks Fotomuseum viser livsglæde!

Fra den 24. november til den 3. marts 1996 viser fotograf Knud Nielsen, Nyborg et større udvalg af fotografier under titlen "Livsglæde". Billederne omfatter bl.a. optagelser fra Paris, Istanbul og det tidligere Jugoslavien. Et udsnit af billedserien: "De kom forbi...", optaget i Fredericia i anledning af Kulturens Fristad.

Knud Nielsen har udstillet i mere end 45 lande, udstillet på Charlottenborg samt illustreret bøger trykt i 17 lande. Kort sagt - det er en udstilling ud over det sædvanlige Danmarks Fotomuseum byder på i de kommende måneder.

Museet har åbent hver dag kl. 13 - 17 (mandag lukket).

Lokalhistorisk Café

Østerbro

Søndag den 3. december åbner "Lokalhistorisk Café - Østerbro" på adressen NORDRE FRIHAVNSGADE 87 præcis samme sted, som Møritz G. Melchiors landsted "Rolighed" lå. Stedet hvor eventyrdigteren H.C. Andersen var stamgæst og tilbragte sine sidste leveår.

Værtsparet Rigmor I. Hansen og lokalhistorikeren Helge Østergård vil skabe et kultursted - kombineret med god mad og drikke - fin kombination. Foruden de kulinariske muligheder byder Lokalhistorisk Café på skiftende arrangementer, f.eks: Møde med kendte østerbroborgere, foredrag og lysbilledaftener, samt søndagsmatiné med musikalsk underholdning, melodier fra 20'erne, 30'erne og 40'erne - kort sagt - "De gode gamle Dage".

Gammeldags kaffebord

Hver søndag fra kl. 14:00 til 17:00 serveres "Gammeldags kaffebord" med adgang til udstillingerne.

Frokost

Lokalhistorisk Café byder desuden på to udstillingslokaler, "H.C. Andersen" & "Frihavns stuen". Her vil man kunne opleve fotografier, klenodier og andre effekter fra digterens tidsperiode, samt Frihavnens storhedstid. Caféen byder desuden på følgende arrangementer:

"Efter fyraften"

Fra tirsdag til fredag holdes åbent fra kl. 17:00-19:00, hvor man kan få en bid mad og gå-hjemøl.

Private selskaber

Torsdag i Frihavnen

Fra kl. 12:00 til 17:00 serveres frokost - rundvisning - kaffebord - hyggesnak.

Lørdage mellem kl. 12:00 og 22:00 arrangeres stemningsfulde runde fødselsdage, jubilæer og receptioner med borddækning, lyd og billeder, der passer til lejligheden. Private som firmaer.

Lokalhistoriske aftenarrangementer

For foreninger eller grupper på mindst 20 personer kan tilbydes specielle sammenkomster med f.eks. lysbilledforedrag.

Hver tirsdag & onsdag kl. 12:00-13:30 serveres - efter bestilling - FROKOST, også for firmaer.

Som det vil fremgå af ovenstående findes der utallige kombinationsmuligheder, men fælles for dem ALLE er, at man griber telefonen 31 42 58 36 og fremsiger sit ønske. De begrænsede lokaleforhold ca. 30 personer betinger dette.

Lokalerne har ventilationsanlæg, så der altid er frisk luft i alle stuerne. Let adgang for gangbesværede og kørestolsbrugere, desuden forefindes handicaptoilet.

BORDBESTILLING TIRSDAG TIL FREDAG
KL. 9:00 - 12:00.

"Lokalhistorisk Café" ligger centralt: Bus nr. 3, 9, 18, 20 og 40 går lige til døren, og fra NORDHAVN S-TOGSTATION er der kun 300 meter til fods. VEL MØDT!

"Lokalhistorisk Café - Østerbro"

Nordre Frihavnsgade 87

2100 København Ø

Tlf. 31 42 58 36.

PROJEKTOVERSIGT,

1996 er København og hele den omgivende hovedstadsregion Europæisk Kulturby. De mange aktiviteter indeholder også arrangementer, som har fotohistorisk interesse. Vi bringer her de væsentligste inden for dette område:

FOTOGRAFI, GALLERI OG CENTER

København 96 har på et tidligt tidspunkt valgt at opprioritere fotografien. I samarbejde med Københavns Kommune er der taget initiativ til anlæggelse af et permanent galleri og center for dette medium. Udstillingsstedet åbner i januar 1996 i Kunstforeningen Gl. Strands lokaler og vil også omfatte en fotografisk boghandel med direkte adgang fra Gl. Strand. Institutionen er snarere ment som center end galleri, fordi den nye institution skal forstå et bredere samarbejde omkring fotografien i Danmark. På den baggrund er der allerede skabt projekter med Fotografisk Laboratorium på Kunstakademiet i København, med Museet for Fotokunst, Brandts Klædefabrik i Odense samt Fotografisk Galleri og Galleri Image i Århus. Der er endvidere iværksat projekter med FotoFest i Houston, med Fotofeis i Skotland og en række ambassader, heriblandt Institut Français.

Fotografisk Center, Gl. Strand, januar - december 1996.

HISTORISK FOTOGRAFI

København med K / Verdener i Byen

Udstillingen "København med K" sammensat af Jesper Høm viser byens historie gennem 96 år. Visningen fører op til den nutidige del, "Verdener i Byen", med hans egne billeder.

Rundetårn, januar-februar 1996.

Man Ray, ukendte og sjældne værker

Fotografisk Center åbner med udstillingen "Man Ray, ukendte og sjældne værker". En visning bestående af billeder fra en fransk privatsamling, som bl.a. indeholder signerede årskort med personlige hilsener fra Man Ray, tolkninger af afrikansk kunst og modellfoto af hans kollega Meret Oppenheim. Udstillingen former sig som et dokument over en tidlig periode i surrealismen og omfatter også billeder og skrifter af Max Ernst, André Breton m.fl.

Fotografisk Center, Gl. Strand, januar 1996.

Art Nouveau

I samarbejde med Kunstforeningen Gl. Strand vises en betydelig udstilling af århundredeskiftets Art Nouveau fra Donaodynastiet. Fotografisk Center præsenterer hovedsageligt fotografidelen. Fotografisk Center og Kunstforeningen, Gl. Strand, april - maj 1996.

Fashion

-Evolution & Revolution

Mode gennem de sidste 100 år, skildret af verdens førende fotografer, heriblandt Horst, Klein, Hiro, Helmut Newton, Herb Ritts og Bruce Weber. En veritabel refleksion over både modens og fotografens historie. Arrangeret af Houston FotoFest v/Etheleen Stayley & Taki Wise. København og andre lokaliteter, efteråret 1996.

DANSK FOTOGRAFI

Det Danske Landskab

En storstilet udstilling, som på én gang skal skildre Danmark og vise dansk samtidsfotografi. Omkring 50 af de betydeligste danske fotografer giver hvert deres bud på, hvordan landskabet ser ud anno 1990'erne.

Fotografisk Center, Gl. Strand, juli-august 1996.

Colonel Copenhagen Colour Collection

Den i Danmark bosiddende franske fotograf Thierry Geoffroy viser sin "Colonel Copenhagen Colour Collection". Byen set gennem et helt år i pågående og mattede farver.

København, sommeren 1996.

Krass Clement

En af Danmarks store fotografer, Krass Clement, præsenteres med en betydelig særudstilling i forbindelse med sin 50 årsdag.

Ny Carlsberg Glyptotek, oktober 1996.

Jytte Rex

Jytte Rex viser en udstilling omhandlende selve billeddannelsen. I udstillingen indgår blandt andet bearbejdede og overmalede fotografier.

Fotografisk Center, Gl. Strand, oktober 1996.

På Lang Sigt

En udstilling ved fire kvindelige fotografer, der alle har været frontfigurer siden 1960'erne og 1970'erne. Nana Bisp Büchert, Kirsten Klein, Tove Kurtzweil og Lis Steinke. Visningen tager udgangspunkt dels i naturens og historiens elementer, dels i det nordiske. Foråret 1996.

Stille øjeblikke på lange rejser

Anders Askegaard standser op og kigger på menneskene, dér hvor han kommer frem. Han skildrer blandt andet ortodokse jøder i Jerusalem, palæstinensere på Vestbredden og sigøjnere i Rumænien. Foråret 1996.

Øst-Europa

Mikkel Østergaards udstilling "Øst-Europa" er en dialog med de tidligere kommunistiske stater. Visningen bliver konfronteret med en polsk og tjekisk eller slovakisk fotograf. Helsingør, efteråret 1996.

Jøder i Danmark

Linda Horowitz viser "Blandt danske jøder", et dokument over en særegen kultur blandt alle andre danskere med portrætter af en række kulturpersonligheder, bl.a. Victor Borge. København, foråret 1996.

Totem

Tune Andersen og Henrik Brahe skaber den installationsprægede udstilling "Totem", der består af bearbejdede fotografier, monteret på søjler. Et kabinet af vrangbilleder eller en anderledes manipuleret visning med udgangspunkt i museers portrætbuster, konventionelle portrætter, osv.

Frederiksberg, efteråret 1996.

NORDISK FOTOGRAFI

I skønheds navn

En udstilling om dansk pictorialistisk fotografi fra århundredeskiftet og frem i samarbejde mellem Northern Light Gallery v/Andrew Daneman. Udstillingen afspejler en fornyet international opmærksomhed på denne underkendte

genre af romantiserede landskaber, slørede portrætter og tonede billeder. Fotografisk Center, Gl. Strand, foråret 1996.

August Strindbergs kunstneriske fotografi

Udstilling arrangeret af Gl. Holtegård i samarbejde med Strindberg-Museet og Riksstalningerne, Stockholm. Strindberg betragtede fotografien som en vigtig kunstnerisk udtryksform, parallelt med hans forfatterskab og periodiske arbejde med maleriet. Han introducerer fotoreportagen og impressionistisk fotografi som led i et helt enestående selvbiografisk billedstudie. Gl. Holtegård, januar-februar 1996.

At være ung i Norden

En samtidig udstilling arrangeret af Nordisk Sprog- og Informations Center. Udstillingen er skabt af unge fotografer, som giver en kunstnerisk tolkning og personligt syn på livet i de nordiske lande. København, foråret 1996.

Margrethe II - Et portræt

Parallelt med Nationalmuseets visning af "Dronning Margrethe I og Kalmarunionen" blænder Rundetårn op for en portrætdstilling af Hendes Majestæt Dronning Margrethe II. Udstillingen fungerer som en samtidshistorisk visning, der sætter de fotografiske værker i centrum. Billederne stammer hovedsagelig fra Billedsamlingen ved Det Kongelige Bibliotek. Fotograferne omfatter bl.a. Rigmor Mydtskov og Georg Oddner. Arrangeret af Fotografisk Center, Gl. Strand, Rundetårn, december 1996 - januar 1997.

Pinhole Camera

Henrik Lund vil med hjælp fra Grafisk Forbund skabe verdens største farvefotografi. Idéen er at bygge et stort hul-kamera (et fotografiapparat uden linse). Æsken skal efter endt eksponering åbnes, og den indre del er herefter udstillings-lokale for dokumentationsdelen, hvordan kameraets skabelsesproces har været. Arrangeret af Henrik Lund og Grafisk Forbund, Udendørs, København, foråret 1996.

INTERNATIONALT FOTOGRAFI

Meeting Place

I et storstilet samarbejdsprojekt med Houstons FotoFest arrangeres et "Meeting Place", hvor ledende museumsfolk fra USA, Europa og Asien gennemser portfolier, holder foredrag m.m. Arrangeret af Houston FotoFest og Fotografisk Center. Norden, efteråret 1996.

Identitet og Udsyn

Fotografisk Laboratorium på Kunstakademiet v/Per Bak Jensen og Fotografisk Center, Gl. Strand, vil sammen invitere 10-12 internationale kunstnere til Danmark. Projektet er en del af Kulturministeriets og Kunstakademiets

projekt "Identitet og Udsyn". Kunstakademiet og Fotografisk Center, januar-december 1996

Copenhagen Visual

Copenhagen Visual afholder sin årlige festival med en lang række udstillinger og særarrangementer, heriblandt den legendariske konkurrence, "Fotomaratton". Desuden "Kultur på Tværs" og "Europa på Tværs" med bidrag af Jean-Loup Sieff, m.fl. København og andre lokaliteter, september 1996.

Farvefotografur og krystallogrammer

En udstilling af internationale fotografer, heriblandt Lewis Baltz (USA) og Paul Graham (GB). Udstillingen er sammensat af den velrenommerede kobbertrykker Niels Borch Jensen, der har udviklet en teknik, hvorved hans værksted kan overføre farvefotografier til gravurer. En teknik, der sammensmelter et århundrede gammelt håndværk med moderne teknik. Samtidig vises en udstilling af fotografen og grafikerens Eli Ponsaing, som har udviklet en abstrakt billedform, "Krystallogrammer", der medierer de to kunstgrene. Via en proces skaber han fotografier, der derpå bliver overført til grafiske tryk. Arrangeret af Niels Borch Jensen. Fotografisk Center, Gl. Strand, foråret 1996.

Starn Twins

Udstillingen præsenterer de to fremtrædende amerikanske fotografer, Starn Twins. Det er Fotografisk Galleri, der på denne måde markerer sig med en visning med nutidig kunst i internationalt format. Arrangeret af Fotografisk Galleri. Overgaden, Kulturministeriets Udstillingshus for Nutidig Kunst, august-september 1996.

Det intime Sprog

Tre yngre europæiske fotografer skildrer "Det intime Sprog" og giver herved bud på, hvordan de opfatter emner som erotik og seksualitet i det fotografiske billede. Blandt deltagerne er den belgiske fotograf Nathalie Amand. Fotografisk Center, Gl. Strand, september 1996.

DET NYE FILMHUS

Danmarks nye filmhus i Gothersgade, København, åbner på dansk films 100-års fødselsdag, den 7. juni 1996. Huset skal rumme Det Danske Filminstitut, Det Danske Filmværksted, Filmmuseet, Dansk Novellefilm og Statens Filmcentral. Huset skal være offentligt forum for oplevelse, formidling og kritik af levende billeder. Her bliver en stor billedskat for første gang tilgængelig for et bredt publikum, og samtidig skabes en platform for profilering af dansk film- og videokunst, herhjemme og i forhold til udlandet. Et af de første arrangementer i Filmhuset bliver en udstilling med danske filmplakater

ved Ulla Hjort Nielsen. København, fra 7. juni 1996.

FILMEN FYLDER 100 ÅR

Filmens historie bliver et gennemgående tema i en stor del af filmprogrammet i 1996. Der bliver mulighed for at opleve filmens ældste rum, få indtryk af de teknikker og apparater, hvormed film skabtes og få et indblik i filmens udvikling som kunstart.

Gå til Filmen

Experimentarium planlægger en stor interaktiv udstilling om filmens og fjernsynets historie, nutid og fremtid. Udstillingen består af ca. 35 aktiviteter, hvor man kan afprøve teknik, drømme og fantasi. Publikum inviteres på en rejse gennem de levende billeders historie fra de første trylletrømler, over stum-, tone- og farvefilm, frem til moderne tv- og filmproduktion. Gæsterne får lov til selv at arbejde med tricks og manipulationer. Experimentarium, Hellerup, 12. september 1995 - 8. april 1996.

Pachts Panorama Biograf

Filmmuseet og Nordisk Film samarbejder om at genopbygge en tro kopi af Danmarks første biograf, der oprindeligt lå på Rådhuspladsen. Her vil man kunne opleve den gamle biografstemning, blandt andet stumfilm med levende musikledsagelse. En central plads i København, sommer 1996.

Danske filmklassikere

Filmmuseet restaurerer fem væsentlige, gamle danske tonefilm til visning blandt andet i Københavns nye filmhus. Filmhuset, efteråret 1996.

To filmkavalkader

Filminstruktøren Ole Roos laver to film på hver 10 minutter med klip fra alle tiders danske film. Filmene vises blandt andet som forfilm i danske biografier over hele landet i løbet af 1996. Danmark, 1996.

BILLEDER I BEVÆGELSE

Udover at markere filmens fødselsdag sætter Kulturby 96 fokus på aktuelle tendenser i filmkunsten i samarbejde med filmmiljøerne og giver nogle bud på filmens fremtid.

Festivaler

Danmark er rig på film- og videofestivaler af høj, international kvalitet. Kulturby 96 samarbejder med de store danske festivaler om særlige begivenheder, tematiske serier og møder med danske og internationale filmfolk i 1996. Blandt andre Natfilm Festivalen, Film & Video Workshop Festival, Odense Nordfestival, Copenhagen Film Festival og Nordisk Panorama. København, 1996.

Public Projection

Boxiganga Performance Teater projicerer levende billeder på bygninger i byen. Ved at animere og "besjæle" arkitekturen tematiseres byens offentlige rum i forhold til historie, nutid og fremtid. Hovedstadsregionen, 1996.

LEVENDE BILLEDER FRA DANMARK

Danske og udenlandske instruktører med forskellige kunstneriske indfaldsvinkler og temperamenter laver nye produktioner i anledning af kulturbyåret.

Danske piger viser alt

Produktionsselskabet Holland House inviterer 20 danske og udenlandske instruktører til at lave tre-minutters film om og med danske piger. Instruktørerne er blandt andre Atom Agoyan, Canada; David Blair, USA; Zhang Yuan, Kina; Krzysztof Zanussi, Polen; Dusan Makiwejev, eks-Jugoslavien; Mika Kaurismäki, Finland og Lars Nørgaard, Danmark. Filmene får premiere i tv og biograf i løbet af 1996 og præsenteres samlet i efteråret.

Danmark, efteråret 1996.

Den oversete by

Charlottenborg indleder året med en storstilet kunst- og arkitekturudstilling, Den oversete by, der udfolder sig som en fortælling, henlagt til København, før, nu og i fremtiden. Byens strukturer og arkitektur belyses gennem kunsten og den mere sansede refleksion. Projekter fra Pausens Kartografi indgår i udstillingen. Udstillingen er arrangeret af arkitekterne Helle Juul og Flemming Frost. Udstillingsbygningen ved Charlottenborg, 27. december 1995 - 4. februar 1996.

Myten Carl Th. Dreyer

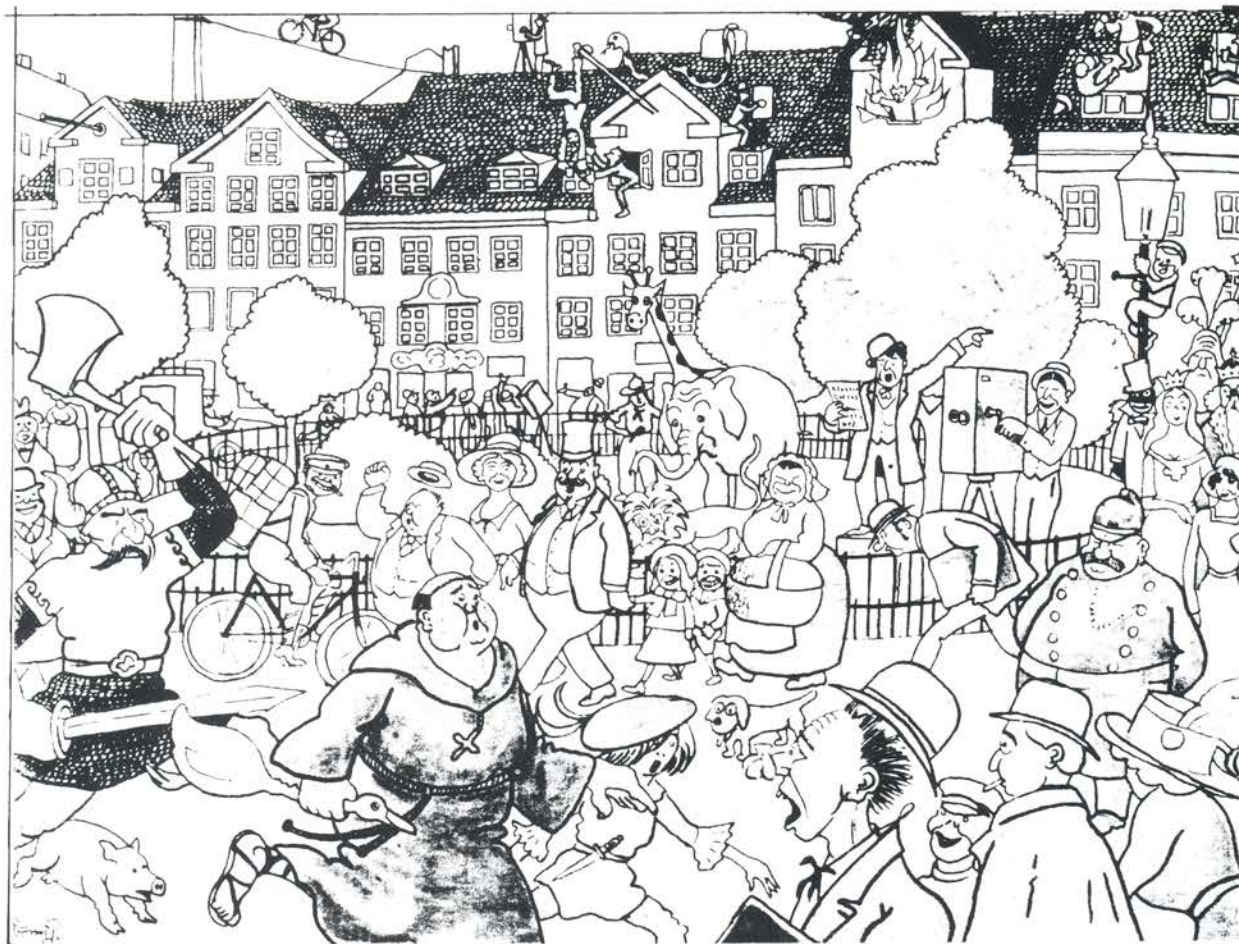
Filminstruktøren Torben Skjødt Jensen instruerer en film om den verdenskendte danske instruktør. Via filmcitatser og møder med skuespillere og teknikere tegner Skjødt Jensen et billede af myten Dreyer og hans lidenskab: Film. Premiere forår 1996.

Danmarksfilm

Den amerikanske instruktør, Paul Gerber, laver et visuelt forførende filmdigt om det moderne Danmark. Danske Atlas Film producerer. Premiere forår 1996.

Fotoudstilling om de Baltiske lande.

Formanden for Dansk Fotohistorisk Selskab, Andreas Trier Mørch, har som arkitekturfotograf været på fotosafari i de 3 Baltiske lande. Formålet var at producere en arkitekturguide for de ovennævnte lande - resultat 1500 optagelser. En mindre del af disse fotografier vil blive præsenteret i dagene fra 31. marts til 28. april 1996. Stedet er **DANSK ARKITEKTURCENTER GAMMEL DOG**, Strandgade 27 B. Åben alle dage fra 10:00-17:00.

Københavnsk folkelivsbillede. 1912. Storm P. i Blæksprutten.

**Loppemarked
Lørdag d. 27. 1. 96
Vestbygården
Nyboesgade 35
7100 Vejle**

Vi gentager succesen fra sidste år og indbyder til rent LOPPEMARKED!

Program:

Kl. 12:00 **Kaj Kempel** byder velkommen.

Kl. 12:10 **Svend Erik Jeppesen** holder foredrag om Exakta Varex illustreret med eksempler fra sin egen samling.
Medlemmerne er velkomne til at medbringe og fremvise egne Exakta ting.

Kl. 13:00 **Loppemarkedet** begynder.

Kl. 16:30 **Loppemarkedet** lukker.

HUSK også at medtage nogle perler fra **DIN** samling til almen beskuelse!

DFS vil være vært ved en kop kaffe/te.

Tilmelding senest den 18. januar 1996!

Til

Kaj Kempel, Overager 10, 7120 Vejle Øst. Tlf.: 7581 4511.

Vel mødt

MØDERÆKKEN

18/1 - (27/1) - 15/2 - 21/3 - 20/4

Vedlagte girokort bedes indbetalt snarest!

Torsdag 18. januar

Tune Laug & Flemming Berendt vil i fællesskab fremvise kuriositeter fra vitrinen. Verdens mindste daguerreotypikamera fra 1845, et objektiv fra firmaet DARLOT årgang 1850-52. Originale pressefotos fra Den Store Krig 1914-18. Petit-fotografier optaget af selveste Nadar. Eksemplere med fotografier på metal o.lign. En original "Nellerød" stereobetrakter med "frække" damer fra tiden. En engelsk Diorama-pamflet fra 1832. Diverse fototilbehør, reklameskilte m.m. Kort sagt en masse unike ting, som ikke engang Danmarks Fotomuseum er i besiddelse af. Kom, se og rør. Sædvanen tro vil der være afsluttende SKROT-salg - uden limit!

Torsdag 15. februar

Johanne Marie Jensen, kendt for bogen "Gennem lys og skygger - familiefotografier fra forrige århundrede til i dag", er aftenens gæst. Johanne vil fortælle os om glæden ved at samle visit- og kabinetsbilleder. Hvorledes man kan identificere disse på grundlag af teknik, motiv og den fotografiske teknik. Hendes levende og beskrivende bog vil givetvis afspejle sig i aftenens indlæg. Medlemmer, som har "undefinerbare billeder" på lager, bedes medtage disse. Aftenen afsluttes med salg af indleveret "skrot".

Torsdag 21. marts

Mit i vintertiden præsenterer vi en overraskelse. Aftenens gæst er endnu NAVNLØS. Vi kan kun anbefale at møde talrigt op. Medlemmer, som måtte have lyst til at rydde loftet, så der bliver plads til "forårskollektionen", er velkomne med deres fotografika - vi sælger det hele til "SKROTPRIS".

Rettelser til Objektiv nr. 69:

Side 13: Fotografiet er optaget af Niels Fischer.

Side 57: Editor's Notebook er en omtale af temanutnummeret om J.P.A. i det canadiske fototidsskrift "Photographic Canadiana."

Side 59: Det håndbyggede engelske filmkamera ROWE. Fundet på loftet til biografen i Bramminge 1970. Det eneste resterende eksemplar af denne type, fremstillet ca. 1897.

Generalforsamling & Landsmøde i Odense den 20. april 1996!

NYE MEDLEMMER:

Jens Christian Top
Præstebøvej 26
6818 Aare.

Bo L. Sørensen
Teglværksgade 4.
8000 Århus C.

Chr. Larsen
Primulavej 57 1.tv.
5000 Odense C.

Per-Anders Westman
Gryningsvägen 17
S-91131 Vännäs
Sverige.

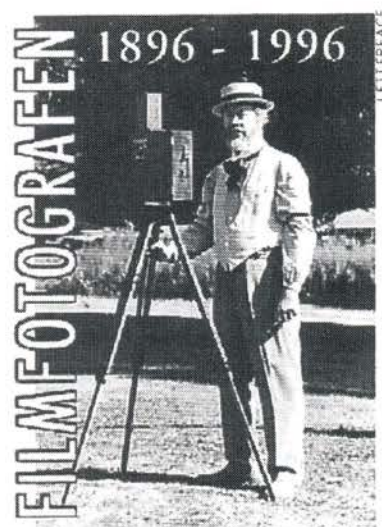
Povl Valdemar Andersen
Ndr. Fasanvej 155 B, 2. th.
2000 Frederiksberg.

Vore mødeaftener afholdes i:
Østerbro Medborgerhus,
Århusgade 103,
2100 København Ø.
Kl. 19:30.

SPALTELUKKEREN

Dansk Filmfotograf Forbunds ca. 60 medlemmer markerer filmens 100-års jubilæum ved udsendelse af en smuk farvemærkat 4x2,5 cm i ark af 36 stk. Motivet er "Nellerødmandens" filmkamera nr. 252. Mærkatarket kan erhverves ved henvendelse til D.F.F. på telefon: 42 42 21 94 eller fax: 45 42 42 21 94.

Den oversete by - det sansede København, en arkitektur- og kunstudstilling på Charlottenborg i anledning af byen København som Europæisk Kulturbymarked i 1996. Udstillingen åbnes allerede den 27. december 1995. I den forbindelse har arkitektfirmaet Juul & Frost henvendt sig til D.F.S. om fotohistorisk bistand til et afsnit af udstillingen. Niels Resdahl Jensen har samtidig fået til opgave at fremstille et panoramabillede af København set fra toppen af Vor Frue Kirke.

Redaktionen forbereder et temanummer i anledning af Kultur-året 1996. Titlen bliver "Det gamle Kjøbenhavn". En skildring af datidens kjøbenhavnerfotografer. Har du gamle billeder, som ikke har været publiceret før, bedes du kontakte: Redaktør Flemming Berendt, tlf.: 42 19 22 99.

Historisk videnskabelige instrumenter i Danmark - dette er titlen på en usædvanlig bog udgivet af Det Kongelige Videnskabernes Selskab og skrevet af Hemming Andersen, tidligere lektor på Sorø Akademi. Bogen, som er på 445 sider, beskriver næsten 2500 videnskabelige instrumenter, bl.a. Camera Lucida, Camera Obscura, daguerreotypikameraer samt enkelte mahogni-kameraer. Desværre har det været økonomisk umuligt at illustrere bogen, men en udførlig og præcis beskrivelse af instrumenterne gør bogen til en "bibel" for videnskabelige og teknisk interesserede. Bogen er i kommission hos forlaget Munksgaard, København.

Marylin Monroe tilhører nu amerikans rigeste mand, Bill Gates, chefen for computergiganten Microsoft. Den unge mand har måttet punge ud med ca. 250 millioner kroner, men i tilgift fik han desuden 15 millioner og 999 tusinde og 999 andre fotografier. Verdens største fotoarkiv, Bettmann - arkivet, har dermed skiftet ejer. Hvad dette indebærer skal vi redegøre for i næste nummer af Objektiv.

Københavns Fotografiske Amatørklub fejrede sit 100-års jubilæum med en udstilling på Københavns Rådhus i dagene 13.-25. november med titlen: 2. Nordiske Fotosalon 1995 STELLA POLARIS. Den flotte billedudstilling, med Viggo Rivad som guldmedaljevinder havde også et fotohistorisk indslag. Niels Resdahl Jensen havde opstillet foto-historiske kameraer fra de forskellige tidsperioder. De mange forskelligartede kameraer var et interessant supplement til de udstillede fotografier.

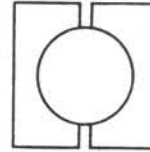
Redaktionen ønsker god jul og et godt fotografika-år!

Fabriksvej 7 DK-6270 Tønder
Telefon 74 72 32 11

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. 31 54 55 90

KODAK & H-COLOR

DE FORENEDE FOTOLABORATORIER A/S

Kamera- specialisten

AGFA

FREDERIKSSUNDSVEJ 136 - 2700 BRØNSHØJ - TLF./FAX: 31 60 63

GOECKER
PROF-SERVICE
35821100

Titangade 13A • 2200 København N
Postbox 666 • Fax: 35 82 52 00

Polaroid
vision

Et moderne og spændende instant kamera. Automatisk billedopbevaring i magasin bag på kameraet !

Polaroid a.s.

Blokken 75, 3460 Birkerød, Tlf. 42817500

Christianshavns

FOTO

FILM fremkaldes
og kopieres

artikler TORVEGADE 55

Telefon: 31 57 78 71.

brugt foto
købes -
køb - salg -
bytte

ALT I TRYKSAGER

Idé/layout - sats - repro.

Tryk af: 4-farve brochurer, hæfter, brevpapir,
labels, visitkort, kuverter, blanketter, plakater
Lyntryk med kap. på 100.000 kopier/timen
Eget bogbinderi.

TOBEMO OFFSET A/S

Vesterbrogade 95A, 1620 Kbh. V, Tlf. 31 22 00 15

VESTERBROGADE 179

Telefon 31 21 44 76 - Telefax 31 31 14 16

Åbent: ma.-to. 9-17.30, fr. 9-19, lø. 9-13

50% RABAT PÅ FOTOARBEJDE - POSTORDRE

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBRUGADE 64 . 2100 KØBENHAVN Ø . TLF. 31 42 71 17

COLOR FOTO
LYNGBY

45883676

COLOR FOTO
FREDERIKSBERG

31108213

COLOR FOTO
ESPERGÆRDE

42232377

HØRSHOLM FOTO
HØRSHOLM

42860350

Bestyrelse, adresser mm.

- Redaktion:** Objektiv udsendes i april, september og december. Gamle numre kan købes.
Henvendelse: **Flemming Berendt.**
- Økonomi:** Kontingent: 225,-.
Medlemsperiode: 1. januar til 31. december. Girokort udsendes sammen med december-nummer af Objektiv. Kontingentet skal være betalt senest **1. februar.**
DFS's gironummer: 1 50 64 47.
Henvendelse: **Niels-Ove Rolighed.**
- Adresseændring:** Ca. hvert andet år udsendes en opdateret medlemsliste.
Indholdsfortegnelse over alle numre af Objektiv kan rekvireres.
Henvendelse: **Niels-Ove Rolighed.**
- Anvisningssalg:** Tilmelding af fotografika senest 1. marts, 10. august og 1. november.
Medlemsskab af DFS er obligatorisk for at kunne deltage i køb og salg.
Sælger og køber betaler hver 12,5% i saler til DFS. Skriftligt bud fremsendes til lederen af anvisningssalget. Anvisningssalg afholdes på generalforsamlingen i april og på decembermødet. Derudover loppemarked i april og september.
Henvendelse: **Niels Resdahl Jensen.**
- Møder:** 3. torsdag i måneden kl. 19.30 i sæsonen i:
Østerbro Medborgerhus
Århusgade 103, København Ø.
3138 1294.
- Bestyrelse:**
Formand	Næstformand	Redaktør	Kasserer
Andreas Trier Mørch
Rigensgade 5
1316 København K
Tlf.: 3314 1408	Tune Laug
Vanløse Allé 80
2720 Vanløse
Tlf.: 3879 0715	Flemming Berendt
Postboks 49
Teglgårdsvej 308
3050 Humlebæk
Tlf.: 4219 2299	Niels-Ove Rolighed
Terpetvej 585
9830 Taars
Tlf.: 9896 1541
Fax: 9896 1584
Niels Resdahl Jensen
Rygårds Alle 33A
2900 Hellerup
Tlf.: 3962 0962	Svenn Hugo
Poulsvej 1
4040 Jyllinge
Tlf.: 4673 2744	Kaj Kempel
Overager 10
7120 Vejle Ø
Tlf.: 7581 4511	
- Æresmedlemmer:** Flemming Anholm
Sigfred Løvstad, R

Følgende medlemmer har bidraget til dette nummer:

Cote Cuculiza	John Philipp	Eli Ponsaing	Tune Laug
Johan Severin	Mogens Svane	Jacob Thage	Jens Vellev

Indsendt materiale er underlagt bladets almindelige layout.

Udgivet med støtte af Kulturministeriets bevilling til de alment kulturelle tidsskrifter.

ISBN 0107-6329 Denmark.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab. No part of this publication may be reproduced in any form without prior permission in writing from the Copyright holder. Copyright D.F.S. All rights reserved under international Copyright Convention.

Tryk: PE Offset, Tømrervej 9, 6800 Varde.

PHOTOGRAFICA
NEW & S-CORD HAND

SKINDERGADE 41, 1159 KBH K, 33 14 12 15